

TANYA'S BEAUTY SALON
Threading/Waxing, Facial(Men & Women)
Anti-Aging Facial, Bleach
Hair Cut, Color and Style

40-39 75 St. Jackson Heights, NY 11373
718-478-9009

137-40 Jamaica Avenue Jamaica, NY 11435
718-297-1019

85-03 Roosevelt Avenue Jackson Heights, NY 11373
718-205-7832

HERBAL FACIAL
\$40
\$20 !!!

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

ਚੰਨ ਪਾਰਦੇਸ਼ੀ
ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੀ

ਫੋਨ 832-225-5354 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ www.channpardesi.com ਰਾਹੀਂ 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਸੁਣੋ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ, ਫੋਨ: 815-557-4991
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਫੋਨ: 219-670-4579

Thirteenth Year in Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 13, Issue 42, October 20, 2012 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਰੁੜ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਹੀਂ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤੋਹਮਤਬਾਜ਼ੀ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਗਰਕਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟਣ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਮਮਲਾ ਭਖਣ ਨਾਲ ਦਿਲਕੰਬਾਊ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੇ 67% ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਜੀਅ ਨਸ਼ੇਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਕਮਿਊਨਿਕੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਝਾ ਤੇ ਦੁਆਬੇ ਦੇ 65% ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਵਾ ਦੇ 64% ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਜੀਅ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਆਦੀ ਹੈ। ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਿਹਾਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨਤਾਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਕਾਲਜਾਂ

ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ 10 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 7 ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵਿਚ 30,000 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ

1619 ਹੀ ਸਰੀਰਕ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਂਜ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪੂਰੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਬਿਆਨਦੇ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੋਹੜ ਨੂੰ ਨੱਲੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਸਮਾਜਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ

ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਖਤਰਨਾਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 80 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਹਿ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 10 ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਘਮਾਸਾਣ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਿਛ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮੁੜ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ 1988 ਦੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਯਾਦਗਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਰਦ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਡਾਢੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਅਸਲ 'ਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਨ ਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਜ਼ਰੂਰ ਰੋਹ ਭਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਂਜ ਵੀ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਗੁੱਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ

ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਾਰੇ ਆਪ ਕੋਈ ਤਰੱਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਮੌਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਉਭਾਰੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰੋਲ ਸਿਆਸਤ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਧਰ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 'ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੁਰਵਰਤੋਂ' ਬਚਾਅ ਐਕਟ, 1988' ਤਹਿਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਮਨਸ਼ੁਬੀਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਮੁੜ ਫਿਰ 80 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਰਗੇ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਭੜਕਾਊ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਲਾਭ ਲਾਉਣ ਤੇ ਗੜਬੜ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਬੇਵਜੂਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਅਤਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁੱਊਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ 1988 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਮਜ਼ਾਕ ਬੰਦ ਕਰੋ: ਕੈਪਟਨ

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮਜ਼ਾਕ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਹੱਥ ਪਾਉਣ। ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਬਹੁਤ ਪੀੜੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ

ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈਣ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 70 ਫੀਸਦੀ ਆਗੂ ਨਸ਼ੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਬਚਗਾਨਾ ਹੈ।

ਦੀਵੇ ਬੱਲੇ ਹਨੇਰਾ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਆਗੂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ 'ਚ ਛੇ ਬੰਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਮ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੀਵੇ ਬੱਲੇ ਹਨੇਰਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਰ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 3,000 Minutes
\$50 • \$100 Available

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਮਿੰਟ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਤਿਆਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਣਗੇ

ਸਾਨੂੰ ਗਾਹਕ ਭੇਜੋ ਤੇ ਫਰੀ ਮਿੰਟ ਲਵੋ!

ਇਕੋ ਡੀਲ ਤੇ ਦੋ ਨੰਬਰ ਕੱਠੇ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

Limited Time Offer. Restrictions & Fees Apply.

800-914-1013 • 408-726-6103

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਮੁਹਾਜ 'ਤੇ ਫੇਲ੍ਹ-ਦਾਖਾ

ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਸਵਾਲ: ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਦਸੋ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਆਏ?

ਜਵਾਬ: ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਦਾਖਾ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਕਾਰਨ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ ਉੱਜ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਹੈ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਮਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਨ 1978 ਵਿਚ ਮੈਂ ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਚੋਣ ਲੜੀ। 1992 ਵਿਚ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

ਹਲਕਾ ਦਾਖਾ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਬਣਿਆ। ਫਿਰ 2002 ਵਿਚ ਇਸੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ (ਦਿਹਾਤੀ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ: 2007 ਵਿਚ ਚੋਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਬਣੇ?

ਜਵਾਬ: ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਅਕਾਲੀ ਪੱਖੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਨਾਲ 2002 ਵਿਚ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ 2007 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਈ ਭਰਮਾਉ ਨਾਅਰੇ, ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ, ਅਫਹਾਸਾਂ ਤੇ ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਜੋਰ ਰੱਖਿਆ। ਅਸੀਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਝੂਠੇ ਲਾਹੇ ਹਨ। ਸੋ ਭਰਮਾਉ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਪੈ ਗਈ।

ਸਵਾਲ: 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਗਿੱਲ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ, ਜੇਤੂ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਨੂੰ 69131 ਵੋਟ ਪਈਆਂ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ 63814 ਵੋਟਾਂ। ਫਰਕ 5317 ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 7729 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ? ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਗਠਜੋੜ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਜਵਾਬ: ਹਾਰ ਦੇ ਤਾਂ ਕਈ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਤੇ ਸੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਦੀ ਚਾਰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਪਈ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੀ ਵੋਟ ਵੀ ਸਾਡੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਹੱਕ 'ਚ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤੀ। ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਅਸਰ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਜੋ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਕਰੇਗੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ: ਅਕਸਰ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਦਾਖਾ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਧਮਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ?

ਜਵਾਬ: ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਵੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਨੋਟ ਵੰਡ ਕੇ, ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪਾਲਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ, ਹੋਰ ਕਈ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਪੂਰੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਭਰਮਾਉ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਮੁਹਾਜ 'ਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਚਲਣ ਵਾਲੀ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਵਾਲ: ਦਾਖਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਕੀ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਇਹ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਕਈ ਹਲਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਾਖੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ, ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ, ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ।

ਸਵਾਲ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਉਠੀ। ਕੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਸਭ ਠੀਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਸ ਨੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਜੋ ਵੀ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਹਾਣਾ ਕੈਪਟਨ

ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਜਾਖਤ ਸਾਹਿਬ ਹੋਰ ਤਗੜੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ, ਤਿੱਖਾ ਰੁੱਖ ਅਪਨਾਉਣ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ।

ਸਵਾਲ: ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਕਸ ਵਧਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਪ੍ਰਚੂਨ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ

ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧੇਗੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਸਕੀਮਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤਾਂ ਖਾਲੀ ਹੈ ਪਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਸਰਕਾਰ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਬੋਝ ਲੱਦ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਟੈਕਸ ਬਰਾਬਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਸ. ਦਾਖਾ (ਸੱਜੇ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੱਤੀ) ਭੱਠਲ ਨਾਲ

ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਡੀ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬੜੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਾਲਮਾਰਟ ਤੇ ਕਾਸਕੋ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਉਥੇ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪੈਸਾ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ

ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਚੋਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਿਰਫ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਫਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਮਗਰੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ

'ਚ ਗਲਤਾਨ ਹੈ, ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਭਟੇਕਗਾ ਹੀ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੂਸਰਾ, ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਨਸ਼ਾ ਨਾ ਆਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਉਪਰੋਂ ਨਸ਼ੇ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਬਾਰਡਰ ਸਟੇਟ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕੋਹੜ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦੋਲਨ ਛੇਤਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦਾ ਸਬੱਬ?

ਜਵਾਬ: ਮੇਰਾ ਇਹ ਨਿਸ਼ੀ ਦੌਰਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਰ ਦੋਸਤ, ਸਨੇਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਮੈਂ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਵਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਇਕੱਠੇ ਆਏ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾਤਾ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਥਾਂਵਾਂ-ਟੋਰਾਂਟੋ, ਸਰੀ, ਕੈਲਗਰੀ, ਐਡਮੰਟਨ, ਸਿਆਟਲ ਆਦਿ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ। ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ, ਐਲ.ਏ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ, ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ?

ਸਵਾਲ: ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸੰਦੇਸ਼?

ਜਵਾਬ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਰੂਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 3 ਉੱਤੇ)

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਿਆਦਾ ਭਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਕੀ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜ਼ਿਮ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?
> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।
> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss Ph:317-886-4858

916 East Main Street, Suite 106,
Greenwood, IN 46143
ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਰੀਬ

ਦਫਤਰ ਹਾਈਵੇਅ ਆਈ-65 ਦੇ ਐਗਜ਼ਿਟ 99 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ
www.punjabiweightloss.blogspot.com
www.goherbalfife.com/skaur

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ:ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰ 204 ਪੌਂਡ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 164 ਪੌਂਡ

ਟਰੱਕਰ ਵੀਰ EFS, T-check, Com-check ਰਾਹੀਂ ਪੇਅਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Bhangra, Masti
with
DJ Soni

ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਓਹਾਇਓ, ਇਲੀਨਾਇ, ਕੈਨਟਕੀ

Birthday party, Anniversary, Marriage, Jaago, Graduation, or any celebration.

ਜਨਮ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ, ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ, ਜਾਗੋ, ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਨੀ ਡੀ ਜੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Full Service DJ

We Travel All Over USA

Ph:513-600-4447

e-mail: djsoni718@gmail.com

We Provide Bhangra Group & Dholi Also.

ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਬਾਰੇ ਸਮਾਗਮ ‘ਚ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ

ਨੌਰਵਿਚ, ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ (ਬਿਊਰੋ): ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 1963 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਬਰਾਹਮ ਲਿੰਕਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੱਦੇ ‘ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੇਅਰ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਪੈਂਫਲਿਟ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਬਾਗੀ ਦਸ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ 31 ਲੱਖ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਿਨ ‘ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਮਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ (ਈ ਪੀ ਸੀ ਸੀ) ਵਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਡੇਨਲ ਪੀ ਮਲੋਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1865 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ 13ਵੀਂ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। “ਫਰੀਡਮ ਵਿਲ ਰਿੰਗ” (ਆਜ਼ਾਦੀ ਗੂੰਜੇਗੀ) ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਨੌਰਵਿਚ ਸਿਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲੰਘੇ 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ

ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ‘ਏਕਸ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ’ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਸਿੱਖ ਵਫਦ ਨੇ ਨੌਰਵਿਚ ਦੇ ਮੇਅਰ ਪੀਟਰ ਨੀਸਟਰੋਮ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਪੈਂਫਲਿਟ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਮੇਅਰ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰ ਵਜੋਂ ਇਕ ਪੈਂਫਲਿਟ ‘ਹੂ ਆਰ ਦ ਸਿਖਸ’ (ਸਿੱਖ ਕੌਣ ਹਨ) ਫਰੇਮ ਕਰਾ ਕੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਮੇਅਰ ਨੇ ਵਫਦ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਦੁੱਤੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਜੋਂ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਣਗੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ।

ਸਿੱਖ ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ-ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਬਿਊਰੋ): ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਬਰਾਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਕਟਿਹਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ

ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

(ਸਫਾ 2 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 100 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਤੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਢੁਕਵੀਂ ਯਾਦ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਸਕਣ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਖਾਤਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜੋ ਸੁਖ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਗਠਿਤ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਬਰਾਤ ਉਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਓ ਦਸਦਿਆਂ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੂਨ 1984 ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਚੀਸ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਹਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ‘ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕ ਸੰਗਠਿਤ ਹਮਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੈਫ. ਜਨ. ਬਰਾਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਨੇੜਿਓਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਾਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕ ਜੰਗੀ ਅਪਰਾਧੀ ਵਾਂਗ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਨਸਾਫ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹਰ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਜ਼ ਦੇ ਚੀਫ ਪੈਟਰਨ ਡਾ. ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ‘ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ‘ਤੇ ਦੁਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ‘ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ’ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਕਰਕੇ ਚਰਚਿਤ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ-ਆਜ਼ਮ ਸਰਵੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਰਵੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦਾ ਤੇ ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੁਖਾ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਆਰਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ‘ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮੀਠਾ ਲਾਗੇ’ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਜੀਣ-ਬੀਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਰੱਬੀ ਰਜਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੋਰ ਸਭ ਧਰਮਾਂ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼-ਕਾਲ ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਧਰਮ ਸਰਵੱਚ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਬਾਅਦ ਵਿਚ। ਪੱਛਮ

ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਰਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਖੀ ਅਕੀਦੇ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਫਿਟ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਦਿਤੀ ਨਾ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਦੇ

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ

ਭਲੇ ਲਈ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਲੜ-ਮਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਲਈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕੁਝ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਥਾਪਤੀ ਵਲੋਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਮੁੜ

ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਪਿਤਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਭਲਾ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਸੁਖੇ-ਜਿੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਭਾਈ ਸੁਖੇ-ਜਿੰਦੇ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ ‘ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚਿਠੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹ ਹਨ।

ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਮਰਹੂਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਵਾਉਣੀ ਪਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਗਰਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੋਈ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਲਾਪਤਾ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਸੀ। ਭਾਈ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਚੁਕ ਕੇ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬੜੇ ਭਾਵੁਕ ਲਫਜ਼ਾਂ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ, ਭਰਾ, ਪਤੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਲਾਵਾਰਿਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬੀਬੀ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ 6 ਸਤੰਬਰ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਭਾਈ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਚੁਕਿਆ ਗਿਆ, ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਹਾੜੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਯੰਗਸਟਨ, ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਧਾਰਨੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕੀਤੀ।

ਕਨਿਸ਼ਕ ਬੰਬ ਕਾਂਡ: ਰਿਆਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ

ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਨੇ ਜ਼ਿਊਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਿਆਤ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਦਾ ਜ਼ਿਊਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਆਤ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਖਾਸ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਕਿ ਰਿਆਤ ਨੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਂਜ ਹਾਲੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਦੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ।

ਪੁਲਾੜ ਨੇੜਿਓਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਫੀਲਿਕਸ ਨੇ ਨਵਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ

ਰੌਸਵੈਲ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਹਸੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 24 ਮੀਲ (38 ਕਿਲੋਮੀਟਰ) ਉਪਰ ਪੁਲਾੜ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੇਠਾਂ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਉਤਰ ਕੇ ਸਕਾਈ-ਡਾਈਵਿੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਫੈਲਿਕਸ ਬੋਮਗਾਰਟਨਰ (43 ਸਾਲ) ਨੇ ਪੁਲਾੜ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਗੁਬਾਰੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ 1,28,000 ਫੁੱਟ (39 ਸੌ ਮੀਟਰ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਉਚਾਈ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਰੌਸਵੈਲ (ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ) ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਫੈਲਿਕਸ ਨੇ ਇਹ ਕਰਤਬ ਦਿਖਾਇਆ, ਉਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 80 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਇਸ ਸਾਹਸੀ ਕਰਤਬ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਰੋਨਾਟਿਕ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਲਿਕਸ 833.9 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ (1,342.8 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ) ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਡਿੱਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਰਫਤਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਸਕਾਈ-ਡਾਈਵਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ 690 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਫੀਲਿਕਸ ਨੇ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇਜ਼ੇ। ਉਸ ਨੇ 1,28,180 ਫੁੱਟ ਤੋਂ

ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ। ਉਹ 1,19,846 ਫੁੱਟ ਤਕ ਪੈਰਾਸ਼ੂਟ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਆਇਆ ਤੇ ਤੀਜਾ ਉਸ ਦੀ ਰਫਤਾਰ 1,342 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਸੀ। ਉਹ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 10 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਚਿੰਬੜੀ।

ਫੈਲਿਕਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੈਲਿਕਸ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਰਤਬ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਨਵਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੈਲਮਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦਕਿ ਇਹ 55 ਡਿਗਰੀ ਫਾਰਨਹੀਟ ਤਕ ਗਰਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਿਸ ਗੁਬਾਰੇ ਰਾਹੀਂ ਪੁਲਾੜ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਉਹ 8,50,000 ਕਿਊਬਕ ਮੀਟਰ ਦਾ ਅਤੇ ਆਮ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬੈਗ ਨਾਲੋਂ ਵੀ 10 ਗੁਣਾ ਪਤਲੀ ਸ਼ੀਟ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸਤ

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਹੋਏ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਫੋਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 10 ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ 'ਚ ਧਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਰਾਹੁਲ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬੜੇ ਕਸੂਤੇ ਘਿਰ ਗਏ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੱਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਚੌਧਰੀ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ

ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 70 ਫੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਫਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਲਫਨਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ 'ਤੇ ਉਂਗਲ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਮਸ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਟੇਟ ਡਿਜ਼ਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬਕਾਇਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ 70 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਧਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ

ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਛੁਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਫਿਕਰ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵਲਪਮੈਂਟ ਫੰਡ ਸਰਵੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਲਿਪਤ ਹਨ।

ਕਾਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਇਲਾਕਾ ਬਣਿਆ ਮੌਤ ਦਾ ਖੂਹ

ਜਲੰਧਰ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 70 ਫੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇਜ਼ੀ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਕਈ ਥਾਈਂ 70 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 70 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 75 ਫੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸਤ ਹਨ।

ਇਥੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤੇ ਨਸ਼ੇ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੋਦਾਗਰਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇਕ ਆਗੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿ 'ਤੇ ਹੀ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ

ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧ ਫੁਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੇਨਈ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੱਦੀ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਨਸ਼ੇਜ਼ੀ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕਣ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਲ 'ਚ 300 ਮੌਤਾਂ

ਲਈ ਜੀਅ-ਜਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਕ 14 ਸਾਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੱਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤਾਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਚੇਨਈ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਮੁਰਗਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਿੰਮ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ

ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਰੀਬ 60 ਤੋਂ 70 ਨੌਜਵਾਨ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੁਰਗਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਇਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੋਦਾਗਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ।

ਕਾਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕੇ ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਨਗਰ, ਭੀਮ ਨਗਰ ਤੇ ਮਰਾਠੀ ਨਗਰ ਵਿਚ 'ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ' ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਮੋਹਤਬਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ 'ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ' ਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਚੋਣ ਲਈ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਟੀਕੇ ਘੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਵਗਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਹੁਣ ਦੁੱਧ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਨਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਈ-ਕਈ ਲੀਟਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਦੇਸੀ ਰੂੜੀ ਮਾਰਕਾ ਸ਼ਰਾਬ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੱਢੀ ਤੇ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 60 ਫੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰੂੜੀ ਮਾਰਕਾ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਿਆਕੜਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਖਰਚ ਦੀ ਬਚਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁੜ ਦੀ ਲਾਹਣ ਵਿਚ ਕਲੀ ਪਾ ਕੇ ਇਕ-ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਹਾਸਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2005-2006 ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕਿਆਂ ਦੀ ਔਸਤਨ ਗਿਣਤੀ 4912 ਹੋਈ ਅਨੁਮਾਨੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 12188 ਹੋ ਗਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12 ਹਜ਼ਾਰ 673 ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੜ੍ਹਿਆ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘੇਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ 10 ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਛੇਵੇਂ ਦਰਿਆ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਰੋਕਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪੋਸਤ ਦੀ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਤੇ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਮਕਬੂਲਪੁਰਾ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਦੇ ਮਕਬੂਲਪੁਰਾ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਰ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਵਿਧਵਾ ਤੇ ਅਨਾਥ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਮਹਿਤਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਮੁਹੱਲਾ ਮਕਬੂਲਪੁਰਾ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਰਾਬ, ਸਮੈਕ, ਅਫੀਮ, ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਪੱਖੋਂ ਪੱਛੜੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇਜ਼ੀ ਆਦਮੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵਿਧਵਾ ਤੇ ਅਨਾਥ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਫੋਰਮ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਨਾਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਵੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ

ਮਕਬੂਲਪੁਰਾ 'ਚ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹੋਏ ਬੱਚੇ।

ਮਾਸਟਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਂ ਘਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਉਸ ਦੀ ਦਾਦੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਪਿਤਾ ਵੀ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਰਿਆ ਸੀ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਵੀ ਔਖੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਵਧੇਰੇ ਔਰਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਕ ਵਿਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਥੇ 266 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 656 ਬੱਚੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਅਨਾਥ ਤੇ ਨਸ਼ੇਜ਼ੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ 95 ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ 75 ਫੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ ਅਮੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਵੱਲ ਹੁਣ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਤੇ ਬਚਾਓ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ।

ਉਧਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਵਧਣਾ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਸ਼ੇ ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਧੇਰੇ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤ ਕੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਰਵੋਤਮ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸ਼ੈਫ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ 5 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਡਿਸ਼ ਨੈਟਵਰਕ ਅਤੇ ਸੀਜ਼ਰਜ਼ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਵਲੋਂ 'ਕਲਿਨਰੀ ਬੈਟਲਜ਼: ਸੁਪਰੀਮ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸ਼ੈਫ' ਨਾਂ ਦਾ ਏਸ਼ੀ ਖਾਣੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਆਉਂਦੀ 5 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 12 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ, ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦੱਖਣ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖਾਣਿਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬਾਵਰਚੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਤੂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ।

ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ 5 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਾਵਰਚੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰਸਸੂ ਕੈਸੀਨੋ ਹੋਮਡ ਵਿਚ, ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ ਖੇਤਰ ਲਈ 8 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਰਸਸੂ, ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ ਵਿਚ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਲਈ 12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਰਸਸੂ ਰਿਜ਼ੋਰਟ, ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲਾ 3 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਿਟੀ ਦੇ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਗਰਿਲ

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੈਫ ਭਿਤਨਗੇ।

ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਜੇਤੂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਸ਼ ਸੀਜ਼ਰਜ਼ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਿਟੀ ਦੇ ਕੇ ਡਬਲਯੂ ਆਈ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਅਤੇ ਨੂਡਲ ਬਾਰ ਦੇ ਮੀਨੂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇਤੂ ਨੂੰ ਹੋਰਸਸੂ ਰਿਜ਼ੋਰਟ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਕਿੰਗ ਕੁਕਿੰਗ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਸੀਜ਼ਰਜ਼ ਰਿਜ਼ੋਰਟਸ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਚਾਰ ਰਾਤਾਂ ਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਅਮੈਰਿਕਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਡਿਸ਼ ਹਿੰਦੀ ਮੈਗਾ ਪੈਕ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ 20 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਵੈਬਸਾਈਟ www.culinarybattles.com/southasian 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਅਰਜੀ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਰਾਣਾ ਚੀਮਾ ਬਾਠ ਦੇ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅਮਰੀਕਾ) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਬਾਠ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਰਾਣਾ ਚੀਮਾ ਬਾਠ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ. ਬਾਠ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੋਕ

ਰਾਣਾ ਚੀਮਾ ਬਾਠ

ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ਅਣਥਕ ਵਰਕਰ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਾਣਾ ਚੀਮਾ ਬਾਠ ਨੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਨਾਮੀਆਵਿੰਡ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ ਉਸਮਾ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਡਟ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸ. ਰਾਣਾ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਬਾਠ ਵਿਚ 24 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਇਕ ਛੇ ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਸ. ਬਾਠ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਣਾ ਬਾਠ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ 154 ਸੰਸਦ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਮੁਅੱਤਲ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਮਲਿਕ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 154 ਸੰਸਦ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਤੇ ਹੇਠਲੇ ਸਦਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ, ਖੈਬਰ, ਸਿੰਧ ਤੇ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਗੂ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ।

ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਰੇਗੀ ਸੁਣਵਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪ ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਜਨਹਿੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਰਜਨ ਕੁਮਾਰ ਸੀਕਰੀ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਕੇ. ਜੈਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬੈਂਚ ਨੇ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਾਇਸ ਫਾਰ ਫਰੀਡਮ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕੇ.ਐਨ. ਬਾਲ ਗੋਪਾਲ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਖੰਡੇਲਵਾਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ 'ਐਮੀਕਸ ਕਯੂਰੇ' ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਵਾਇਸ ਫਾਰ ਫਰੀਡਮ' ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਨਹਿੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/
ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ
ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ
ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
Yuba City Ph: 530-383-2785

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

INDO US EXPRESS, INC.

Worldwide Couriers * Freight Forwards
Domestic & Local Delivery

We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty

17 Years of Excellent Customer Service

FOR COMPETITIVE RATES CALL

1-800-870-5845

PICK-UP & DELIVERY

ANYWHERE IN USA

43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y. 11101

Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622

www.indousexpress.com

Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041

7 Days A Week

CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO

INDIA

Punjab Times

Established in 2000
13th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@sbcbglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 90 ਡਾਲਰ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤੋਹਮਤਬਾਜ਼ੀ ਸਿਖਰਾਂ ‘ਤੇ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

‘ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹ ਰਹੇ
ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਰਗੀਆਂ
ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ‘ਤੇ ਵੀ
ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ
ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਿਉਂ ਹਨ?

ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ
ਗਏ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਵਿਚ ਫਿਕਰ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ
ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜ
ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਤਸਕਰਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ
ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅੱਡਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ
ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ
ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੇਤਛਾਤ, ਲੁੱਟਾਂ, ਚੋਰੀਆਂ,
ਸੰਨ੍ਹਾਂ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਕਤਲ ਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ
ਹਨੇਰੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ
ਰਾਜ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ
ਵਿਰਵੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਵੀਂ ਪੌਦ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ
ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ‘ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਾ
ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ

ਸਚਿਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ

‘ਆਰਡਰ ਆਫ਼

ਆਸਟਰੇਲੀਆ’

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਟਾਰ ਕ੍ਰਿਕਟ
ਖਿਡਾਰੀ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ‘ਆਰਡਰ ਆਫ਼
ਆਸਟਰੇਲੀਆ’ ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮ
ਤੌਰ ‘ਤੇ ਗੈਰ-ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ
ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਐਲਾਨ
ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ‘ਤੇ ਆਈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਮੰਤਰੀ ਜੁਲੀਆ ਗਿਲਾਰਡ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਕਲਾ ਸਬੰਧੀ
ਮੰਤਰੀ ਸਾਈਮਨ ਕਰੀਨ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਆਉਣਗੇ
ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ
ਦੇਣਗੇ। ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਅਹਿਮ
ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ
ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ
ਦੀ ਸਾਂਝ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ
ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਐਵਾਰਡ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ
ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਸਟਰੇਲੀਆ
ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਟਾਰਨੀ
ਜਨਰਲ ਸੋਲੀ ਸੋਰਾਬਜੀ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰ
ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਐਵਾਰਡ 2006 ਵਿਚ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਠੇਕਾ

ਸਾਲ 2005-06 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਔਸਤਨ ਗਿਣਤੀ 4912 ਸੀ
ਜੋ ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 12,188 ਹੋ ਗਈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ
ਗਿਣਤੀ 12,673 ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿੰਡਾਂ ‘ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਠੇਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਵੀ
ਆਪਣੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ‘ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ’ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬਾ
ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ
ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ
ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ
ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ਰਾਬ ਬਿਨਾਂ ਅਧੂਰਾ
ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ
ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਵੇਂ
ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇੱਥੇ
ਕਿਸੇ ਇਕ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਥਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਤੇ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਧਿਐਨ ਦੌਰਾਨ
ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ 70 ਫੀਸਦੀ

ਨਸ਼ੇੜੀ ਅਫੀਮ ਤੇ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਭੁੱਕੀ,
ਸਮੈਕ, ਹੈਰੋਇਨ, ਚਰਸ, ਗਾਂਜਾ ਤੇ ਸਿੰਥੈਟਿਕ
ਡਰੱਗ ਜਿਵੇਂ ਬਰੂਫਿਨ, ਪਰੋਕਸੀ-ਵੋਨ,
ਕੋਬੀਫਲੇਮ, ਕੰਪੋਜ਼, ਸੀਰਪਜ਼ ਤੇ ਮੋਰਫੀਨ ਦੇ
ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ
ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ
ਦਾ ਹਰ ਤੀਜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ 10ਵੀਂ
ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੌਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ
ਸਵਾਦ ਚੱਖਦੇ ਹਨ। ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਫੀਮ
ਤੇ ਭੁੱਕੀ, ਦੁਆਬਾ ਵਿਚ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਤੇ
ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ ਮਾਝਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਫੀਮ ਮਿਲੀ
ਦਵਾਈ ਤੇ ਕੈਪਸੂਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਹਰੀ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਘਮਾਸਾਣ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਸਥਾਨ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਾਨੂੰਨ 1988 ਨੂੰ
ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਧਾਰਮਿਕ
ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ
ਰੋਕਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ
ਨੂੰ ਰੱਖਣ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ
ਜਾਇਜ਼ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਿਨਾਂ ਬੇਸਮੈਂਟ,
ਬੈਨਰ, ਟਾਵਰ ਤੇ ਕੰਧਾਂ ਸਣੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ,
ਜਾਤੀ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸਮੂਹਾਂ ਜਾਂ
ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਨਫਰਤ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ
ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ
ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਾਣਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੱਖ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣ ਦੀ
ਸੂਚਨਾ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਖਿਲਾਫ਼ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 176 ਤਹਿਤ
ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ
ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ
ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ
ਦੇਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾ
ਰਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਮਿਲੇ
ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ‘ਫੋਰਗੋਟਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ’ ਮੁਹਿੰਮ 21 ਤੋਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ
ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੈਂਕੜੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ
ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ
ਲਈ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ‘ਫੋਰਗੋਟਨ
ਸਿਟੀਜ਼ਨ’ ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਕਈ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਫ਼ਲਾ
ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ
ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ‘ਸਿੱਖੀ

ਸਿਦਕ’ ਦੇ ਆਗੂ ਜਗਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ
ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ
ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮੁਹਿੰਮ
ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੋਰਮ,
ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ, ਗਿਆਨ ਸੇਵਾ ਟਰਸਟ, ਵਿਵੇਕ
ਟਰਸਟ, ਲੋਕ ਰਾਜ ਸੰਗਠਨ, ਬਚਪਨ ਬਚਾਓ
ਅੰਦੋਲਨ, ਅਕਾਲ ਨੈਟਵਰਕ, ਵਿਸਮਾਦ, ਬੈਟਰ

ਸਿੱਖ ਸਕੂਲ ਤੇ ਏ.ਐਸ.ਵਾਈ.ਓ. ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ
ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਸਿੱਖ
ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ
ਵਿਅਕਤੀ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ
ਪਰ 28 ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੀੜਤ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਹੈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ

ਵਿਚ ਖਿਸਕ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇਕਰ ਸੂਬੇ ਦਾ
ਮਾਹੌਲ ਮੁੜ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਲਤ
ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ
ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ‘ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ
ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ
ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ
ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ
ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਇਸੇ ਦਬਾਅ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਰਮਨੀ ਦੇ
ਗਰਮਖਿਆਲੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ
ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਤੋਂ ਵੀ ਖਫ਼ਾ
ਹਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ
ਜਾਖੜ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਰਮਨੀ
ਵਿਚ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਗਰਮਖਿਆਲੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਖੜ ਨੂੰ ਸੰਭਲ ਕੇ
ਰਹਿਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ

ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਅਤੇ

ਯੂ.ਐਨ. ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ‘ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਅਪਰਾਧ
ਰੋਕੂ ਵਿੰਗ’ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ
ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ
ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕੌਂਸਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ
ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ., ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲ ਰਲ
ਕੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਯੁਕਤ
ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ‘ਨਸ਼ਾ ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਰੋਕੂ ਵਿੰਗ’
ਸਥਾਨਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸਾਂਝਾ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਧ
ਰਹੇ ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਦੇ ਮਨੋਰੋਗ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋ.
ਡੀ. ਵਾਸੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ
ਕਹਿਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ
ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਐਨ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧਾਰਾਏ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਸੰਨੀ ਧੂੜ
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੱਪੀ

Matrimonials

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਸਦੀ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ, ਉਮਰ 33 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-5" ਐਮ ਏ ਪਾਸ ਲੜਕੀ ਲਈ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੱਚੇ-ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 347-653-5790, e-mail: prince.kular@yahoo.com

Well settled Saini Sikh parents seek strictly Gursikh match for US Citizen innocently divorced daughter, 28, 5'-6", M Ed., school teacher. Email biodata @ bsinghmdus@yahoo.com

Suitable match wanted for US born Jatt sikh girl, 35year, 5'-6", working as financial manager with a reputed company in Chicago area. Family well settled in US. E-mail bio @ mgs2808@yahoo.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਇਲੈਕਟਰੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਉਮਰ 26 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-7" ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 209-675-5441

Sikh Saini parents seek match for US educated son, PhD, BTech Computer Science; 30/5'-9". Employed with a reputed company in Louisville, KY. Caste no bar Email: photo/Bio at harpreetdaurka@gmail.com.

**To Advertise with
Punjab Times**
Call: 847-359-0746
Fax: 847-705-9388

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਰੁਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਖੇ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਇਕ ਲੋਕ ਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੁਝ ਵੱਖਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਕਾਰਨ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਲੇ ਤਕਰਾਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਐਲਾਨਣ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ ਅਸ਼ੋਕ ਦਿਉਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਕਸਾਵੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ

ਕਾਰਨ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਦੌਰ ਮੁੜ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਸੁਧਾਰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰ ਉਸਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਨਤਕ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਣੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ) ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਲਵੇਗਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ 245 ਸਟਿੰਗਰ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਪੈਚੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 245 ਸਟਿੰਗਰ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਰੇਅਬੋਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੈਚੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੇ ਪੈਕੇਜ ਵਿਚ ਹਵਾ ਤੋਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ 245 ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਤੇ 56 ਲਾਂਚਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ, ਮਾਂ ਤੇ ਨਾਨਾ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਇੱਥੇ ਵਾਪਰੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋ ਜਣੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਣੀਆਂ (ਧਾਰੀਵਾਲ) ਵਾਸੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਨਾਨਾ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਗਰ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਨਾਲ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਬਾਰਨ ਸਾਹਿਬ (ਪਠਾਨਕੋਟ) ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰੋਂ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਐਕਟਿਵਾ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਬੱਸ ਨੇ

ਐਕਟਿਵਾ ਨੂੰ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਨਾਨਾ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰੀਵਾਲ ਦੀ ਗਾਂਧੀ ਗਰਾਊਂਡ ਨੇੜੇ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਟਰਾਲੀ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀ ਵਿਚਾਲੇ ਟੱਕਰ ਹੋ ਗਈ। ਟਰਾਲੀ ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਟਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਹੋ ਗਈ। ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਟਰਾਲੀ ਡਰਾਈਵਰ ਰਾਮਗੜ੍ਹ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਵਾਸੀ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਾ ਆਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨਵੰਬਰ 2013 ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕੋਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਫਾਂਸੀਆਂ ਦੇ ਰੱਸੇ ਚੁੰਮਣ ਤੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਰਤੀਆਂ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਆਖਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਗੌਰਵਮਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮੀਆ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੀ। 202 ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸੇ ਚੁੰਮੇ ਸਨ ਤੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਕਰਤੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ 316 ਗਦਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਸਮੇਤ ਸੱਤ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਾਸ਼ਨੀ ਹੈ।

ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਤਿਆਰੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਝਾੜਝੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਸਟਿਸ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਦੋਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਿੱਛੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਅਸਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ

ਬਲਾਤਕਾਰ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮੋਗਲੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਨਾਨੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਗਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਖਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਰਾਮ ਤੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਅਸਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹਨ।

ਉਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਸਵੰਤ ਰਾਮ ਤੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਗੁਨਾਹ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਗਲੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਚੌਥੇਵਾਲ ਦੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਸਵੰਤ ਰਾਮ ਤੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਮੋਗਲੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਬਾਣੇਦਾਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਸਬੂਤ ਘੜਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪੀੜਤਾ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ। ਜਸਟਿਸ ਸੁੱਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਲੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਹਨ ਜੋ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾ ਕੇ ਅਸਲ ਕਸੂਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

Quick Stop 40, Oklahoma

ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੈਸ਼ੀਅਰ, ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਕਾਲ ਕਰੋ: 832-512-7172

Triple Transport Inc.

5938 S. 13th St., Milwaukee, WI 53221
Ph: 414-282-2363, Fax: 414-282-2370

ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਮਿਲਵਾਕੀ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੀ ਇਕ ਇੰਟਰਮੋਡਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵੀ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ

WI, MN, Upper MI, IL, Intermodal Freight

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਫੋਨ 414-349-3449

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵੱਖਰੀ

ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਵਨਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹੀ ਸਨਮਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਿਗਾਨੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਪਕੜ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੜੀ ਨੂੰ ਭੰਗੜਾ ਕਲਾਕਾਰ ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਵਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਵਾਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਹੈ।

ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਆਰਡਰ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਂਪਾਇਰ' ਤੇ ਓਟਾਰੀਓ ਦੇ ਪਵਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਡਿਊਕ ਆਫ ਈਡਨਬਰਗ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਤੋਂ ਇਹ ਵੱਕਾਰੀ ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਭੰਗੜੇ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਤੇ ਦਾਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਬਦਲੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੀ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਧੰਨੋ, ਗਾਇਕਾ ਬੇਟੀ

ਮੋਨਾ ਤੇ ਭਰਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਮੈਡਲ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਐਨੀ ਨੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵਸੇ 18 ਸਾਲਾ ਪਵਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੰਨਵਾਲ 'ਡਿਊਕ ਆਫ ਈਡਨਬਰਗ ਗੋਲਡ ਐਵਾਰਡ' ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਣ ਗਏ

ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਓਟਾਵਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਇੰਦਰਪਾਲ ਤੇ ਪਵਨਦੀਪ ਅਨੁਵਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਐਪਲਬਾਏ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਵਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਐਡਵਰਡ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

ਤਕਰੀਬਨ 50 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 'ਡਿਊਕ ਆਫ ਈਡਨਬਰਗ ਐਵਾਰਡ' ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ, ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ, ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਵਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 2010 ਵਿਚ ਓਟਾਰੀਓ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2011 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਖੇ ਗਲੋਬਲ ਲੀਡਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਵਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫਰੈਂਚ ਤੇ ਡੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸਟੱਡੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਠੱਗਿਆ

ਰੋਮ: ਇਟਲੀ ਦੇ ਸਬੋਧੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਲੱਖਣਪੁਰ, ਡਾਕ. ਖਮਾਣੋਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮ ਸਥਿਤ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ 3200 ਯੂਰੋ ਹੱਤਪ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਇਟਲੀ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਮ ਸਥਿਤ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਸੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

ਗਲੋਬਲ ਐਕਸਪਰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਂਬਰ 800 ਯੂਰੋ (ਕੁੱਲ ਰਕਮ 3200 ਯੂਰੋ) ਲੈ ਕੇ ਫਾਈਲ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਵੀਜ਼ਾ ਯਕੀਨਨ ਲੱਗਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ 14 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਰੋਮ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵੀਜ਼ਾ ਅਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਫਾਈਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਫਰਾਡੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਗਲੋਬਲ ਐਕਸਪਰਟ ਏਜੰਸੀ ਰੋਮ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਗਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ 60 ਯੂਰੋ ਲੈ ਕੇ ਫਾਈਲ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਲੱਗਣਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਜੰਸੀ 'ਤੇ 3200 ਯੂਰੋ ਹੱਤਪ ਜਾਣ ਦੇ ਲਾਏ ਗਏ ਦੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹਨ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਦਲਾਉਣ ਲਈ ਡਟੀ ਪੰਜਾਬਣ

ਮੈਲਬਰਨ: ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਜਨਤਾ ਨਗਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਡਨੀ ਦੇ ਵੈਸਟ ਮਿਡ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ 2009 ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਖੋ ਚੁੱਕੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸਾਹ ਰਗ ਕੱਟ ਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਉਸ ਦਾ ਜੀਜਾ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰ ਗਿਆ।

ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਜੀਜਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਝਗੜੇ ਦੌਰਾਨ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭੜਕਾਇਆ। ਪਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੈਰੋਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹੱਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਰਗਰਮ ਵਿਮੈਨ ਲੀਗਲ ਸਰਵਿਸਿਜ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈਲਨ ਕੈਂਪਬੈਲ ਨੇ ਪਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਤੇ ਤਸਮਾਨੀਆ ਸੂਬਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਲੜਾਈ ਤਹਿਤ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕਾਨੂੰਨ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤਕ ਇਹੋ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਛਿਤੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ

ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਾਇ ਵੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਪਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਜਤਾਏ ਹਨ।

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਇਸ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸੋਲੂਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਬਣੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮਗਰੋਂ ਤੈਅ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਪਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਭੜਕਾਏ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਬੈਲਜੀਅਮ 'ਚ ਚੋਣ ਲੜੀ

ਬਰੱਸਲਜ਼: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸੰਜੇ ਮੁਖੋਪਾਧਿਆਏ ਨੇ ਬੈਲਜੀਅਮ ਵਿਚ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣ ਲੜੀ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਤੁਰਕੀ ਤੇ ਮੌਰੋਕੋ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮਾਹਰ ਮੁਖੋਪਾਧਿਆਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬਹੁੜੀ ਸਿੱਖ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ 2.50 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਾਸ਼ੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਜੋ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਫੰਡ ਸਿੱਖ ਹਿਊਮਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਐਸ.ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.) ਵਾਸਤੇ ਵੀਆਨਾ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਵਜ਼ੀਫੇ ਵਜੋਂ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵਜ਼ੀਫੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 800 ਨੇ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਤੇ 31 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦਿਵਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਆਸਟਿਨ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਹਰਸ਼ਿਵਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋੜਵੰਦ ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਉਜਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 'ਈ.ਬੀ.-5' ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ 2015 ਤੱਕ ਵਧਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਤੰਬਰ 2015 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਕੈਲਕੁਲਸ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਤੇ 2011 ਤੱਕ 2408 ਵੀਜ਼ੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 37 ਹੀ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੀਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਈ.ਬੀ.-5' ਨਾਮਕ ਇਸ ਵੀਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੰਜ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੰਜ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 40 ਫੀਸਦੀ ਭੋਜਨ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ

ਟਰਾਂਟੋ: ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣੀ ਕਿੰਨੀ ਔਖੀ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਨਤਕ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਿਆਈ ਲੋਕ ਐਨਾ ਰੱਜੇ ਪੁੱਜੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਓਟਾਰੀਓ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵੈਲਿਊ ਚੇਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸੈਂਟਰ (ਵੀ.ਸੀ.ਐਮ.ਸੀ.) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ 27 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਕੂੜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਖੁਣੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 87 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਵੀ.ਸੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡਿਆਈ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਦਾ 40 ਫੀਸਦੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।

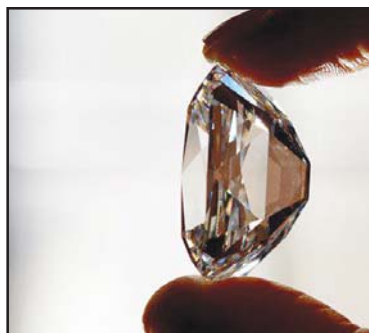

ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਅੱਸਤਨ 150 ਡਾਲਰ ਖੁਰਾਕੀ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ 20 ਫੀਸਦੀ ਵੀ ਕੂੜੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ 30 ਡਾਲਰ ਰੁਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਰ ਸਾਲ 122 ਕਿਲੋ ਫਲ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਛੇ ਕਿਲੋ ਦੁੱਧ ਵਸਤਾਂ, 26 ਕਿਲੋ ਮੀਟ, 18 ਕਿਲੋ ਤੇਲ, ਖੰਡ, ਸਿਰਧ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਹੀਰਾ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ 'ਚ ਵਿਕਣ ਦੀ ਆਸ

ਲੰਡਨ: ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ 400 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ 76 ਕੈਰੇਟ ਦੇ ਆਰਕਡਿਊਕ ਜੋਜ਼ਫ ਹੀਰੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਜੇਨੇਵਾ ਵਿਚ ਨਿਲਾਮੀ ਦੌਰਾਨ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਵਿਚ ਵਿਕਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਰੰਗ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਤੇ ਇਕ ਬਾਲਗ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਆ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਹੀਰੇ ਦਾ ਵਜ਼ਨ 76.02 ਕੈਰੇਟ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਹੁਲ ਕਾਡਕੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ 76.02 ਕੈਰੇਟ ਦਾ ਹੀਰਾ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡੋਲੀ ਮੇਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਹੀਰਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕੋਂਡਾ ਖਾਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਹੀਰੇ 'ਕੋਹਿਨੂਰ' ਤੇ 'ਰੀਜੈਂਟ' ਨਾਲ ਜਾ

ਜੁੜਦਾ ਹੈ। 'ਕੋਹਿਨੂਰ' ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ 'ਰੀਜੈਂਟ' ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਡਕੀਆ ਨੇ ਟੁੱਡੇ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹੀਰਾ ਬਟੋਰ ਦੇ ਅੰਡੇ ਦੇ

ਆਕਾਰ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੰਗ ਰਹਿਤ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਲਾਗਤ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਮਿਥੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੀਰਾ ਮੱਧ ਪੂਰਬ, ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਠੀਕ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਵਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਏਗੀ। ਇਸ ਹੀਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਖਰੀਦਦਾਰ ਆਰਕਡਿਊਕ ਜੋਜ਼ਫ ਅਗਸਤ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਹੰਗਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ: ਹੁਣ ਘਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਔਸਤਨ ਅੱਠ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਅਗਵਾ, ਛੇੜਛਾੜ ਤੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭ ਵਿਚ ਤਸੱਦਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਕੜੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕੀ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਅਸਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵੱਧ ਦਿਲਕੋਬਾਈ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਹੋਈ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਚਦੇਵਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਕਿ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਗਈ ਉਸ ਦੀ 15

ਸਾਲਾ ਧੀ ਸ਼ਰਤੀ ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਗਵਾ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਕੇ 27 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਘਰ ਆ ਗਈ। ਹੁਣ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਆ ਕੇ

ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ 30 ਜੂਨ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ 776 ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 30 ਜੂਨ ਤੱਕ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਉਧਾਲਣ ਦੀਆਂ 1072 ਘਟਨਾਵਾਂ

ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ 2010 ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ 2853 ਅਪਰਾਧ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਏ।

ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 2631 ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ 63.5 ਫੀਸਦ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਤੇ ਉਧਾਲਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 97.3 ਫੀਸਦ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ 26.8 ਫੀਸਦ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2010 ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ 547 ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ 26.6 ਫੀਸਦ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 11.4 ਫੀਸਦ ਲੜਕੀਆਂ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 15.2 ਫੀਸਦ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 15 ਤੋਂ 18 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪੀੜਤ 63.4 ਫੀਸਦ ਔਰਤਾਂ 19 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਅਤੇ 10 ਫੀਸਦ ਔਰਤਾਂ 30 ਤੋਂ 50 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਨ।

ਲਾੜੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਬਾਲਗ ਭਤੀਜੀਆਂ ਨੂੰ

ਕਰਾਚੀ (ਬਿਊਰੋ): ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿੰਧ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਇਕ ਲੜਕੇ ਵਜੋਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਭਤੀਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਿਰਗਾ ਮੁਖੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕੱਠ ਦੌਰਾਨ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਗਾਜੀ ਚੱਚਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਚੱਚਤ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੀ ਕੁੜੀ ਹਯਾਤਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਯਾਤਨ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਜਿਰਗਾ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਰਗਾ ਮੁਖੀ ਪੀਰਲ ਚੱਚਤ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੱਦ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਚੱਚਤ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਭਤੀਜੀਆਂ 10 ਸਾਲਾਂ ਔਲਾ ਦੀਵਾਈ ਅਤੇ 6 ਸਾਲਾਂ ਸਸੂਈ ਨੂੰ ਹਯਾਤਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਰਫ 10 ਫੀਸਦ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਨੂੰ 99 ਸਾਲ ਕੈਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪਾੜੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਤਬਕੇ ਦੀਆਂ ਕੇਵਲ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਿਹਾਤੀ ਮਹਿਲਾ ਦਿਵਸ (15 ਅਕਤੂਬਰ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਰੀ ਤਿੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 19 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 504 ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ 22% ਪਰਿਵਾਰਾਂ

ਨੂੰ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੱਕ 84 ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 86% ਪੇਂਡੂ ਔਰਤਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ 10% ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ।

ਯੂ.ਐਨ. ਵਿਮੈਨ ਸਾਊਥ ਏਸ਼ੀਆ ਰਿਜਨਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਨੀ ਸਟੇਨਹੈਮਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬ ਪੇਂਡੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਜੇ

ਕੋਈ ਮਹਿਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਸਾਖਰਤਾ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਪਿਤਰੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 87% ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ। 51% ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਤਹਿਤ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ 12 ਫੀਸਦੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਹੀ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ 99 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

'ਦੀ ਹਾਊਸਟਨ ਕਰਾਨੀਕਲ' ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਡੈਲਸ ਦੇ ਟੈਕਸਾਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਏਸਕਾਲੋਨਾ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚੀ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚੋਂ ਖੂਨ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਪਸਲੀ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕੋਮਾ 'ਚ ਰਹੀ ਸੀ।

ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਏਸਕਾਲੋਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਜੋ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਰ ਮਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਸਬਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ ਵਲੋਂ ਬੜੇ ਹੀ ਮਾਣ ਨਾਲ..

24 ਘੰਟੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੇਡੀਓ ਸ਼ੁਰੂ

www.GurbaniRadio.org

ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

605.475.6868 Ext. 4

832.551.5029 Ext. 4

Uniting Punjabi's All Over

Studio Telephone : (408) 272-5200

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

- ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਨ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ
- ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ : ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ)
- ਆਤਮਿਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ
- ਘਰ ਸੰਸਾਰ, ਦੇਸ਼ੋਂ ਪਰਦੇਸ, ਸੁਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਭੈਣਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
- 'ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਹਿੱਟਸ' (Bollywood Hits)
- ਹਾਸਰਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਹੱਸਦੇ ਹਸਾਉਂਦੇ' ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ
- ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ- ਘਰੇਲੂ ਨੁਸਖਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ LIVE
- ਯੂਐਸ ਚੋਣਾਂ 2012 ਸ਼ੋਅ
- ਝਿਲਮਿਲ ਤਾਰੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
- ਧੰਨ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਨਕਾ- ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ
- 'ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕੁਝ ਗੀਤ' 'ਲਹਿਰੇ' (ਬਾਬੂ ਲਾਲ ਤੇ ਬਿਮਲੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਫੀਜੀ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ)
- 6 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ 'ਸਰਬ ਸਾਂਝੀ ਗੁਰਬਾਣੀ' (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਕੀਰਤਨ, ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਥਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ)
- ਸੋਮਵਾਰ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ LIVE Talk Show (ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੁਸਾਂਝ)
- 'ਇਕ ਸੋਚ' ਜੋਬ ਐਂਡ ਬਿਜਨਸ ਸ਼ੋਅ
- ਖ਼ਬਰਸਾਰ (ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ)
- ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਥਾਂਗਾਂ (ਮਸੂਦ ਮੱਲੂ)
- ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਧਾਣੀ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਰਾਤ 8:30 ਤੋਂ 10:00 ਵਜੇ)

ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੁਸਾਂਝ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਮਸੂਦ ਮੱਲੂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ- ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬੀਬੀਸੀ ਹਿੰਦੀ ਤੁਸੀਂ 24 ਘੰਟੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ
605.475.6868 Ext. 1 ਜਾਂ
832.551.5029 Ext. 1

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

- ਸੱਜਰੀ ਸਵੇਰ -ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ
- ਨਜ਼ਰੀਆ -ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ

- ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ -ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਰੌਚਕ ਜਾਣਕਾਰੀ
- ਟੋਪ 10 -ਨਵੇਂ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਨ ਤੋਂ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ

ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ 24 ਘੰਟੇ - ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

605.475.6868 • 832.551.5029

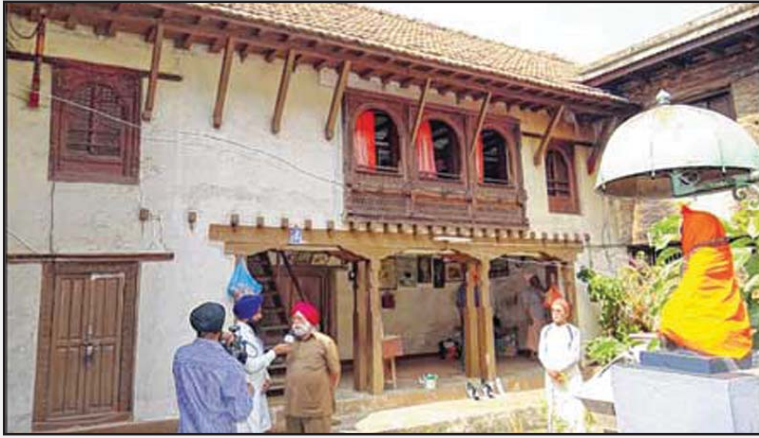
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 408.722.7698 • Email: info@punjabiradiousa.com • 3750 McKee Road, # B, San Jose CA 95127 • Listen LIVE www.punjabiradiousa.com

ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਂ 200 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਨਾਂ 200 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜਾ ਜੈ ਜਗਤ ਮੱਲ ਵੱਲੋਂ 1516 ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ 1516 ਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਉਥੇ ਠਹਿਰੇ ਸਨ।

ਰਾਜਾ ਜੈ ਜਗਤ ਮੱਲ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਨਾਰਸ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਜੈ ਜਗਤ ਮੱਲ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨੇਪਾਲ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਕਾਠਮੰਡੂ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਫੀ

ਰਾਜਾ ਜੈ ਜਗਤ ਮੱਲ ਨੇ 1516 'ਚ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ

ਕਾਠਮੰਡੂ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੱਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜਦੋਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਗਏ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਚਾਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ 200 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ

ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੱਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਪੰਜ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਕੇ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰ ਲਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਮੱਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀ ਪੰਜ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਨੇਪਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਥੇ ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਦੁਬਈ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਖੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਰੁਕਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਹੰਤ ਨੇਮਾ ਮੁਨੀ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਕੋਲ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਿਪਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨਾਲ ਦੋ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਲੰਗਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੇਪਾਲ ਸਥਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਜ਼ੂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਚਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੰਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪਾਠ ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਉਬਰਾਏ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਰਾਜੇ ਵੱਲੋਂ 1516 ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਧਾਏ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਲੁੱਟਾਂ ਖੋਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ 'ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨਾਲ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟਿਸ ਲਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਦੁਆਲੇ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 44 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, 11 ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੇ 10 ਸਾਈ ਵਰਦੀ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੇ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ

ਵਿਖੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਲਮੇਘ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਗਸ਼ਤ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਈ ਵਰਦੀ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਸਥਾਪਤ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ 24 ਘੰਟੇ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹਿਣਗੇ। ਘਿਉ ਮੰਡੀ ਚੌਕ, ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਲਾ ਗੇਟ, ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਗੇਟ, ਰਾਮ ਬਾਗ ਚੌਕ, ਹਾਲ ਗੇਟ, ਸਿਕੰਦਰੀ ਗੇਟ, ਕਟੜਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਖੇ ਅੱਠ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ. 24 ਘੰਟੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ 'ਤੇ 400 ਚੇਲੇ ਨਾਮਰਦ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਬਠਿੰਡਾ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ 'ਤੇ ਨਾਮਰਦ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਸਬਾ ਟੋਹਾਣਾ ਵਾਸੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਮਦਦ ਲਈ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ 'ਚ ਉਹ 400 ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਰਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਡਾਕਟਰ ਡੇਰੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਰਦ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹੰਸ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੈ ਤੇ 1995 ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਨਪੁੰਸਕ (ਨਾਮਰਦ) ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜਲ 'ਤੇ ਬੈਂਡ ਲਾ ਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਗੁਰੂਸਰ ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਰਦ ਬਣਾ

ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ 400 ਸਾਧੂਆਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 166 ਦੀ ਸੂਚੀ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ

ਕੇਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲੈਣ 'ਤੇ ਏਡਜ਼ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਕੋਲ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਨ ਸਮੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ

ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਪੂਰਾ ਸੱਚ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਾਮਚੰਦਰ ਛਤਰਪਤੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਦੇ ਗਵਾਹ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਤੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਛਤਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਲਾਈ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਨੇ ਹੰਸ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਏਕਨੁਰ ਖਾਲਸਾ ਫ਼ੌਜ, ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਕਿ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਨ ਸਮੇਂ ਉਹ ਹੰਸ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂਦੇੜ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਗਰੀਨ ਪਿਲਗਰੀਮਜ਼ ਨੈੱਟਵਰਕ' ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਈਕੋ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋਂਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਜੈਵਿਕ ਭਿੰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ 11 ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਬੋਧੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂਦੇੜ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਨੌਂ ਵੱਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਗਰੀਨ ਪਿਲਗਰੀਮਜ਼ ਨੈੱਟਵਰਕ' ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ

ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ 11 ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਮੇਤ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ,

ਸ਼ਿਰਡੀ, ਉਜੈਨ, ਹਰਿਦੁਆਰ, ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼, ਵਾਰਾਨਸੀ, ਲੰਦਾਖ, ਬੋਧਗਯਾ, ਗੰਟੂਰ ਤੇ ਹਾਵੜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਡੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ

ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਾਂਦੇੜ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਅਲਾਇੰਸ ਆਫ ਰਿਲੀਜ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ (ਏ.ਆਰ.ਸੀ.) ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਗਰੀਨ ਪਿਲਗਰੀਮਜ਼ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਲੀਸਨ ਹਿਲੀਅਰਡ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਆਦਰਸ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਘਰ ਵਿਚ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਕਰਨ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ

ਤੋਂ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਤੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਮਾਰਚ 2013 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ।

ਈਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਵਰਗ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ 2017 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਤੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ 'ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਗੌਰਵ ਵਜੋਂ ਲਵੇ'।

ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ, ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦੇਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਬਤੀ ਵਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰੰਜੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਮੁੱਦਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਤੇ ਆਏ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਉਭਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹੀਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 70% ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਆਦਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪ੍ਰੰਜੀ ਲਾਉਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਾਜ ਦੇ 75% ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਪ ਉਹ 75% ਵੀ ਕਹਿਣ ਤਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ 70% ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਚੁੰਝ-ਭਿੜਾਈ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਅਸੀਂ ਦੂਸਰੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੰਜੀ ਦੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੋਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਸ਼ੇ ਬਾਰੇ 70% ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ 75% ਦਾ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਂਗ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਵਪਾਰ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਜਲਦੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੋਟੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਸੁਰ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ 70 ਜਾਂ 75% ਦਾ ਗਿੱਲਾ ਪੀਹਣ ਪੀਸਣਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਲਾਹੇਵੰਦਾ ਜਾਪ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਵਾਲੀ ਇੱਕ-ਸੁਰਤਾ ਉੱਤੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੰਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਹੋਰ ਘੁੱਟ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਗੁਲਾਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਖਦਸ਼ਾ ਨੀਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲੀ 'ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ' ਦੀਆਂ ਬਰਾਂਚਾਂ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮਾਮਲਾ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦਾਮਾਦ ਰਾਬਰਟ ਵਾਡਰਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਕੰਪਨੀ ਡੀ ਐਲ ਐਫ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌ ਵਲਾਵੇਂ ਪਾ ਕੇ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਰਾਬਰਟ ਵਾਡਰਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਧੀ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕਰਵਾਓ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਥੇ ਸਰਕਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਤਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਮਾਮਲਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਧੂਮਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪਤਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੀ।

ਆਖਰ ਇਹ ਬੇਤੁਕਾ ਪੈਂਤੜਾ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਧੂਮਲ ਨੇ ਕਿਉਂ ਲਿਆ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੰਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਦੇਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦੇਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਚੁੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਰ ਛੱਡਣਾ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਸੱਦਣ ਦੀ ਭਲਾ ਲੋੜ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਸੱਪਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦੇਲ

ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਹ ਕੇ ਡੀ ਐਲ ਐਫ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁਡਾ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਦਾਂ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚੋਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦਾਮਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਮਾਲ ਮਿਲ ਜਾਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੁਰਅੱਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਣ ਕੇ ਬੁਰਕੀ ਮਾਰ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇਹ ਸਬੰਧ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੱਕ ਵੀ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਕੰਪਨੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦਾਮਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਲਾਭ ਪੁਚਾਇਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹੋਗੇ? ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਹੋਰ ਹਰ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕਤ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਂਜ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੰਪਨੀ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੌਲੂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਨੌਗਾ ਕੱਢਣ ਗਿੱਝ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਕੁੰਡੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੁੰਡੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ, ਵਿਕਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਆਮ ਹੀ ਲੱਭ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

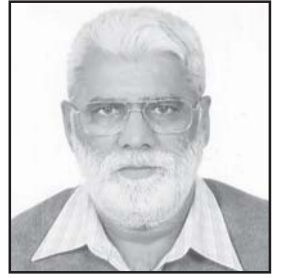
ਵਿਕਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ 2005 ਦਾ ਉਹ ਵਕਤ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਸਟਿੰਗ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਸੋਦਾ ਮਾਰਦੇ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਭੁਚਾਲ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਫਤਾ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੰਘਿਆ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਟਿੰਗ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ 7 ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਿਲਦੇ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ-ਪੱਤੀ ਲੈ ਕੇ ਗਰਾਂਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਫਸ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਕਾਊ ਮਾਲ ਬਣ ਗਏ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਗਿਆਰਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛੇ ਉਸ ਇਕੱਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਨ। ਬਦਨਾਮੀ ਦੀ ਓਤਕ ਹੋ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਜਾਪੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਕਲਗੀ ਲਾ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਨਵਾਸ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਜਾਪ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਹਿਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਐਮ ਪੀ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦੇ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚੌਲਾ ਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਹੁਣ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਗਲਾ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਬਦਲੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਮੀਰਪੁਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਲਕੇ ਦੇ ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਐਮ ਪੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦੇਲ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਬੇਸ਼ਰਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕਮਾਊ-ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਆਉਣਗੀਆਂ।

ਜੇ ਇਹ ਦਾਗੀ ਬੰਦੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਮਾਊ-ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਉਦਾਂ ਵੀ ਕਿਹੜੀ ਕਮੀ ਸੀ? ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲੁਈਸ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਦਾ ਨਾਨਾ ਡਾ. ਜ਼ਾਕਿਰ ਹੁਸੈਨ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਬੜਾ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਆਗੂ ਸੀ। ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਨੇ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਸ ਸਤਿਕਾਰੇ ਹੋਏ ਮਰਹੂਮ ਨਾਨੇ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਖੁਦ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਗੱਫੇ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਤਾਜ਼ਾ ਖੁਲਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੀਣਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਬਣਾਏ ਉਸ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੀਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਦੇ ਬਿੱਲ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖਾਲੀ ਪਹੀਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪਾਈ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਥੇ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਗੂ ਤੇ ਅਫਸਰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਏ ਤਾਂ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਮੀਆਂ-ਬੀਵੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਣ-ਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਏਜੰਸੀ ਕੈਂਗ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕਿੱਸਾ ਝੂਠੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦਾ 'ਮਾਣਯੋਗ' ਮੰਤਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਉਹੋ ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 1968 ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਉਸ 'ਐਨੀਮੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ' ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਵੱਡੇ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਮਹਿਮੂਦਾਬਾਦ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

■ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਸਿਮੀ' ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵਕੀਲ ਬਣ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਕੂ ਨੱਪ ਕੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਜਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਵਕਤ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਬਣੇ ਪਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਚੁਟਕਲਾ ਕਾਫੀ ਰਹੇਗਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਦੇ ਘੜੀਆਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂ ਗਏ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਘੰਟੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਖੜਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਸਰ, ਚੰਪਾ ਦੀ ਬੁਨੈਨ ਹੈ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੋਗੇ?' ਖਿੱਝੇ ਪਏ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਨਹੀਂ, ਇਹ ਚੰਪਾ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਵੀ ਹੈ।' ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੰਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਦੇਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦੇਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਚੁੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਰ ਛੱਡਣਾ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਸੱਦਣ ਦੀ ਭਲਾ ਲੋੜ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਸੱਪਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਸੁਣੋ

RADIO CHARDI KALA

ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ
www.radiock.com 'ਤੇ

ਬੇਏਰੀਆ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ, 24 ਘੰਟੇ

Wifi Radio ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਹੈ

ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰਾਂ, ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ,
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਤੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ

> Preet Fabric, Fremont > Kash Fabrics, Hayward
> Sidhartha International, Fremont
> Shalimar, Union City > Mann Grocery Market, Yuba City

ਰੇਡੀਓ ਤੁਸੀਂ ਫੋਨ

832-551-5038

510-972-0442

'ਤੇ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ

Khalsa Radio

"Independent Voice"

www.khalsaradio.org

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 24/7/365
ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੁਣੋ 702-489-0222

Info@khalsaradio.org

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 510-900-3600

Radio CK, PO Box 296, Fremont, CA 94537

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 20 ਅਕਤੂਬਰ 2012

ਨਸ਼ੇ, ਨੇਤਾ ਤੇ ਨਾਟਕ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਅਜੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਗਰ ਮਸਲਾ ਜਾਂ ਮਸਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਇਤਿਹਾਸ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵਿਚਿੱਤਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਕਸਰ ਤਖਤ ਡੋਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦੇ ਨਹੀਂ ਬਿਆ ਰਹੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ, ਫਿਲਹਾਲ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਤੋਹਮਤਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਧ ਗਰਮ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਤੋਹਮਤਬਾਜ਼ੀ ਇਸੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਹੈ।

ਨਹਿਰੂ-ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਵਧਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਵੀ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 10 ਵਿੱਚੋਂ 7 ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਇਕ ਟਿਪਣੀ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਰ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਕਾਲੀਆਂ ਕਰਵਾ ਛੱਡੀਆਂ। ਉੱਜ, ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਨੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿੰਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮੱਕੜਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿਰ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਬੱਸ, ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਫੋਕੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਕਿ ਧੜਾਧੜ ਬਿਆਨ ਛਾਪ ਰਹੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਪਿਰਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਧੜਾਧੜ ਆਮਦ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਉਤਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਅੱਜ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰੱਦਦ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਇਸ ਪਾਸੇ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਮ ਹੱਟੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਕੀਮਾਂ ਘੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਜਿਸ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਹੋਰੇਇਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਧੁਨਿਕ ਨਸ਼ੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਹੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਅਪੜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਚੁੱਪ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ; ਹੋਰ ਪਿਰਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਅਜੇ ਆਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ!

ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੱਸ ਕੇ ਨਾਗਵਲ ਪਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਕਥਿਤ ਖਾਤਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੂੜ-ਕਬਾੜ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਬੋਧਿਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੰਜੀਦਾ ਪਿਰਾਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲੇ-ਨਾਲ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਰੰਭ ਹੋਈ ਆਮਦ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲ ਚਲਾਈ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਪਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਵਕਤ ਦੇ ਵਕਫੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਫ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਤੇ ਹਰ ਮੰਚ ਤੋਂ ਛਿੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਦੌਰ ਸੀ ਜਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਘਾਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਤਾ ਕੁ ਹੋਰ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੌੜੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹਰਾਵਲ ਦਸਤਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਏ ਸੰਸਥਾਈ ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਦੁਰ-ਕਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਘਾਰ ਅਜੇ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ; ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੁਣ ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਨਿਘਾਰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਿਰਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਰ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਉੜਿਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਰ ਦੇ ਦਸਤਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੀ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚ ਫਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਟੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਭਰਪੂਰ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਗਰਮੀ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣੀ, ਇਹਦੇ ਲਈ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਈ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਨੀ ਲਈ ਇਹ ਹੱਲਾ ਕੌਣ ਮਾਰਦਾ ਹੈ!

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਅਣਖੀਲੇ ਪੁੱਤ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ!

ਹਰ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸੁਖ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਦੇ, ਗਊ ਗਧੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਕਹਿਣ ਜਿਹੜੇ।
ਚੁੱ-ਚਰਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਨਾ ਕਰਨ ਜੋਗੇ, ਜੁਲਮੇਂ ਸਿਤਮ ਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ ਸਹਿਣ ਜਿਹੜੇ।
ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਸ ਕਾਹਦੀ, ਗੱਲ ਗੱਲ ਤੋਂ ਭੁੰਜੇ ਹੀ ਲਹਿਣ ਜਿਹੜੇ।
ਉਹ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਅਰਥ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ, ਜੁਲੇ ਹੇਠ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਜਿਹੜੇ।
ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਫਾਂਸੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਨੇ, ਸਿਦਕ ਨਾਲ ਜੁਲਮ ਦੇ ਖਹਿਣ ਜਿਹੜੇ।
ਮਾਂਵਾਂ ਪੁੱਤ ਉਹ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਜਣਦੀਆਂ ਨੇ, ਮੋੜ ਦੇਣ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਜਿਹੜੇ!

ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਜੰਗ

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਗਾੜ ਕਾਰਨ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਨੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪੁਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ 1962 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖੈਰ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਚੌਕੀਆਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਈ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਪਰਤ ਗਏ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਨਵੰਬਰ, 1959 ਵਿਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਨ.ਕੇ. ਬਰਾਉਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1962 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਜੇ 'ਹਮਲਾਵਰ ਹਵਾਈ ਤਾਕਤ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਜੰਗ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਾ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਪਰ ਨਹਿਰੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਨਿਭਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬਿਦਵਈ

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲੜਾਈ 'ਤੇਜ਼' ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਲਈ ਉਕਸਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਤੀਤ ਵੱਲ ਝਾਕਦਿਆਂ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬਕ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰ ਹਵਾਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੜਾਈ ਛੇਤੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 2006 ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਡਿਫੈਂਸ ਰਿਵਿਊ ਵਿਚ ਛਪੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਏਅਰ ਵਾਈਸ ਮਾਰਸ਼ਲ ਏ.ਕੇ. ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਬੀ.ਐਮ. ਕੋਲ ਜੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਂਡਰ ਹਨ, ਦੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ...'

ਇਥੇ ਅਹਿਮ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਾਲ ਚੀਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ, ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿਆਫ਼ਿਆਂ ਅਤੇ 'ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਜੇ' ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਉਲਟ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਦੇ ਮੁਹੱਈਆ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤਾਂ ਲਾ ਹੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸੌਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆਂ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਫ਼ੌਜੀ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨ ਦੀ ਹਵਾਈ ਤਾਕਤ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 3:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵੱਧ ਸੀ। ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਅਸੰਤੁਲਨ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਚਾਅ ਲਈ ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਉਪਾਅ ਬੇਹੱਦ ਘੱਟ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਹਵਾਈ ਤਾਕਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ

ਜਾਂਦੀ, ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਠੰਢੇ ਮੌਸਮ ਲਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਖੇਤਰ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਵਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਖਦੇੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਜਿਸ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਕਮਾਨ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦੀ? ਸਮੁੱਚਾ ਰਣਨੀਤਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਘਟੀਆ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਬਿਹਤਰ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ।

ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਗਾੜ ਕਾਰਨ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਨੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪੁਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ 1962 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖੈਰ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਚੌਕੀਆਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਈ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਕੰਟਰੋਲ

1962 ਦੀ ਜੰਗ 'ਚ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ।

ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਪਰਤ ਗਏ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਨਵੰਬਰ, 1959 ਵਿਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੀਨੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਤੱਕ ਕੂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾ ਕੇ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਪਰਤ ਗਏ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚੀਨੀ ਕੋਈ ਉਦਾਰ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1962 ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮਕਸਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਚੀ ਹੋਈ 'ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸੀ'। ਇਸ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇ ਬਗੈਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰਮ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਫ਼ੌਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਚੀਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ 1962 ਦੀ ਜੰਗ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਚਰਚਾ ਛਿੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਸੀ। ਇਸ

ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਫ਼ੌਜੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਚੀਨ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਚੀਨ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਮੈਕਮੋਹਨ ਰੇਖਾ (ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1914 ਵਿਚ ਤਿੱਬਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੀਨ ਨੇ ਕਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ) ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਜਾਨਸਨ ਨਕਸ਼ਾ ਮੰਨ ਲਵੇ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮੰਗਾਂ ਆਪਣੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ 1930 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨੀਤੀ ਰਵਾਇਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਸੋਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ... ਪਰ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਵਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਕਮੋਹਨ ਰੇਖਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ 2000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀਆਂ ਚੀਨੀ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। 1960 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਮੈਕਮੋਹਨ ਰੇਖਾ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਬਰਮਾ ਨੂੰ ਛੁੰਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਹ ਐਨ ਲਾਈ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਪੱਛਮ 'ਚ ਸਿਆਚਿਨ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਵਿਹਾਰਕ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਆਚਿਨ ਚੀਨ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਲਈ

ਅਹਿਮੀਅਤ ਇਸ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੈ। 1959 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਸਖ਼ਤ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਘਰੇਲੂ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈ 'ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਨੀਤੀ' ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਰ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਮੀਡੀਆ, ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤਿ-ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਢੋਲ ਪਿੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਫ਼ੌਜੀ ਹਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈਂਡਰਸਨ-ਬਰੁਕਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤਿ-ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਹੀ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸਲੀ ਸਬਕ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਸੁਲਝਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਰਸਤਾ, ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ 'ਪੈਕੇਜ ਡੀਲ' ਉੱਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੈਕੜ ਭਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿ ਭਾਰਤ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੌੜੇ ਹਿੱਤ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਘਿਰੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਲ ਤਾਕਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਔਖਾਂ ਮੀਟੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤਰੱਦਦ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਸ਼ਰਤੀ ਅਗਵਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ) ਜਦਕਿ ਇਹੀ ਰਾਜ-ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਮਨਘੜਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਕੋਈ

ਝੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫ਼ੋਨ: 91-94634-74342

ਲਾਗਾ-ਦੇਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉੱਜ ਜਿੱਥੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਹਾਲਾਤ “ਆਮ” ਹਨ, ਉੱਥੇ ਵੀ ਅਕਸਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੁੱ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਚਰਚਾ 'ਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਛੇਰਿਆਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਵਿਰੁੱਧ ਐਨੇ ਘ੍ਰਿਣਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਇੰਦਰਾ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਢਾਹੇ ਜ਼ੁਲਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਪੱਖੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੋਧਾਂ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਸਾਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਜੁੱਡਲੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਜੜ੍ਹ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲੋਕ ਬੇਚੈਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਰਾਹੀਂ ਕੁਚਲਣ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬਸਤੀਵਾਦ ਰਾਜ ਕਿਤੇ ਬੌਣਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

28-29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ 30 ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪੰਚਾਇਤ ਲਗਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਝੂਠੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਸਭ ਤੋਂ ਘ੍ਰਿਣਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਰਚਾ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਭ ਰਹੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ, ਮੁੱਖ-ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਸਮਾਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਉੱਪਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਜਨਤਕ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣਾ ਸੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੁਡਨਕੁਲਮ, ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੱਕ, ਹਰ ਥਾਂ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਲੋਕ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਸ਼ਮੀਰ, ਮਨੀਪੁਰ, ਅਸਾਮ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਝਾਰਖੰਡ, ਬਿਹਾਰ, ਉੜੀਸਾ, ਬੰਗਾਲ ਆਦਿ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਨ। ਸੋਨੀ ਸੋਰੀ, ਬਿਨਾਇਕ ਸੇਨ, ਸੀਮਾ ਆਜ਼ਾਦ-ਵਿਸ਼ਵ, ਅਬਦੁੱਲ ਨਾਸਰ ਮਦਾਨੀ, ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ, ਜੀਤਨ ਮਰੰਡੀ, ਅਰੁਣ ਫੈਰੇਰਾ ਕੁਝ ਚਰਚਿਤ ਨਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਹੇ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਪਛਾਣ, ਗੁੰਮਨਾਮ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਚਰਚਾ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 1993 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲਾਤ ਬਿਲਕੁਲ ‘ਆਮ’ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹਾਏ-ਤੋਬਾ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ “ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ” ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ‘ਸੰਵਿਧਾਨਕ’ ਲੜਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੜਦੇ। ਹੁਣ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਹਿਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਦਰਅਸਲ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਾਦਲ ਧੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੇਸ 'ਚ ਫਸਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਅਵਾਮ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੋਕ ਰਾਇ ਲਾਮਬੰਦ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮੰਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ‘ਖਾਤਕੂ’ ਜਾਂ ‘ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ’ ਜਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਲੰਮੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੈਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਛੇੜਨ, ਰਾਜ-ਧ੍ਰੋਹ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ‘ਸ਼ੱਕ’ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕਣ, ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕਤਲਾਂ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਉੱਪਰ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬੋਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਉਹ ਜਾਗਰੂਕ ਕਾਰਕੁਨ ਹਨ ਜੋ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਜਮਾਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਧੱਕਤ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਧਾਰਮਿਕ

ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ 2011 ਵਿਚ 14 ਕੇਸ ਹੋਰ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ, “ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. (ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ) ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. (ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ) ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਪਾਏ ਹਨ।” 1998 'ਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਲਤਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੋਮਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਦੋਂ 75,000 ਕਿਸਾਨ ਉਠੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ 24 ਕਿਸਾਨ ਬਾਏ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ 115 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਮਿਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ (ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ.) ਸੁਨੀਲਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਉੱਪਰ 133 ਕੇਸ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਹਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ, “ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਰਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।...ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਇਸੇ

ਅਗਾਂਹ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸਨ ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ‘ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ’ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ 16 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ 10 ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਅਤੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਇਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 14 ਸਾਲ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸਭਨਾ ਪਿਆ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ “ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ” ਦੀਆਂ ‘ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ’ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਣ’ ਬਾਬਤ ਘੜੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਐਨੀਆਂ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਹੀ ਇਹ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰਨ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਰੂਟ ਉੱਪਰ ਤਾਂ ਬੱਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ‘ਕਾਲੀਆਂ ਭੇਡਾਂ’ ਉੱਪਰ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ

‘ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ (25 ਸਤੰਬਰ 2012) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਲਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਹੁਕਮ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਗੁੱਝੇ ਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਸਟਿਸ ਸੁਲਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ: “ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰੱਟਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਲੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਵਲੋਂ ਅਸਲ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਕੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਤੋਂ ਹੱਥੀਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।” ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਾਰ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮਾਟਿਆਣਾ ਬਾਣੇ 'ਚ 11 ਫਰਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਦਰਜ ਸਮੂਹਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੇਸ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਟਿਹਰੇ 'ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ। ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਾਰ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਡੀ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਓਰੋ ਦੀ ਐੱਸ.ਪੀ. ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਚਾਰ ਜਣੇ ਹੋਰ ਇਕ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹਨ; ਜਦੋਂ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸ਼ਿਵਾਲੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਐਨਾ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰੇਲ ਅੱਗੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਤਨਜ਼ੀਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਸੀਨਾਜ਼ੇਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਕੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਮਹੂਰੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਫਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਡਨਕੁਲਮ (ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ) ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ 109 ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 55,795 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 3,600 ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ “ਮੁਲਕ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਛੇੜਨ” ਅਤੇ 3,200 ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼-ਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਪੁਸ਼ਪਰਾਇਨ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੁਲ 325 ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਜਗਤਸਿੰਘਪੁਰਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੋਰੀਅਨ ਕੰਪਨੀ ਪੌਸਕੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ 4,000 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ 12 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸਟੀਲ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਵੀ 1,435 ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਮਰਦਾਂ ਉੱਪਰ 208 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ ਜੋ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਹਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੌਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਸੰਗਰਾਮ ਸਮਿਤੀ ਦੇ ਆਗੂ ਅਭੈ ਸਾਹੂ ਉੱਪਰ 2008 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ 37 ਕੇਸ ਪਾਏ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਤਨਾਗਿਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜੈਤਾਪੁਰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਪਲਾਂਟ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਪਾਟਿਲ ਉੱਪਰ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵੈਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਪਰ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ।

‘ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਭੁੱਲੇ-ਵਿਸਰੇ ਕੈਦੀ’ ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਆਗੂ ਅੰਜੁਮ ਜ਼ਾਮਾਰਦ ਹਬੀਬ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਕੋਈ ਟਾਕਰਾ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ।” ਅੰਜੁਮ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਪੌਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰਹੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਮੀਆ ਟੀਚਰਜ਼ ਸਾਲੀਡੈਰਿਟੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ 16 ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਫਸਾਏ ਗਏ 42 (ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਤੇ ਮਨੀਪੁਰੀ) ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 36 ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼, ਦਿੱਲੀ ਹੋ ਕੇ

ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ.ਬੀ. (ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਓਰੋ) ਦੇ ਮੁਖ਼ਬਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਖ਼ਬਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਬੀ. ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਜਹਾਦੀ ਮੌਲਵੀਆਂ ਦੇ ਭੇਖ 'ਚ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਲਗਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਣਭੋਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੇਸ ਬੁਣਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਉਲਟਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰਾਵਿੰਦਰ ਤਿਆਗੀ ਨੂੰ 2008 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਬਹਾਦਰੀ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਸੋਨੀ ਸੋਰੀ ਨੂੰ ਬੇਪੱਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਐੱਸ.ਪੀ. ਅੰਕਿਤ ਗਰਗ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੋਰ ਵੀ ਲੁੱ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਰੱਖਿਆ ਤਾਕਤਾਂ ਜਾਂ ਫ਼ੌਜੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿਰਲੇ ਟਾਵੇਂ ਹੀ ਹਨ।

ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ

ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ

ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸੂਰੱਖਿਆ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਇੰਜ ਬੇਖ਼ੋਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਸੋਤੇ ਹਿੱਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਆਮ ਵਰਗੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਚੇ ਮੁਰਾਤਬੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ‘ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ’ ਅਕਸ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਇਸ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਹੈ। ਮਾਲੇਗਾਓ-ਪੁਣੇ ਆਦਿ ਦੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਕਤੀ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 1993 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲਾਤ ਬਿਲਕੁਲ ‘ਆਮ’ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹਾਏ-ਤੋਬਾ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ “ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ” ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ‘ਸੰਵਿਧਾਨਕ’ ਲੜਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੜਦੇ। ਹੁਣ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਹਿਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹਤਿਆਜ਼ੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤਹਿਤ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਨ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਬਰਾਮਦ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਸਾਲੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਮ ਵਿਕਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਾਦਲ ਧੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੇਸ 'ਚ ਫਸਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਅਵਾਮ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੋਕ ਰਾਇ ਲਾਮਬੰਦ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮੰਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਵਿਚ ਅਤਿਕਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਬਾਦਲ ਧੜਾ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ 'ਚ ਆਮ ਬੰਦੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕਿੱਨੀ ਕੁ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਉੱਪਰੋਂ ਸਿਤਮ ਇਹ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ‘ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ’ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਵਾਮ ਉੱਪਰ ਅਣ-ਐਲਾਨੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਬੇਪੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਉਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਨਾਲ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹਨ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਾ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਜਮਹੂਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗਿਣੇ-ਚੁਣੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹੀ ਸਰੋਕਾਰ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਦ ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਤਦ ਮੈਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ-ਕੁਸੈਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਹਫਤੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਜਦ ਉਹ ਲੇਖ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਣ ਵਾਸਤੇ ਟਾਈਪ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਨ ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਲੇਖ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੱਤਾਂ-ਅੱਠਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਆ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਸੋ, ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੈਟੈਸਟ ਗਿਣਤੀ ਭੇਜੋ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ 'ਅੱਪ-ਟੂ-ਡੇਟ ਫਿਗਰ' ਛਾਪ ਸਕੀਏ।

‘ਵੇਹੀ ਬੇਢੰਗੀ ਚਾਲ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਥੀ, ਵੇਹ ਅਬ ਭੀ ਹੈ’ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਅਨੁਸਾਰ ਤਦ ਵੀ ਲੱਖ ਸੁਕਰ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ‘ਪਹਿਲੀ ਬੇਢੰਗੀ’ ਚਾਲ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਹੜੀ ਚਾਲ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਬੇਢੰਗੀ’ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸ਼ਬਦ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਅਵੱਲੇ ਸ਼ੌਕ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਗੱਲ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਚਤਰ ਤੋਂ ਚਤਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਬਾਹ ਕੱਢ ਕੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ-ਪੂਰੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ! ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਈਏ ਫੀਲਡ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲਾਂ ਅਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬ੍ਰੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ‘ਗੱਗਾ’, ‘ਸੱਸਾ’ ‘ਪੱਪਾ’ ਵਗ਼ੈਰਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਰਦੇਸ, ਸਭ ਥਾਈਂ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਣਨ, ਟੁੱਟਣ ਅਤੇ ਦੋਫ਼ਾਤ ਜਾਂ ਤਿਫ਼ਾਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੜੇ ਸਜੀਲੇ ਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਨਾਂਵਾਂ ਹੇਠ ਬਣੀਆਂ ਇਹ ਸਭਾ-ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਟੇ-ਧਾਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਜਥੇ-ਵੰਡੀਆਂ’ ਹੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਦੇ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸੱਜਣ ਦੂਜਾ ਦਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਨਾਮ ਅੱਗੇ ‘ਕੌਮਾਂਤਰੀ’ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ‘ਅਲਾਇੰਸ’ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ‘ਅਸਲੀ’ ਤੇ ‘ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ’ ਦੱਸਣ ਲਈ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੇ ‘ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕ’ ਦੇ

ਝਗੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਹੋਣ ‘ਤੇ ‘ਸਾਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਵਿਚ ਬੁਝਿਆਂ ਦਾ ਖੌਆਂ ਵਾਲੇ ਅਖਾਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਾਮ ਖਾਤਰ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ‘ਮਿਸ਼ਨ’ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ ਹੀ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਾਂਝਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭੁੱਲ ਕੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦਿਆਂ ਖਿੱਚ-ਖਿੱਚ ਤੀਰ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਸ ਵਿਚੀਂ ਸਿੰਗ ਫਸਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਕੋਈ ਨੇਕ ਪੁਰਸ਼ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੇ, ਤਦ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇਹੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੇ ਦੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਤਿੰਨ ਹੀ ਹਨ, ਚੌਥੀ ਤਾਂ ਹੈ ਈ ਨਹੀਂ!

ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਮਿਟਦੇ ਬੁਲਬੁਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਵੇਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਵੇਂ ਲੋਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੇਕ ਦੇ ਭਾਅ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਪੁੱਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਜਾਨਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਸੁਣ ਲਉ। ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਸਾਡੇ ਲਾਗਲੇ ਸਿਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਇਕ ਹੋਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾ ਮੇਰਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫਾਰਮ ਭਰਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ; ਲੇਕਿਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ‘ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਨਵੀਂ ਸਜੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ‘ਸਲਾਹਕਾਰ’ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਹੀ ਆ ਗਈ। ਕੁਝ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਧਾਈ ਵੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ‘ਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਹੈ ਨਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦਾ ਕਮਾਲ!

ਇਕਰਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਪਰ,

ਵਿਉਪਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਪਰ।

ਕਯਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ,

ਮਿਰੀ ਸਰਕਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਪਰ!

ਪਿਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਕੁੱਦੀ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ‘ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ’ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ‘ਸਲਾਹਾਂ’ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਾਲੇ ਭਖੇ ਹੋਏ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ

ਇਕਰਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਪਰ,

ਵਿਉਪਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਪਰ।

ਕਯਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ,

ਮਿਰੀ ਸਰਕਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਪਰ!

ਪਿਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਕੁੱਦੀ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ‘ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ’ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ‘ਸਲਾਹਾਂ’ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਾਲੇ ਭਖੇ ਹੋਏ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ

ਨੇ ਬੇਤੁਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਮਾਰਿਆ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਸੋ, ਮੈਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ‘ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼’ ਤੇ ਆਪਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸਲਾਹ ਵਾਲਾ ਫੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਾਹਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ‘ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ’ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੇ ਮੇਰੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ‘ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ੋਰਾਵਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਮੋਹਰੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਦਿਆਂ ਅੱਠਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਹੁਲੀਆ ਵਿਗਾੜਿਆ ਤਾਂ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ‘ਗੁੱਝੇ ਮਕਸਦਾਂ’ ਖਾਤਰ ਕਥਿਤ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਬਣ ਗਏ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਿਸ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਨੇ ਅਸਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਉਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰ ਸਾਂ। ਭਾਈ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੀ ਕਰਤੀ ਘਾਲਣਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ‘ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ’ ਪਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇੰਧਰ ਜਦ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਚਾਮਲੂ ਚਾਮਲੂ ਕੇ ਸੋਧੇ (ਅਸਲ ‘ਚ ਵਿਗਾੜੇ ਹੋਏ) ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਕਾਲਾਂ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਹੜੇ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ? ਧੜੇਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ‘ਸਖਤ ਲੋੜਾਂ’ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋ ਰਹੇ। ਸੋ, ਆਪਾਂ ਰੋਸ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਉਤਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਵੀ ਨਾਲੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ।

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਨੂੰ ਭੂਮਿਕਾ ਵਜੋਂ ਲੈਦਿਆਂ ਹੁਣ ਕਰੀਏ ਗੱਲ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ। ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਭਰ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਨ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ’ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਅੱਗੇ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਜਥੇ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ’ ਸ਼ਬਦ ਟੰਗੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਤੇ ਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ’ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤੀਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ‘ਸਰਵ ਸ੍ਰੇਸ਼ਠ, ਸਰਵ

ਉਤਮ’। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਹੋਈ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਉਤਮ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ’ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ‘ਸ੍ਰੀਮਾਨ’ ਹੀ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਿਹੜੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਉਂਜ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਥੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਅਮੈਰਿਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਏ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਏ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਾਲੇ ਜਾਣਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ‘ਤੇ ਉਠੇ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਅਪਨਾਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਨੰਦ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਡਟ ਕੇ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਸੁੰਦਿਆਂ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਟਾਕਟਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਜਬ ਇਥੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦਾ ਦਬ-ਦਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ‘ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨੱਠ-ਭੱਜ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ‘ਕੁਝ ਕੁ’ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖੀ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ ਇਕ ਧਨਾਢ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀਏ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਥੱਲੇ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਉਣ।

ਇਹ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਣੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਵਿਚ ‘ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਲਾ ਗੁੱਸਾ’ ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਵੀ, ਪਰ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਗੰਭੀਰ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਉਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜੋ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਾਮ ਵਾਲੀ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ’ ਨੂੰ ਚਾਪੀਆਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਥਾਪਤਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ! ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ‘ਵਿੰਗ’ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਹ ਥਾਪਤਾ ਹੀ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟਾਕਟਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਤੱਥਲੇ ਨਿਰਮੂਲ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਿਲਚਸਪ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਬਣਨ ਦਿਉ ਜੀ ਨਵੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ! ਕਿੰਨੇ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ‘ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ’ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਈ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਈ ਸਕੱਤਰ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਂਬਰ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਸਲਾਹਕਾਰ...ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਨਵੇਂ ਅਹੁਦੇ ਬਣਨਗੇ...ਹੈ ਨਾ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਹੋਣ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਮੌਜਾਂ!! ਨਾਲੇ ਹਾਅ ‘ਬਾਹਰ’ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੁੱ-ਚਰਾਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ, ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣਗੇ ਹੀ ‘ਸਾਡੇ ਬੰਦੇ!’”

ਅੰਤਿਕਾ: ਹਥਲਾ ਲੇਖ ਜਦ ‘ਇਹੀ ਵਾਰਤਾ’ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਤਦ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਉਤੇ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਪੈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਗਠਿਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ’ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸੇ ਖ਼ਬਰ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਛੇ-ਸੱਤ ਜਗ੍ਹਾ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਹੋਰ ਕੀ ਮਤਲਬ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ?

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਾਹਿਤ ਉਤਸਵ ‘ਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਮਿੱਤਰਤਾ

ਮੇਰੀ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਵਿਚ ਕਸੌਲੀ ਦਾ ਬੜਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਸੌਲੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵਧ ਵਾਰੀ। ਉਥੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ 12-14 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਗਏ ‘ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਤ ਉਤਸਵ’ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਮੇਰੀਆਂ ਪਰਬਤ ਫੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਕੇਵਲ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਰਚਾਏ ਗਏ ਇਸ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਲੇਖਕ ਬਣੇ। ਕੁਝ ਉਹ ਵੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸਲੀਮਾ ਹਾਸ਼ਮੀ ਵੀ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਾਂ ਸਨ: ਸ਼ੋਭਾ ਡੇਅ, ਬੱਚੀ ਕਰਕਾਰੀਆ, ਮਨੀ ਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ, ਯਸ਼ੋਧਰਾ ਡਾਲਮੀਆ, ਭੈਚੰਦ ਪਟੇਲ, ਮਧੂ ਜੈਨ, ਹਰੀਸ਼ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਨੀਤ ਅਈਅਰ, ਜਨਰਲ ਕਮਲ ਡਾਵਰ, ਗਿਲੀਅਨ ਰਾਈਟ, ਰਾਜਾ ਭਸੀਨ, ਦੀਪਤੀ ਨਵਲ, ਦੀਪਾ ਰਾਘਵਨ, ਹੀਰੂ ਬਿਜਲਾਨੀ, ਮਾਲਵਿਕਾ ਸੰਘਵੀ, ਕਿਸ਼ੀ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਬੋਸ, ਮੀਨਾਕਸੀ ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਸ਼ੋਕ ਚੋਪੜਾ। ਨਿਰੂਪਮਾ ਦੱਤ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦਾ ਬੇਟਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਪਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ।

ਇਸ ਸਾਹਿਤ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਲੱਭਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਭਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਸੌਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਹਿਸਟਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਤੇ ਸੁਨੀਤ ਅਈਅਰ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਚੇਲੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਮਰਿਆਦਾ ਬਾਰੇ ਉਹਦੇ ਜਿੰਨੇ ਹੀ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸਾ ਸੀ, ਦੇਸ਼ ਵੰਡ, ਅਤਿਵਾਦ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ‘ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੇਲ’-ਸਾਰੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਤੌਤਾ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸੰਬੰਧਾਂ ਉਤੇ ਟੁਟਦਾ ਸੀ। ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਕਸੌਲੀ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਵੜਦੇ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਨੇ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਕੇ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਮਨੀ ਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਪੂਰਾ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਸੁੱਖ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸੌਂ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਫੈਜ਼ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸਲੀਮਾ ਹਾਸ਼ਮੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਵਾਲਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਅਪਣੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਭਾਗ ਪੜ੍ਹ ਕੇ

ਸੁਣਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੈਜ਼ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਭੜਕਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਰੋਤੇ ਮੁਕ ਵੇਦਨਾ ਵਿਚ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਹ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਫੈਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਅਰ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੋਭਾ ਡੇਅ ਤੇ ਬੱਚੀ ਕਰਕਾਰੀਆ

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ

ਸਿਹਰਾ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੋਭਾ ਡੇਅ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਈ ਵਾਸਨਾ ਤਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ। ਵਾਸਨਾ, ਵਿਸਕੀ ਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ 164 ਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ‘ਫਰੀ ਬਿਕਰਜ਼ ਪਰੇਅਰ ਬੁੱਕ’ (ਸੁਤੰਤਰ ਸੋਚਾਂ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਿੱਤਨੇਮ) ਨੀਲਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬੋਲੀ 51,000 ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਟੁੱਟੀ। ਤੇ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲੀ ਗਿੱਲ ਸੀ ਜੋ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਬਿਲਾਨਾਗਾ ਕਸੌਲੀ ਆਉਂਦਾ। ਉਂਜ ਕਸੌਲੀ ਫੇਰੀ ਵਿਚ ਮਾਲੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਬੰਦੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਵਧ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਪਰਬਤੀ ਮਹਿਮਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਡਗਸ਼ਈ ਵਸਨੀਕ ਆਨੰਦ ਸੇਠੀ ਨੇ ਸ਼ਿਮਲਾ, ਡਗਸ਼ਈ ਤੇ ਕਸੌਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ, ਬਿਸ਼ਪ ਕਾਟਨ ਰੌਬਰਟ ਤੇ ਬੜੇਗ ਆਦਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਦਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਤਿੰਨ-ਦਿਨਾਂ ਉਤਸਵ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਹਾਸਾ ਵੀ ਆਇਆ ਤੇ ਰੋਣਾ ਵੀ। ਹਾਸਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਪਹਾੜੀ ਟਿਕਾਣੇ ਵਿਚ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਉਤਸਵ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਉਤੇ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ। (ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਮ ਰਾਹੁਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੋਸਤ ਨੀਲੋਫਰ ਬਿੱਲਮੋਰੀਆ ਦੇ ਨਾਂ)। ਰੋਣਾ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਕਸੌਲੀ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਿੰਜੋਰ, ਕਾਲਕਾ ਤੇ ਪਰਵਾਣੂ ਵਾਲਾ ਬਾਈਪਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ 100ਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਾਲੇ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਮਸੀਤ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਰਿਸਾਲਦਾਰ ਤਾਏ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਦੇ ਖਾਤੇਮੇ ਉਤੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਣ ਉਤੇ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੰਡ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਕੁੱਕਣ ਆਏ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 27 'ਤੇ)

ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ

ਮੋਗਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਕੇ ਧੋਖਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ 2 ਸਾਲ ਕੈਦ ਤੇ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਦੇ ਸੰਤ ਨਗਰ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ 4 ਮਈ 2010 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਘਣੀਆਂ (ਫਰੀਦਕੋਟ) ਵਾਸੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਮਾਂ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਚਾਚਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਗਬਨ, ਬਿਨਾਂ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤਿਆਂ ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਾਜ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵੀ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀਤਤ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਲੜਕੀ ਹਰਕਿਰਨ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ 19 ਫਰਵਰੀ 2010

ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਘਣੀਆਂ (ਫਰੀਦਕੋਟ) ਵਾਸੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪੀਤਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਦੀ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹ 7 ਸਤੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਮਨੀਮਾਜਰਾ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਵਾਸੀ ਡਿੱਪਲ ਕਪੂਰ ਨਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਚਾਚਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਜੱਜ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਗਬਨ, ਦਾਜ ਐਕਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਿਆਂ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੋਰ ਕੈਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 2 ਸਾਲ ਕੈਦ ਤੇ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

oora

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ?

- ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਬਚਾਓ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਸੁਖਾਲੀ ਕਰੋ
- ਤੁਹਾਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 60% ਤੱਕ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ
- Bankruptcy ਤੋਂ ਬਚੋ!
- ਸਾਰੇ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਇਕੋ Monthly Payment ਬਣਾਓ

- Achieve financial peace of mind
- Get the fast results
- 100% confidential
- Prevent wages garnishment and bank levies

We work in
USA & Canada

Resolve your IRS Tax Debt / Problems

100% SATISFACTION GUARANTEED

ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

(888) 888-9914

www.ooraa.org

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digits!

Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function

Experience 25 Year

Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਸਮਾਗਮ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ,
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਖੇ **19 ਤੋਂ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ** ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 19 ਅਕਤੂਬਰ, 2012

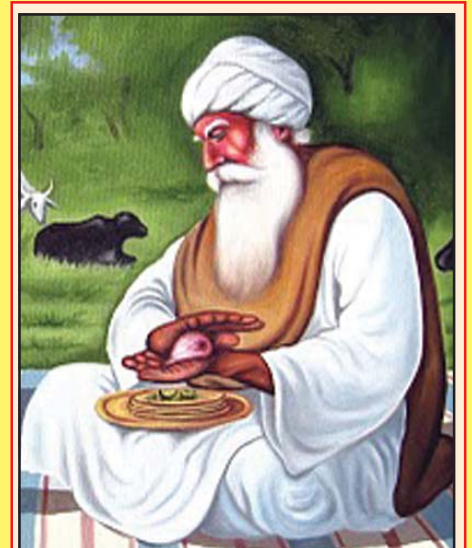
ਅਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ-ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

ਐਤਵਾਰ 21 ਅਕਤੂਬਰ, 2012

ਭੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ

ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ, ਬੀਬੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ ਜਗਾਧਰੀ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜਥੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਕਥਾਵਾਚਕ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮੁਖੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਟਕਸਾਲ), ਭਾਈ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਡ ਗੁੰਬੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁੜਾ (ਸਿਆਣਾ) ਆਖ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਸੀ। ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਤਿਲਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ
ਪ੍ਰਧਾਨ

ਫੋਨ: 516-729-3868

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ
ਸਕੱਤਰ

ਫੋਨ: 917-518-1574

ਦਵਿੰਦਰ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਕੈਸ਼ੀਅਰ

ਫੋਨ: 718-909-0651

ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ
ਚੇਅਰਮੈਨ

ਫੋਨ: 840-708-5021

ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਰਿਹਾ ਪੂਰਾ ਸਫਲ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਸਾਲ ਕਬੱਡੀ, ਫੁੱਟਬਾਲ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਯੂ ਐਸ ਏ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਨੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਰਾ ਦਿਤੀ। 7 ਅਕਤੂਬਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 'ਐਮ ਵੈਨ ਬੁਰੇਨ' ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਮੈਚਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿਲ-ਖਿਚਵੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਲਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਰੌਚਕ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੇ ਕਾਰਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਦਕਿ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਫਾਈਨਲ 'ਚ ਖਾਲਸਾ ਜੰਕਸ਼ਨ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ।

ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਮੈਚਾਂ ਦਾ ਅਰੰਭ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਪਿਛੋਂ ਹੋਇਆ। ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਿਲਰੋਜ਼, ਖਾਲਸਾ ਜੰਕਸ਼ਨ, ਕਾਰਟਰੇਟ ਅਤੇ ਕਰੋਨਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਕਲੱਬਾਂ ਨੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜਦਕਿ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕਾਰਟਰੇਟ, ਬਰਲਿੰਗਟਨ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਭਿੜੀਆਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ।

ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਚ ਫਸਵੇਂ ਰਹੇ। ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਪੈਨਲਟੀ ਸਟਰੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲਾ ਮੈਚ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਿਲਰੋਜ਼ ਅਤੇ ਕਰੋਨਾ ਕਲੱਬ ਵਿਚਾਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਖਾਲਸਾ ਜੰਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਾਰਟਰੇਟ ਵਿਚਕਾਰ

ਹੋਇਆ। ਫਸਵੇਂ ਮੈਚਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਖਾਲਸਾ ਜੰਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਰੋਨਾ ਕਲੱਬ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ। ਦੂਜੇ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੈਨਲਟੀ ਸਟਰੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹੋਇਆ। ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਿਲਰੋਜ਼ ਨੇ ਕਾਰਟਰੇਟ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਚਲਦੇ ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਮੈਚ ਰੁਕੇ ਨਾ ਚਲਦੇ ਰਹੇ। ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਐਂਡਰ-12 ਲੜਕਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਮੈਚ ਹੋਇਆ। ਅਮਰੀਕ ਪਾਂਛਟਾ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫੁੱਟਬਾਲ ਗਰਾਊਂਡ ਦੁਆਲੇ ਬਣੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਟਰੈਕ ਵਿਚ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਅਤੇ 14 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਲਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ। ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਆ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕ ਪਾਂਛਟਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਫੁੱਟਬਾਲ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਣੀ ਵਾਲੀਬਾਲ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੈਚ ਚਲਦੇ ਰਹੇ। ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਸ਼ੌਕੀਨ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹੇ। ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਿਲਰੋਜ਼ ਅਤੇ

ਕੋਂਸਲਮੈਨ ਮਾਰਕ ਵੈਪਰਨ ਹੱਥੋਂ ਟਰਾਫੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਆਈ ਜੀ ਪੁਲਿਸ ਸੰਜੀਵ ਕਾਲਤਾ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਮਕਾਰ ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸੰਜੀਵ ਕਾਲਤਾ ਅਤੇ ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਸੰਜੀਵ ਕਾਲਤਾ, ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ, ਟੋਨੀ ਅਵੇਲਾ, ਮਾਰਕ ਵੈਪਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ 4 ਉਘੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ- ਨਵੀ ਬੈਂਸ, ਬਲਤੇਜ ਤੇਜੀ ਕਾਰਟਰੇਟ, ਰਾਜਵੀਰ ਕਾਰਟਰੇਟ ਅਤੇ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਨਿੱਕ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚੋਂ ਅਗਰ ਹੋਰ ਵੀ ਕੋਈ ਖਿਡਾਰੀ ਸਟੇਟ ਲੈਵਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਲੈਵਲ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੌੜਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਡਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਮੈਂਟੋ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਮੀਡੀਆਕਾਰਾਂ ਹਰਬਖਸ਼ ਟਾਹਲੀ (ਸ਼ਾਨੋ ਪੰਜਾਬ), ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ) ਅਤੇ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ (ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਿਊਜ਼) ਨੂੰ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੈਚ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਲਈ ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਆਰ ਕੇ ਬੇਵੀ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਧਨੰਤਰ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਰਮੀਦੀ ਵਾਲੇ ਸਰਬਣ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹਨ। ਇਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਮੰਗਲ

ਸਿੰਘ ਮੰਗੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨਾਮਵਰ ਖਿਡਾਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਤਿੰਨੇ ਸਾਥੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਹਰ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਕ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਲੱਬ ਬਣਾ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਲੇਨ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੇ ਐਸ ਕਾਰੀ, ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਸ ਐਸ ਮੱਟੂ, ਸਕੱਤਰ ਆਰ ਕੇ ਬੇਵੀ, ਉਪ ਸਕੱਤਰ ਜਸਵੰਤ ਬੱਲ ਅਤੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਐਮ ਐਸ ਵਡੇਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਹਰਭਜਨ ਸੰਘੜਾ, ਗੁਰਦੇਵ ਵਡੇਚ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਗੋਸਲ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਡੇਚ, ਸੁਖਦੇਵ ਮੱਟੂ, ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਮੱਟੂ, ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਪੱਡਾ, ਨਵਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਰਾਣੂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੀਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਰਨਵੀਰ ਸੰਧੂ, ਗੁਪਾਲ ਕੇ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ ਨੇ ਮੇਢੇ ਨਾਲ ਮੇਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਇਆ।

ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਤਾਰ ਕਾਰੀ ਨੇ ਸਮੂਹ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮੀਡੀਆ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਠਾਕੁਰ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਮੇਲਾ ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ,

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਛੱਡੋ, ਵਿਰਸਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ ਮਾਣ ਸਾਡਾ। ਜਰਨੈਲ, ਗਾਮਾ, ਬੁੱਧੂ ਸਰਬਣ ਬੱਲ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਣੂੰ ਉਜਲਾ ਭਵਿੱਖ ਸਾਡਾ। ਜੱਬੋਵਾਲੀਏ ਦਾ ਰਹੇ ਸਦਾ ਥਾਪਤਾ, ਖੇਡ ਸੰਸਾਰ ਰਹੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਭਵਿੱਖ ਸਾਡਾ।

ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਨ੍ਰਿਤਕੀ ਬਣੀ ਸਰੋਜ ਖਾਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਹਰਲੀਨ): ਨਾਮੀ ਬਾਲੀਵੁਡ ਡਾਂਸ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਸਰੋਜ ਖਾਨ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਨ੍ਰਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਬਾਲੀਵੁਡ ਡਾਂਸ ਐਂਡ ਫਿਲਮ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਲੜੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਖੁਦ ਬਾਲੀਵੁਡ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਨ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਰਹੀ ਰੁਜੁਤਾ ਵੈਦਿਆ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ ਅਪਨਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਸ ਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਸਿਖਾਉਣਾ ਹੈ।

ਰੁਜੁਤਾ ਜੋ ਕਿ ਖੁਦ ਸਰੋਜ ਖਾਨ ਦੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਰਹੀ ਹੈ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ ਜੋ ਬਾਲੀਵੁਡ ਫਿਲਮ ਕੈਰੀਅਰ ਅਪਨਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ। ਰੁਜੁਤਾ ਸਰੋਜ ਖਾਨ ਨਾਲ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਲੀਵੁਡ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁਡ ਦੇ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਵੀ ਬਾਲੀਵੁਡ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੁਜੁਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਲੀਵੁਡ ਤੋਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਉਸਤਾਦ ਸਰੋਜ ਖਾਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਵਾਂ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਐਕਟਿੰਗ, ਗਾਇਕੀ, ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਖਲਾਈ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਨੀ ਸਪੀਅਰਜ਼, ਓਪਰਾ ਵਿਨਫਰੀ, ਏ ਆਰ ਰਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਜੌਹਨ ਲੀਜ਼ਡ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਰਜਨਾਂ ਬਾਲੀਵੁਡ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ ਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵਿੰਗਲਿਸ਼' ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਤਕਨੀਕ ਕਰਕੇ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ

ਨੂੰ ਸਟਾਰਡਮ ਹਾਸਲ ਹੋਈ। ਲਗਾਨ, ਡਾਨ, ਜਬ ਵੀ ਮੈਟ, ਲਵ ਆਜ ਕਲ, ਅਗਨੀਪਥ, ਏਜੰਟ ਵਿਨੋਦ, ਵੀਰ ਜਾਰਾ, ਦੇਵਦਾਸ, ਬਾਈਡ ਐਂਡ ਪ੍ਰੈਜ਼ਡਿਸ, ਤੇਜਾਬ, ਖਲਨਾਇਕ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਦੁਲਹਨੀਆ ਲੋ ਜਾਏਗੇ ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਕੀਤੀ।

ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਸਰੋਜ ਖਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਝ ਮੌਕਾ

ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਸਰੋਜ ਖਾਨ (ਖੱਬੇ ਦੋਹਵੇਂ)

ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

ਨ੍ਰਿਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਆਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ?

ਜਵਾਬ: ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਨ੍ਰਿਤ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਪਰੰਪਰਿਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਝਟਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਗਈ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕੁਝੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਨੁਕਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਕੁਝੀ ਨੂੰ ਨੱਚਣਾ ਅੱਛਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਪਾਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਹੀ ਪੈਸਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਭੇਜਣਾ ਬੜਾ ਮਾੜਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵੀ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਈ ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਸਰੋਜ ਖਾਨ (ਖੱਬੇ ਦੋਹਵੇਂ)

ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

ਨ੍ਰਿਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਆਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ?

ਜਵਾਬ: ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਨ੍ਰਿਤ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਪਰੰਪਰਿਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਝਟਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਗਈ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕੁਝੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਨੁਕਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਯੂ ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਖਾਨੇ ਵਾਲੀ ਕਮੀਜ ਵਿਚ ਇਕ ਲੜਕੇ ਵਾਂਗ ਨੱਚਦਿਆਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਡਾਂਸ ਮਾਸਟਰ ਬੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਪੈ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 'ਕਾਲਜ ਗਰਲ' ਨਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਵੈਜਯੰਤੀਮਾਲਾ ਨੂੰ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਲਈ ਨ੍ਰਿਤ ਸਿਖਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਖਿੜੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨ੍ਰਿਤ ਇਕ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ! ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਨ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਉਹ ਕਮਾਲ ਸੀ।

ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਤਜਰਬਾ ਦੱਸੋ?

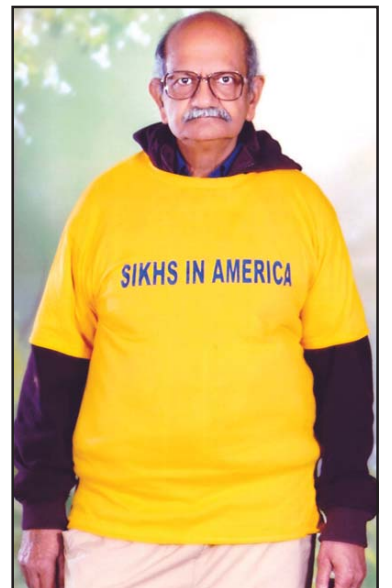
ਜਵਾਬ: ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ 'ਡੋਲਾ ਰੇ' ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਨਿਖਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਲਾਸੀਕਲ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਸੋਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹਾਂ।

ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਲੰਮਾ ਦੌੜਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਨ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਕੈਰੀਅਰ ਲਈ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਟੀਚਾ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰੋਜ ਖਾਨ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ?

ਜਵਾਬ: ਹਾਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਾਰ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਕਿਉਂ ਖਰੀਦਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ 'ਚਲਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੋਨਟ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ।' ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਵੱਲ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਮੈਂ ਇਕ ਵੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਬੜੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਕਰਾਂਗੀ।

75 ਸਾਲਾ ਬਾਬਾ ਲਾਏਗਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): 75 ਸਾਲਾ ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਸਿੰਘਲ ਆਉਂਦੀ 4 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੋ ਰਹੀ ਆਈ ਐਨ ਜੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਮੈਰਾਥਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 47 ਹਜ਼ਾਰ ਦੌੜਾਕਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਆਏ।

ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਸਿੰਘਲ

ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘਲ ਪਿਛੋਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ 39 ਸਾਲ ਤੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਰਹਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ 'ਸਿੱਖਸ ਇਨ ਅਮੈਰਿਕਾ' (ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ) ਲਿਖੀ ਸ਼ਰਟ ਪਾ ਕੇ ਦੌੜਨਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਦੀ ਰਫਤਾਰ 3 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੀਨਾ ਦੇ ਗਰੁਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 12 ਜੂਨ ਨੂੰ ਉਹ ਅਜਮਾਇਸ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 27 ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਮੈਰਾਥਨ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਮੇਲਾ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਮੋ ਯਾਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਹਕੀਕਤ ਹੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ

ਸਾਲ 2012 ਦਾ ਨੋਬਲ ਸਾਹਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ ਚੀਨੀ ਲੇਖਕ ਮੋ ਯਾਨ (17 ਫਰਵਰੀ 1955) ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਨ ਨੇ ਚੀਨੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੌਰਾਨ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਡੰਗਰ ਵੀ ਚਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਨੋਬਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਡਨ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ 'ਗ੍ਰਾਂਟ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਨ ਫ੍ਰੀਮੈਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਨ:

ਸਵਾਲ: ਤੁਹਾਡੇ ਕਈ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਗਾਇਮੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਕਸਬੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਅਰਧ-ਕਾਲਪਨਿਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਅਰਧ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਮਾਜ ਵੱਲ ਮੁੜੇ। ਕੀ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪਾਠਕ ਵਰਗ ਨੇ ਇਹ ਫੋਕਸ ਬਦਲਿਆ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਮਹੌਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਅਨੁਭਵ ਸਨ। ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਮੇਰੇ ਅਨੁਭਵ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਬੋਝੀ-ਬੋਝੀ ਕਲਪਨਾ ਰਲਾਉਣੀ ਪੈ ਗਈ। ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਖੋਰੇ ਇੰਦਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਰਚਨਾਵਾਂ ਗ੍ਰੰਟਰ ਗਰਾਸ, ਵਿਲੀਅਮ ਫਾਕਨਰ ਅਤੇ ਗੈਬਰੀਲ ਗਾਰਸੀਆ ਮਾਰਕੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਚੀਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ?

ਜਵਾਬ: ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ 1981 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਲਮ ਵਾਹੁਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਗਾਰਸੀਆ ਮਾਰਕੇਜ਼ ਜਾਂ ਫਾਕਨਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੜ੍ਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਮੈਂ 1984 ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ।

ਸਵਾਲ: 'ਰੈੱਡ ਸੋਰਗਮ' ਜਿਹੇ ਮੁੱਢਲੇ ਨਾਵਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ 'ਰੋਮਾਂਸ' ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਵਲ ਸਮਕਾਲੀ ਜਗਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਚੋਣ ਮਿਥ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?

ਜਵਾਬ: ਜਦੋਂ ਮੈਂ 'ਰੈੱਡ ਸੋਰਗਮ' ਲਿਖਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ 30 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਸਾਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੁਮਾਨੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ 'ਲਾਇਫ ਐਂਡ ਡੈੱਥ ਆਰ ਵੀਅਰਿੰਗ ਮੀ ਆਊਟ' ਲਿਖਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ 40 ਸਾਲ ਟੱਪ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ। ਅੱਧਖਤ ਬੰਦਾ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਸੀਂ ਸਥਾਨਕ ਲਾਓਬਾਕਸਿੰਗ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਰ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਵਾਦਕ ਹਾਵਰਡ ਗੋਲਡਬਲਾਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੋਵੇ?

ਜਵਾਬ: ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤਰਜਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਔਖਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਬਦੇ-ਬਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਉਚੇਚ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ-ਵਿਚਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਹਾਡੇ ਕਈ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਬੜੀਆਂ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਹਨ। 'ਬਿੰਗ ਬ੍ਰੈੱਸਟਸ ਐਂਡ ਵਾਈਡ ਹਿਪਸ', 'ਲਾਇਫ ਐਂਡ ਡੈੱਥ ਆਰ ਵੀਅਰਿੰਗ ਮੀ ਆਊਟ' ਅਤੇ 'ਫ੍ਰਾਗ' ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਪਾਤਰ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਨਾਰੀਵਾਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੈਂਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ: ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ਕਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਹਾਦਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ

ਮਾਵਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਤਾਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਔਰਤ ਦੀ ਥਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸਮਝਣ-ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ: ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਕੀ ਹਨ? ਕੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਿਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਹਾਂ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਮਸਲਨ, ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਿੱਖੇ, ਤੀਬਰ, ਤੁਰਸ਼ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੀਮਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਛਪੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪਿਛਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਡੇਮੋਕਰੇਸੀ' ਵਿਚ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਲਹਿਜਾ ਕੁਝ ਕੁ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਬਿਹਤਰੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿਕਰ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚਾ ਵਰਨਣ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਹਾਂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੁ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ 40 ਸਾਲ ਦੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਏ ਹੋਵੋ, ਅੱਜ ਉਹ ਕੁੜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਹ ਯਾਦ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਭਰੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਚੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਕਾਸ ਖੁਦ ਹੀ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ: ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅਵਸਥਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮੈਂ ਚੀਨ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਖਾਸਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕਾਲਮ ‘ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ’ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ **ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ** ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ‘ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ’ ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਵਧੀਆ ਲਿਖਤਾਂ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 27 ਅਕਤੂਬਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-35

ਗੱਡੇ-ਰੇਹੜੀ ਜੋੜ ਕੇ ਤੇ ਢੋਲੇ ਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਸਾਂ,
ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਜੀਂਦੇ ਸਾਂ ਤੇ ਸੁਖ ਬੜਾ ਪਾਉਂਦੇ ਸਾਂ।
‘ਅੰਨ-ਦਾਤੇ’ ਝੰਬ ਸੁੱਟੇ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ,
ਕਦੋਂ ਭਲਾ ਫਾਹੇ ਲੈਂਦੇ ਦੇਖੇ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ?

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-33

ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੌਜ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ
ਹੁਕਮ ਸਰਕਾਰੀ ਸਖ਼ਤ ਨੇ ਆਏ।
ਘਰ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ
ਅੱਜ ਬਾਪੂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆਏ।
ਬਣਾ ਲਏ ਮੁਰਗੇ ਕੰਨ ਫੜਾ ਕੇ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਪਰ ਬਿਠਾਏ
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ
ਪਿੰਡ: ਕਲਾਹੜ, ਲੁਧਿਆਣਾ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

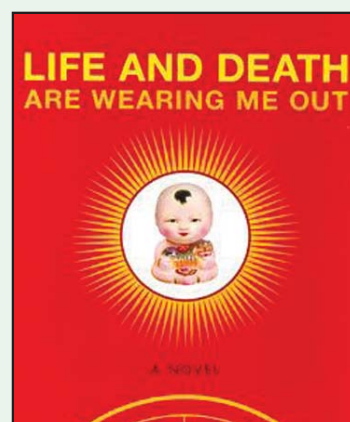
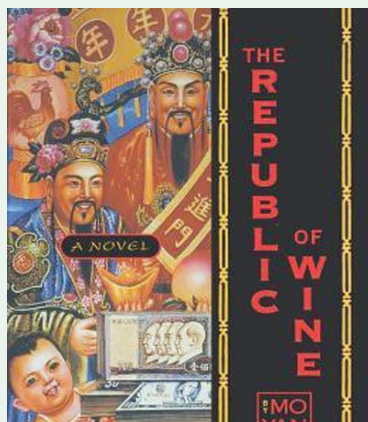
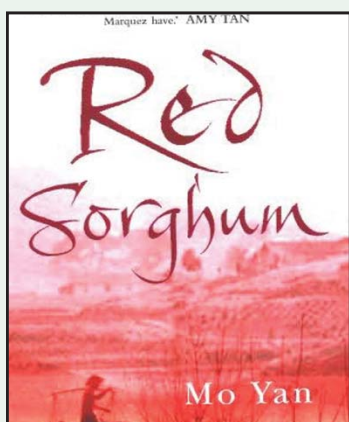
ਖੇਡ ਖੇਡ ਕੇ ਮਨ ਪਰਚਾਉਂਦੇ,
ਸਕੂਲ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਉਂਦੇ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਅੱਤ ਮਚਾਈ ਏ।
ਤਾਂਹੀਓਂ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਫੜਾ ਕੇ,
ਡਬਲ ਛੱਡ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਬਣਾਈ ਏ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 646-721-1964

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-32

ਪੱਗਾਂ ਗੋਲ ਤੇ ਚੋਲਿਆਂ ਬੱਲੇ
ਕੀ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਕੋਇਆ,
ਪੂਜ ਪੂਜ ਕੇ ਏਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂਈ,
ਲੋਕਾਂ 'ਨੇਰਾ ਢੋਇਆ!
ਵਿਹਲਤ ਨੱਗਾਂ ਪਾਸੋਂ ਯਾਰੋ,
ਆਪਣਾ ਆਪ ਬਚਾਈਏ,
ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਕੇ
ਸਿੱਧੇ ਰਾਹੇ ਪਾਈਏ!

-ਗੁਰਚੈਨ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ
ਗੁਜਰ ਪੁਰ।

ਮੋ ਯਾਨ ਦੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਟਾਈਟਲ।

ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ‘ਚ ਹਿੰਦ-ਚੀਨ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਰਾਹ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਅਰੁਨਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ‘ਚ ਚੀਨ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੁੰਦੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਫੌਜੀ ਦਬਦਬਾ ਵਧਣ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਰਟਿਲ ਲਿੰਟਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ‘ਚ ਆਖੀ ਹੈ। ਹਾਰਪਰ ਕਾਲਿਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ‘ਗ੍ਰੇਟ ਗੇਮ ਈਸਟ’ ‘ਚ ਮਿਆਂਮਾਰ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਲਿੰਟਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ‘ਚ ਵਡੇਰੀ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਮਘ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਅਰੁਨਾਚਲ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ‘ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਤਾਬ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਦੇ ਕੋਕੋ ਟਾਪੂ ‘ਤੇ ਕਾਇਮ ਮਿਆਂਮਾਰ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਅੱਡਾ ਹੈ। ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਇਕ ਅਹਿਮ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਚੀਨ ਤੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕੀ ਚੀਨ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ‘ਚ ਸ਼੍ਰੀਹਰੀਕੋਟਾ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਾੜ ਖੋਜ

ਸੰਸਥਾ ਤੇ ਉਤੀਸਾ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚਲੇ ਚੰਡੀਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਦਾਰੇ ‘ਚ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾੜ ਲਾਂਚ ਵਾਹਨਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲਿੰਟਰ ਦੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ‘ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ‘ਤੇ 1985 ਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਦੀ ਫੌਜ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤਰਬੱਲੀ ਮਚਾਉ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰੇਟ ਕੋਕੋ ਟਾਪੂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਰਾਡਾਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ

ਪੜਾਅ ‘ਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਉੱਥੇ ਘੋਖਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਿਆਂਮਾਰ ‘ਤੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਲਿੰਟਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਆਂਮਾਰ ਤੇ ਚੀਨੀ ਦੋਵੇਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਮਲਾਕਾ ਜਲ ਮਾਰਗ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅੰਡੇਮਾਨ-ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ‘ਚ ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਹਿਮਾਲਿਆ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜੀ ਅੱਡੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੋਰਟ ਬਲੇਅਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਹਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲਿੰਟਰ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮਿਆਂਮਾਰ ‘ਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਚੀਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਇਸ ਬਫਰ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਹੋੜ ਨੂੰ ਹੀ ਲਿੰਟਰ ਨੇ ‘ਗ੍ਰੇਟ ਗੇਮ ਈਸਟ’ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਆਲਮੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਪਰ ਚੋਖਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ‘ਚ ਘਟਿਆ ਬਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਭਾਰਤ ‘ਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਬਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਦਰ ਘਟੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਾਲਤ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਲੰਘੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾ ‘ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਲਤੀ ਦਿਵਸ’ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਮੌਕੇ ਬਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਉਪਾਅ ਹੈ।

‘ਦਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਫੰਡ’ (ਯੂ.ਐਨ.ਐਫ.ਪੀ. ਏ.) ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 12 ਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਅਣਭੋਲ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਖਰਚੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ, ਭਾਰਤ, ਜਾਂਬੀਆ ਤੇ ਨਾਇਜੀਰੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰੇ ਵਿਆਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲੰਘੇ ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 2000 ਤੋਂ 2011 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ‘ਚ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ‘ਚ 47 ਫੀਸਦੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ 47 ਫੀਸਦੀ ਵਿਚੋਂ 56 ਫੀਸਦੀ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ 30 ਫੀਸਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ‘ਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 76 ਫੀਸਦੀ ਲੜਕੀਆਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 75 ਫੀਸਦੀ ਲੜਕੀਆਂ ਬੇਹੱਦ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ 16 ਫੀਸਦੀ ਅਮੀਰ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਹ ਦਰ ‘ਚ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁੱਗਣੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਦਰ 13 ਫੀਸਦੀ, ਜਦਕਿ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀਆਂ ਦੀ ਦਰ ‘ਚ 30 ਫੀਸਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਰ ਭਾਵੇਂ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਹਾਲਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਧਰਤੀ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ‘ਚ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ (ਸੀਓ2) ਦਾ ਪੱਧਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ‘ਚ ਤਾਂ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਿਰਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਬਰਫ ਦੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਤਿੜਕ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਿਘਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਮੈਸਾਚਿਊਸੈਟਸ

ਦੁਬਈ ‘ਚ ਵੀ ਬਣੇਗਾ ਤਾਜ ਮਹਿਲ

ਦੁਬਈ: ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ‘ਗਲਫ ਨਿਊਜ਼’ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤਾਜ ਅਰਬੀਆ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸਮਾਰਕ ਨਾਲੋਂ ਆਕਾਰ ‘ਚ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ।

2014 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਮੀਰਾਤ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ‘ਫਾਲਕਨ ਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਵੰਡਰਜ਼’ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ 410 ਲੱਖ ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਵਿਚ ਬਣੇਗਾ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਜ ਅਰਬੀਆ ਜੋੜਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਹੋਣ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਹੀ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਉਪ ਡਿਵੈਲਪਰ ਲਿੰਕ ਗਲੇਬਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਰੁਨ ਮਹਿਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬਾਲੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਤਾਜ ਅਰਬੀਆ ਵਿਚ ਆਉਣਗੇ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਗਲ ਗਾਰਡਨ ਸਣੇ ਹਰਿਆਲੀ ਪੱਟੀ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਇਸ ‘ਨਿਊ ਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਲਵ’ ਵਿਚ ਕਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਤਾਜ ਅਰਬੀਆ ‘ਚ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵਾਲੇ 300 ਕਮਰੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੱਤ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਆਗਰਾ ‘ਚ ਸਥਿਤ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਨੂੰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ 350 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਕ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗਮ ਮੁਮਤਾਜ ਦੀ ਯਾਦ ‘ਚ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਵਿਚ 20 ਸਾਲ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਈਆਂ ਬਿਡੇਨ ਦੀਆਂ ਦਮਦਮਾਰ ਦਲੀਲਾਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ ਬਹਿਸ ‘ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਿਡੇਨ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪਾਲ ਰਿਆਨ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਿੱਛੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੇ। ਇਹ ਬਹਿਸ ਤਕਰੀਬਨ 90 ਮਿੰਟ ਚੱਲੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਮੰਗੀ ਗਈ।

ਡੈਨਵਿਲੇ ਨੇ ਸੈਂਟਰਲ ਕਾਲਜ ‘ਚ ਹੋਈ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ 69 ਸਾਲਾ ਬਿਡੇਨ ਤੇ 42 ਸਾਲਾ ਰਿਆਨ ਨੇ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਉਪਰ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਬੀਆ, ਸੀਰੀਆ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਇਰਾਨ ਬਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ‘ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਸੀ.ਐਨ.ਐਨ. ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇਖ ਰਹੇ 48 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਆਨ ਦਾ ਪੱਲੜਾ ਭਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਮੁਤਾਬਕ ਵੋਟਿੰਗ ਦਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਘਾਟਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਡੇਨ ਨੂੰ 44 ਫੀਸਦੀ ਜਦਕਿ ਰਿਆਨ ਨੂੰ 56 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ

ਸੀਬੀਐਸ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਡੇਨ ਨੂੰ 50 ਫੀਸਦੀ ਜਦਕਿ ਰਿਆਨ ਨੂੰ 31 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਮਿਲੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਮਿੱਟ ਰੋਮਨੀ ਵਿਚਾਲੇ ਡੈਨਵਰ ‘ਚ ਪਹਿਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰੋਮਨੀ ਦਾ ਪੱਲੜਾ ਭਾਰੀ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿਡੇਨ ਨੇ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪਛਾੜ ਦੇਣਗੇ ਪਰ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਉਪਰ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇਖ ਰਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਿਡੇਨ ਨੇ ਦਮਦਮਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਹ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਾਰੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੱਖ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਿਡੇਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ‘ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ।

ਆਵਾਜਾਈ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਬੱਸ ਕਿਰਾਇਆ ਮੁਆਫ਼

ਪੇਇਚਿੰਗ: ਵਧ ਰਹੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਜਨਤਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਤਣ ਵਾਸਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਨ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਸੂਬੇ ਸਿਚੂਆਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੇਂਗਦੂ ‘ਚ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਮੈਟਰੋ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ‘ਚ ਵੀ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਚੇਂਗਦੂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਗਰੁੱਪ ਕਾਰਪ ਦੇ ਇਕ ਤਰਜਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਫ਼ਤ ਬੱਸ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 30 ਜੂਨ ਤਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ।

ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ 33 ਰੂਟਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਬੱਸ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਕੇ 44 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਹਨ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ‘ਚ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੇਇਚਿੰਗ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ‘ਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਦੌਰ ‘ਚ ਵੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦੀ

ਆਮ ਜਨਤਾ ਨਾਲੋਂ 10 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਦੋ ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਇਹ ਦੌਰ ਕਾਫੀ ਰਾਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਸ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ 1075 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਰਿਫਾਰਮ ਮੁਤਾਬਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ‘ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਰਕ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ‘ਚ ਹੈ। ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤ ਆਮਦਨ 14.6

ਲੱਖ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ 10 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤ ਆਮਦਨ 1.3 ਲੱਖ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ, ਆਸਾਮ ਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ

‘ਚ ਵੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ‘ਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਫਰਕ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੋਆ ‘ਚ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤਕਰੀਬਨ 29 ਲੱਖ ਹੈ।

ਕੇਰਲ ਇਕੋ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ

ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ‘ਚ ਸਿਰਫ 13 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਹੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਸਰਵਜਨਕ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਸਰਵਜਨਕ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦਸ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ 8.48 ਲੱਖ ਦੱਸੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ 13.66 ਲੱਖ ਸਾਲਾਨਾ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ. ਤੋਂ ਬਸਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਉਮਾਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਧਾਇਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਤੀਸਰੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਏ.ਆਈ.ਡੀ.ਐਮ. ਕੇ. ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਕੇ. ਨਰਾਇਣ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਏ. ਡੀ. ਆਰ. ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੇ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਕਲਮ ਕੁੜੀ ਦੀ ਦੇਖੋ ਕਟਾਰ ਬਣ ਗਈ

ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ

ਮਹਿੰਜ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਅ-ਧਰਮ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਸੌਦਾਗਰ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ। ਮਲਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗੀਤ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ। ਮਲਾਲਾ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ। ਅੱਜ ਉਹ ਜਦੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮੌਤ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਉਹਦੇ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨੰਨ੍ਹੇ ਹਰਫਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ

ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਦਾ ਜਨਮ 1998 ਨੂੰ ਸਵਾਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਿੰਗੋਰਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੇਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਂ ਸਰਹੰਦੀ ਸੂਬਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਲਾਲਾ ਅਜੇ 11 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਉਰਦੂ ਸਰਵਿਸ ਲਈ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਦਰਦ ਭਰਿਆ ਜੋ ਕੱਟੜ ਤਾਲਿਬਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਅੰਦਰ ਡੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਦਾ ਅੱਬਾ ਜ਼ਿਆ-ਉਦ-ਦੀਨ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਖੁਦ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਤ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਬਾਈਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਉਸ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਖਤੂਨ ਯੋਧੇ ਅਤੇ ਬਾਗੀ ਸ਼ਾਇਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਖਾਨ ਖਟਕ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਲਾਲਾ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਦੀ ਇਸ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਵਾਹਵਾ ਅਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸਵਾਤ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਸਾਲ 2009 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆ-ਉਦ-ਦੀਨ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਉਰਦੂ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਬਦੁੱਲ ਹਈ ਕਾਕਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕੋਈ ਅਧਿਆਪਕਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਵਾਤ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਕਮਾਂਡਰ ਮੌਲਾਨਾ ਫਜ਼ਲ-ਉਲਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਪੂਰੀ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ, ਸੰਗਤ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਤੇ ਸਖ਼ਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਚੌਕ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਆ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ ਕਈ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਤ ਬਾਬਤ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਡਰ ਹੀ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ! ਇਕ-ਦੋ ਹੋਰ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਆ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ ਅਬਦੁੱਲ ਹਈ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਧੀ ਮਲਾਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਡਾਇਰੀ ਲਿਖ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੁਰੰਤ ਸਹਿਮਤ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ

ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁੜੀ ਅਜੇ ਬਾਲਤੀ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਲਾਲਾ ਨੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦਾ ਸਾਰਾ ਅਮਲਾ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਤੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮਲਾਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਨਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਗੁਲ ਮਕਈ' ਦੇ ਕਲਮੀ ਨਾਂ ਹੇਠ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। 3 ਜਨਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਿਖਤ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈ। ਉਹ ਲਿਖਦੀ ਹੈ—''ਸਾਡੀ ਸਤਾਈ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਗਿਆਰਾਂ ਜਣੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਫਤਵੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਹੋਰ ਘਟ ਗਈ। ਮੇਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਹੇਲੀਆਂ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਿਸ਼ਾਵਰ, ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ।''

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਮਿੰਗੋਰਾ ਵਿਚ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ

ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ। ਉਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਗੁਲ ਮਕਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬਹਾਦਰ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਆ-ਉਦ-ਦੀਨ ਸਿਰਫ ਮੁਸਕਰਾਇਆ। ਉਹ ਇਹ ਬੋਝਾ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਲ ਮਕਈ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਲਾਡਲੀ ਧੀ ਮਲਾਲਾ ਹੈ!

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 'ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਐਡਮ ਬੀ. ਐਲਿਕ, ਜ਼ਿਆ-ਉਦ-ਦੀਨ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਆਇਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮਲਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਭਰਵਾਈਆਂ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਅੰਮਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ!

ਅਕਤੂਬਰ 2011 ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਡੈਸਮੰਡ ਟ੍ਰੂਟ (ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ) ਨੇ ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ 'ਬਾਲ ਅਮਨ ਪੁਸਰਕਾਰ' ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਬੱਸ, ਇਸ ਦਿਨ ਮਲਾਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਲ ਮਕਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਮੁਲਾਲਾ ਹੀ ਹੈ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਤਾਂ ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਭ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ ਕਿ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵੰਗਾਰ ਰਹੀ ਹੈ! 9 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਲਾਲਾ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀਆਂ

ਸਾਬਣਾਂ ਨਾਲ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੱਸ ਰੋਕ ਲਈ ਅਤੇ ਮਲਾਲਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੁਸਕਿਆ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਧਮਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਲਿਬਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਾਂਡ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ; ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਾਲਾ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਮਲਾਲਾ ਹੈ। ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਉਤੇ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਕ ਗੋਲੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਇਨਾਤ ਰਿਆਸ ਅਤੇ ਸ਼ਾਜ਼ੀਆ ਰਮਜ਼ਾਨ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਬਦਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਸ਼ਨ ਰੋਡ, ਸਵਾਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਂ ਮਲਾਲਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਇਹ ਸਕੂਲ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਕੇ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਲਾਲਾ ਬਨਾਮ ਮਲਾਲਾਈ ਬਨਾਮ ਜੋਇਆ

ਮਲਾਲਾਈ ਜੋਇਆ

ਮਲਾਲਾਈ ਦਾ ਇਕ ਸਕੈਚ

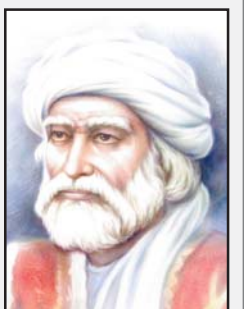
ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਦੇ ਅੱਬਾ ਨੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਜੰਗਜੂ ਅਫਗਾਨ ਕੁੜੀ ਮਲਾਲਾਈ (1861-27 ਜੁਲਾਈ 1880) ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ। ਕੰਧਾਰ ਨੇੜਲੇ ਮਾਈਵੰਡ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਮਲਾਲਾਈ 1880 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਲਿਖਦੀ ਸੀ। ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਇਕ ਹੋਰ ਅਫਗਾਨ ਕੁੜੀ ਮਲਾਲਾਈ ਜੋਇਆ (25 ਅਪ੍ਰੈਲ 1978) ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੈ। ਜੋਇਆ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 2007 ਵਿਚ ਅਫਗਾਨ ਸੰਸਦ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਹਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਜੰਗੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅਹਿਮਦ ਕਰਜ਼ਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। 'ਲੋਇਆ ਜਿਰਗਾ' ਮੁਖੀ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ 'ਗੁਨਾਹ' ਕਰਨ ਲਈ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟ' ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਉਹਨੇ 'ਰੇਜ਼ਿਗ ਮਾਈ ਵੋਇਸ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਕੌਣ ਹਨ ਤਾਲਿਬਾਨ?

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰੂਸ ਪੱਖੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਜੀਬ-ਉਲਾ ਅਹਿਮਦਜ਼ਈ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਦਿੱਤੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਨਜੀਬ ਨੇ 1992 ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈ ਲਈ। 1992-1996 ਤੱਕ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੀ ਭਿੜਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ 1996 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਤਾਲਿਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੱਟੜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਸਿਰਦਾਰਦੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਫਗਾਨ ਯੋਧਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਖਾਨ ਖਟਕ

ਮਲਾਲਾ ਦੇ ਅੱਬਾ ਜ਼ਿਆ-ਉਦ-ਦੀਨ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਖਾਨ ਖਟਕ (1613-89) ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ। ਖਟਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪਖਤੂਨਾਂ ਦੇ ਖਟਕ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਅਫਗਾਨ ਯੋਧਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੜਾਈ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ 'ਖੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲੜੇ' ਹੈ। ਕੌਮਪ੍ਰਸਤੀ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮਲਿਕ ਸਾਹਬਾਜ਼ ਖਾਨ ਖਟਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦਾਦਾ ਮਲਿਕ ਅਕੌੜੇ, ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ। ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਖਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੀ ਕਰਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡੱਟ ਗਿਆ। ਖਟਕ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰਕ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਪਰੂਫ ਰੀਡਰ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਜਣੇ-ਮੈਂ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸੋਢੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ ਸਿਲੈਕਟ ਹੋਏ ਸਾਂ। ਜਦੋਂ 15 ਜੁਲਾਈ, 1978 ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੌਕਰੀ ‘ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪਰੂਫ ਰੀਡਰ ਸਿਲੈਕਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਪਰੂਫ ਰੀਡਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਚਾਰੇ ਜਣੇ ਪਰੂਫ ਰੀਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਅੱਗਿਓ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੂੰ ਕਿੱਧਰ ਬਣੀ? ਜਵਾਬ ਸੀ, ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ
ਫੋਨ: 847-359-0746

ਦਰਵਾਜ਼ਿਓਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਓਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾਲ। ਗੁਰਦੇਵ ਐਮ.ਏ. ਵਿਚ ਸਾਥੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਛਲ ਹੀ ਆਖਦੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਹ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ ਐਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ।

‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੀ ਅਸਲ ਛਪਾਈ 15 ਅਗਸਤ, 1978 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਡੱਮੀ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ, ਯਾਨਿ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਖਬਾਰ ਛਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਬਾਹਰ ਪਬਲਿਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਅਜੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਛਪਾਈ ਮੈਨੋਟਾਈਪਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਢਲਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਯਾਨਿ ਇਕ-ਇਕ ਅੱਖਰ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਦਾ। ਸੁਰਖੀਆਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹੱਥੀਂ ਇਕ-ਇਕ ਅੱਖਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਅੱਖਰ ਹਿੱਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਸੰਪਾਦਕ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਕ-ਦੋ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਵੀ ਲੱਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਝਾਅ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਹੈੱਡ ਬਾਰੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਤਿੱਖਾ-ਤਿੱਖਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

15 ਅਗਸਤ, 1978 ਨੂੰ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਰਚਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਸਟਾਈਲ ਅਤੇ ਮੈਟਰ ਕਰ ਕੇ ਅਖਬਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਿਆਰਾ ਸੀ। ਪਾਠਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਬਾਹਰ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ। ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਐਮ.ਫਿਲ. ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਦਾ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ ਪਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਕਰ ਕੇ ‘ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਜ਼ਰਾ ਬਿਹਤਰ ਥਾਂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵੀ ਜਾਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਸੰਪਾਦਕ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਕਿ ਤੂੰ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਝਾਕ ਜਿਹੀ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਵਲਵਲਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਬਥੇਰਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਹੋਸ਼ਮੰਦੀ ਲੱਗੇ ਜਾਂ ਹੋਛਾਪਣ-ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ।

‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਮਲੇ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਡੀਟਰ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਨਿਊਜ਼ ਐਡੀਟਰ ਅਤੇ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਚੀਫ਼ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ

ਸਿਆਣਿਆਂ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਅਕਸਰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੀ ਵਾਪਰਨਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਉਂ ਅਤੀਤ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਤੀਤ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਰਨਾਂ ਇਸ ਹੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ‘ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ’ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਨਿਗ੍ਹਾ ਬੀਤੇ ਵੱਲ ਗਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮਨ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਰੀਟਣ ਤੁਰ ਪਈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਯੱਭਲੀਆਂ ਹੀ ਜਾਪਣ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਦਾ ਕਈ ਕੁਝ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਹਰ ਹਫਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਾਂ।

‘ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਂਸਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਸਾਰੇ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹਾ ਭਾਅ ਜੀ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਮਹੂਰੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ‘ਕੁਆਲੀਟਾਇਡ’ ਵੀ ਸਨ, ਬਿਹਤਰ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਪੱਤਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨੈਤ ਜਰਬੇ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਚੀਫ਼ ਸਬ-ਐਡੀਟਰੀ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਪੁੱਗਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਕੋ ਇਕ ਇਸ ਅਣਉਚਿਤਤਾ ਕਾਰਨ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਅਦਾਰੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਹਿਲਤਾਜ਼ਗੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿਰ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੀ।

ਮੁਢਲੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਮਲੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਜਮਾਤੀ ਅਤੇ ਸਰਬਾੰਗੀ ਸਮਰੱਥਾਵਾਨ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ‘ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੁਗਤ ਹੀ ਜਾਣੇ ਕਿ ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਰਗੇ ਮਹਾਰਥੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀ ਤਾਂ ਘੱਟਾ, ਡੇਢ ਘੱਟਾ ਲੰਮੀ ਸਰਬਪੱਖੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਕਾਚੌਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਝਕਾਨੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ-

ਪਤਾ ਲੱਗਣ ‘ਤੇ ਅਰਜੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਮਨ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਊਜ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਬਤ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਨਿਊਜ਼ਮੈਨ ਸੀ। ਉਹ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਚੀਫ਼ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ‘ਤੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੁਆਨੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ 10 ਇਨਕਰੀਮੈਂਟ ਤਾਂ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਾਨੋਂ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਊਜ਼ ਡੈਸਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਇਕ ਸਮਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੱਚ ਇਹੋ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰੱਥਾਵਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਨ। ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ 2-3 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਮਲੇ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਚੀਫ਼ ਸਬ-ਐਡੀਟਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇ ਪਰ ਉਸ ਮੌਕੇ ਦਾਅਵਿਆਂ, ਉਲਟ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਬੇਸੁਆਦ ਘਰੇਲੀ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਵਰਗੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਮੁੜ ਕਦੀ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮਾਹੌਲ ਬਹਾਲ ਨਾ ਹੋ

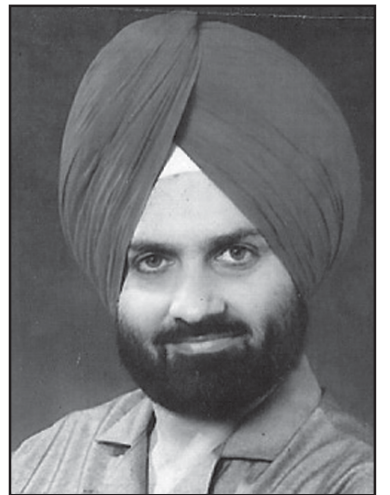
ਦੀ ਪੂਰੀ ਝਾਕ ਸੀ। ਬਰਜਿੰਦਰ ਭਾਅ ਜੀ ਦੀ ਟਿਪਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕੁਝ ਵਧ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਮੈਥੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸੀ, ਸਿਆਣਾ ਸੀ, ਵੱਧ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਐਮ.ਏ. ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਜਮਾਤੀ ਵੀ ਤਾਂ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਅਤੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਧੂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਖਬਰਾਂ, ਪਰੂਫ ਰੀਡਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਲਗਦੀ ਕਿ ਸਿਰ ਪੀੜ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਲਈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ ਪਰ ਖਬਰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਮ ਸੰਜਮ ਦੀ ਅਖਬਾਰੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਘੱਟ ਸੋਝੀ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਤਾਂ ਸਨ ਪਰ ਖਬਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਮੰਨ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੀ ਘਾਬੜ ਸਨ। ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਖਬਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ (ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ) ਮੈਨੂੰ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਂਸਲ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਉਂਜ਼ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਉਹ ਬਰਭ ਕਲਾਸ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ‘ਤੇ ਸੱਦਣ ਦੀ ਜਦੋਂ ਮੁਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੀ ਐਮ.ਏ. ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ‘ਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਮਾਰਕਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਲਚਰ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਮੁਢਲੇ ਸਟਾਫ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ?

ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਸਟਾਫ਼ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅੜਿੱਕੇ ਦੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਮਝਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਕਰ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਨੀਂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਬਣਨ ਦਾ ਮੇਰਾ ਹੱਕ ਜੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਕੋਲੋਂ ਮੱਦਦ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਕਦੀ ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਕਦੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਤੁਰਦਾ ਪਰ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪਰਤ ਆਉਂਦਾ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਥੇਰੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰੇ। ਬੱਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਉਘੇ ਵਕੀਲ ਸ. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੀਮਾ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੂੜ੍ਹੇ ਮਿੱਤਰ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਅੱਜ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬੱਲ ਨੇ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ। ਬੱਲ ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਵੀ ‘ਡਰਾਉਣ’ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਮੋਲਕ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਹਿਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਧਰਤੀ ਪਾਟ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉਸ ਪਾੜ ਵਿਚ ਗਰਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ!

ਬੱਲ ਦੀ ‘ਚਾਲ’ ਵੇਖ ਕੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਤਾੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮੋਲਕ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵੀ ਹੋਣੀ ਉ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਟਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਊਜ਼ ਰੂਮ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬਣਤ ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬਣ ਗਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਯਾਰ ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵੱਡਾ ਮੁਹਿੰਮਬਾਜ਼ ਹੈ। ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਡੀਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਉਸੇ ਨੇ ਪਾਈ ਸੀ; ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਸੇ ਦਾ ਬਸਤਾ ਬਰਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਬੀਡੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੋ ਹੀ ਜੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ‘ਚ ਅਮੋਲਕ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਇਕੱਲੇ ਲਈ ਹੀ ਚੁਟਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਲਈ ਤਾਂ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਨੇਤ੍ਰ, ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲਾ ਜਗਜੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਇਹ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ ਸਾਡੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨਾਤੇ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ

ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਸਾਹਿਤਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲੇਖਕਾਂ ਵਾਲੀ ਨੌਕ-ਝੋਕ ਕਾਰਨ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੋਰਖੀ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਇਹ ਜਤਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਜਮਾਂਦਰੂ ਇਲਾਜੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਬੋਲੀ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵੀ ਬੱਲ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਹੀ ਅਪਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਡਰਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੈਸੇਟਿਵ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਬੰਗਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ‘ਚ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੀ ਹਿੱਲ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਇਖਲਾਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਪੈ ਜਾਏਗੀ।

ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਨਾ ਹਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਸਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਹਾਂ-ਹੁੰ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਹਾਰ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੀ ਅਸਾਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਸਾਂਝੀ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੋਈ ਪਰ ਚੋਣ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦੀ ਹੋਈ ਜੋ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੌਂਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਮੁੜ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਵਸੀ ਪ੍ਰਗਟਾ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਨਿਊਜ਼ ਡੈਸਕ ‘ਤੇ ਲੈ ਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਰਾਵਾਂ ਵਰਗਾ ਯਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਣਾ ਤੇ ਸੂਖਮ ਵੀ ਪੁੱਜ ਕੇ ਹੈ ਪਰ ਖਬਰਾਂ ਘੜਨ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਾ ਕੋਈ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਯਾਨਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਘਾਬੜ ਸੀ। ਉਹ ਡਰ-ਡਰ ਕੇ ਅੱਖਰ ਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਖਬਰ ਦੀ ਜਾਨ ਹੀ ਕੱਢ ਛੱਡਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਕਾ ਦਿਲ ਨਾ ਕਰਦਾ। ਪਰੂਫ ਰੀਡਿੰਗ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਘਾੜਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਲੜੀਫੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 31 'ਤੇ)

ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ (ਬੈਠੇ ਹੋਏ) ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਨਵੈਤ ਅਤੇ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ, ਦੇ ਬੇਤੇ ਵੀ ਬੰਨੇ ਲਗਵਾ ਲਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨਿਓਟਿਆਂ ਨੂੰ ਓਟ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਨਿਊਜ਼ ਡੈਸਕ ਦੀ ਰਿਚਮ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਪਰ ਇਕ ਟੱਬਰ ਵਰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ਬਣੀ ਰਹੀ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ‘ਸਕੈਂਡਲ’ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੁੱਕਣ ‘ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵੇ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਘਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਹੀਨਾ, ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਬਾਜਵੇ ਦੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਪੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਮੈਂਟ ਆਈ, ਉਹ ਚੀਫ਼ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਪੋਸਟ ਲਈ ਹੀ ਸੀ। ਮਨ ਅੰਦਰ ਛੇਤੀ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਇਹ

ਸਕਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ।

ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਪਰੂਫ ਰੀਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਜਰਾਨੁਮਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਚਾਹਤ ਜਾਂ ਹੋਣੀ, ਇਸ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ‘ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ’ ਵਿਚ ਇਉਂ ਪਰ੍ਹੇਚੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਕੁਤਿਕੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਨਿਊਜ਼ ਡੈਸਕ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਪੂਰੇ 12 ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਗ ਗਏ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਜਮ੍ਹਾਂਪੁੰਜੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਖਰਚ ਹੋ ਗਈ।

ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਪੋਸਟ ਨਿਕਲ ਆਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਬਣਨ

22 ਸਤੰਬਰ, 2012 ਦੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਾਲਮ ਅਧੀਨ ਪੁਸਤਕ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹੋਣੀ ਤੇ ਹਸਤੀ’ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਿਵੀਊ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਫਕੀਰਾਨਾ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਉਪਰ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ। ਮਰਹੂਮ ਸ਼ਾਇਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਸਾਹਿਤਕ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵੇਲੇ ਮਿਲਿਆ।

ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ

ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਘਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਮੇਂ ਮਿਲਿਆ। ਸ. ਬਡੂਗਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਇਨਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਇਨਾਮ ਦਾ ਮਹੁਰਤ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਸ. ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਇਸ ਇਨਾਮ ਦੀ ਚੋਣ ਖੁਦ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਸ. ਬਡੂਗਰ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤਿ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਨਾਮ ਦੀ ਚੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੋਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪੰਨੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਅਚਾਨਕ ਮਿਲਣੀ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਇਨਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਦੇਣ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਲ 2010-11 ਵਿਚ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਛਪੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹਸਤੀ ਤੇ ਹੋਣੀ’ ਬਾਰੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾਨਸ਼ਵਰ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜਚੋਲ ਨੁਮਾ ਲੰਮੀ ਟਿੱਪਣੀ ਛਾਪੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਛਪੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣਦਾ ਥਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਬੰਦਾ ਕਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਅਕਾਡਮੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਹਿਤਕ ਇਨਾਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ‘ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ’ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਹੁਣ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਇਹ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਚਿਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਇਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਹਿਬੂਬ ਬਾਹਰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਇਨਾਮ ਦਾ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਪਿੱਛੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕੱਟਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਮੁੱਚੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਪਰਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਦਾ

ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਇਸ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁਝ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਅਤਿ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਿੰਦੂ ਦੋਸਤ ਵੀ ਸਨ। ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਂਜ ‘ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ’ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਭੋਤਭਰੇ ਖਤ’ ਅਤੇ ‘ਕੁਰਲਾਉਂਦੇ ਕਾਫਲੇ’ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿੱਥਾਂ ਨੂੰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਰਹੱਸ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ‘ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ’ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਆਖਰੀ ਦੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਉਪਰ ਉਲਾਰੂ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਿੱਤੇ ਧਿਆਨ ਨੇ ਕੌਮਲ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮਨ ਦੁਖਾਉਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਾਂ ਕੱਟੇ ਸਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਹ ਪਾਠਕ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਸਾਵਿਤ੍ਰੀ’, ‘ਓਡੀਸੀ’, ‘ਇਲੀਅਟ’, ‘ਏਨੀਡ’, ‘ਦੀ ਡੀਵਾਇਨ ਕਮੇਡੀ’,

‘ਮੌਲਾਨਾ ਰੂਮੀ ਦੀ ਮਸਨਵੀ’, ‘ਪੈਰਾਡੀਈਜ਼ ਲੌਸਟ’ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ਵ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਾਹਿਤ (ਨਾਵਲ, ਨਾਟਕ, ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰਤਕ) ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਦੀਰਘ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਦੀ ਕੋਈ ਲਿਖਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਪਰੋਕਤ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ‘ਸਾਹਿਤਕ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ’ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਚੰਗੇ ਕੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ; ਜਿਵੇਂ ਕੱਤੇ ਹੋਏ ਲੋਗਤ ਦੇ ਧਾਗੇ ਨੂੰ ਦਰੀ ਦੇ ਪਿੱਠੇ ਵਾਂਗ ਉਧੇੜੀ ਜਾਈਏ। ਨਾ ਉਹ ਛੇਤੀ ਮੁੱਕੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਉਧੇੜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਚਿੰਤਕ ਫਰਿਬਜ਼ਾਫ ਸੂਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ “ਹਰ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਪਰਖ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਸਤਕ ਨਾ ਮਿਲੇ।” ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਅਤੇ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੂਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਸਤਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਹੀ ਉਪਜ

ਸ਼ਰੁਤੀ ਅਗਵਾ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ?

ਫਰੀਦਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਦਿਨੇ 10-12 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗੁੰਡੇ ਆਏ ਅਤੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਧੀ ਸ਼ਰੁਤੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਤੇ ਸ਼ਰੁਤੀ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੇ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਅਧਮੋਇਆ ਕਰ ਗਏ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਭਾਵੇਂ ਘੁੱਗ ਵਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਡਰਦਾ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਾ ਆਇਆ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਕਰ ਕੇ ਗੁੰਡੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਥਾਣੇ ਅੱਗੇ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਕਈ ਦਿਨ ਲੰਘ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਕੁਝ ਬਣਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿਸਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵੱਲ ਵਗੀਰਾ ਘੱਤ ਲਈਆਂ। ਸੌ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਰੁਤੀ ਕੇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਤਰ ਆਈਆਂ। ਫਰੀਦਕੋਟ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਂਝੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਬੰਦ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਖ਼ਿਲਾਫ ਧਰਨੇ ਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸੱਦੇ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਫਰੀਦਕੋਟ ਪਹੁੰਚੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖਤ, ਪੰਜਾਬ ਮਹਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਲਤੀ ਥਾਪਰ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਰੁਤੀ ਵਾਸਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉਠਿਆ ਤੁਫਾਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਸਾਂਝੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਤਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਹੋਰ ਭੜਕ ਉਠਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੀ.ਏ. ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਦੇ ਪੇਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਪੇਪਰ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਸੋਚ ‘ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੰਦ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਕੇ

ਉਥੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਵੀ ਬਦਲੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰੁਤੀ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ‘ਧਾਰਮਿਕ’ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਨੰਨੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਸੀਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ

ਇਸੇ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਦੇ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਾਂਝ-ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਕੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਕੁ ਵਜੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬੈਂਕ ਵਿਚੋਂ ਬੈਂਕੋਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕਿ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਤੱਕ ਖਾਤਾ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇ।

**ਸੁਖਨਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ
ਫੋਨ: 224-512-0500**

ਘਰ ਤੋਂ ਫਰਲਾਂਗ ਕੁ ਦੀ ਵਿੱਥ ‘ਤੇ ਬੈਂਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗਿਓਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉਪਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੰਘੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਖਲੋਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੇਵਲ 3-4 ਘੰਟੇ ਹੀ ਬਚੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀ ਹੋਈ ਸਾਂ ਪਰ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਝਪਟਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈ ਚੋਨੀ ਖਿੱਚ ਕੇ ਔਹ ਗਿਆ, ਔਹ ਗਿਆ। ਮੈਥੋਂ 7-8 ਕਦਮ ਹੀ ਅੱਗੇ ਦੂਜਾ ਮੁੰਡਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਟਾਰਟ ਰੱਖੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਝਪਟਮਾਰ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਖਦੇ

ਮਜੀਠੀਆਂ-ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰੁਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਰੁਤੀ ਨੂੰ ਹਵਾ ਉਡਾ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਉਤੇ ਲੈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਰੁਤੀ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਨੇ ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕੇ ਲਿਆ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਤਰਬਲੀ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਹਰ ਆਦਮੀ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਐਨਾ ਕਹਿਰ ਕਿਥੋਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਹ ਸਮਝ ਲਈਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਜੰਗਲ ਰਾਜ ਹੈ? ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਗੇ? ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪੇਚੀਦਾ ਤੇ

ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚੁੱਪ ਵੀ ਡਾਢੀ ਖਤਰਨਾਕ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਤੇ ਵਾਪਰੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਹਿਲਕਾ ਮਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਨਾਵਰ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈਕ ਭੇਟ ਕਰ ਕੇ ਫੁਲੇ ਨਹੀਂ ਸਮਾ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਦੀ ਨੰਨ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸੇ ਹੀ ਸਨਾਵਰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚਿਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਬਾਪ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਗੁੰਡੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਫਾਰਮਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ, ਹਵੇਲੀਆਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ

ਮੇਰਾ ਵਸਦਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ

ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਏ।

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਗਈ। ਨਾ ਤਾਂ ਚੋਨੀ ਖਿੱਚਣ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਧੌਣ ਨੂੰ ਪੀੜ ਹੋਈ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਥੋਂ ਉਚੀ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਐਨ ਲਾਗੇ ਦੋ ਬੀਬੀਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਨਿਕਲੀਆਂ ਸਨ, ਵੀ ਦੇਖਦੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰ/ਬੋਲ ਨਾ ਸਕੀਆਂ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਉਹੀ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਸੀ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਜੰਮੀ, ਪਲੀ, ਪੜ੍ਹੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਿੱਟ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸਜ਼ਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਲਈ ਤੜਫ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਇਕਦਮ ਬਦਲ ਗਈ। ਮੈਂ ਇਹੀ ਸੋਚੀ ਜਾਵਾਂ ਕਿ ਹੁਣ “ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਇੱਥੇ ਆਉਣਾ।”

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਕਲੋਜ਼ਾ ਮੱਚ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਲੁੱਟਾਂ, ਖੋਹਾਂ, ਚੋਰੀਆਂ, ਡਕੈਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਡਿੱਗੇ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨਿੱਤ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ-ਵਾਂਝਾ ਫਤਿਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫਿਰ ਉਹੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਕੜੇ ਹੱਥੀਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ

ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੀ ਰਾਜ਼ ਹੈ? ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ? ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾੜੇ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਕੰਮ ਚਲਾਉ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਨਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਭ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਪੈਰ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਹ ਘਰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਚੰਗੇ-ਚੰਗੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਕੁੜੀਆਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹਨ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ‘ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਤਾਂ ਕਈ-ਕਈ ਸਾਲ ਕੰਬਦੇ-ਡੱਲਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਬੇ-ਮੌਕੇ ਹੀ ਬੁਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਪੀੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਹਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਗੋਇੰਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਸਤਕ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਹ ਅਨੁਭਵੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੋਇੰਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ, ਪਰ ਅਨੁਭਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲੋਕ ਸਭ ਆਸਤਕ ਹਨ। ਨਾਸਤਕ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਰੱਬ ਰੱਬ ਕਰ ਕੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ-ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਤੇ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਸਤਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਤਿ ਬੇ-ਰਸੇ ਅਤੇ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਹਨ।

ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਹੱਕ/ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਝ ਦਾ ਮਿਆਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਮਰਹੂਮ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਰੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ। ਕੇਵਲ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹੀ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਰੱਜਵੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਸਨ, ਮੁੱਲ ਵੱਲ ਕਦੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਮਦਨੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਾਲੀ ਮੱਦਦ ਚਾਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਦਾਚਾਰਕ ਹੱਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਹੀ ਲੇਖੇ ਲਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਉਥੇ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਸਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਦੁਖਦੀ ਰਗ

ਤੇ ਹਰਲ-ਹਰਲ ਕਰਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਫਿਰ ਅੱਗਿਓਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। “ਘਰ ਦਾ ਭੋਤੀ ਲੰਕਾ ਢਾਢੇ” ਵਾਂਗ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਜੀ ਵੀ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੰਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨ? ਨਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਤਾਂ ਜੀਂਦਾ ਹੈ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਰ ਜਥੇਬੰਦੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਆਉ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸ਼ਰੁਤੀ ਨੂੰ ਰੱਬ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਵੇ ਤੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ।

**-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536**

ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਲਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਮੀਰੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਪਾੜਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਰਦੇਸੀਂ ਬੈਠੇ ਵੀਰ ਭੈਣ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਸਮੋਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆਂ ਦੀ ਖੈਰ ਸੁੱਖ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਤੱਤੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੀਆਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਮਾੜੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇ। ਉਂਜ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਵੀ ਤਾਂ ਸੁਆਰਥਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤੇ-ਨਾਤੇ ਢਿੱਕੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਿਆਕਤ ਨਾਲ ਹੀ ਖਾਸ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜੋ ਇੱਥੇ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਫਰ ਕਿਸ ਬਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਕੁਝ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਮਸੀਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਪਰਦੇਸੀਂ ਬੈਠਿਆਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸੁਖਾਵੇਂ ਰਹਿਣ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਸਦਾ ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਰਹਿਣ।

ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਨੇ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਲਾਲੀਆਂ ਜੀ...

ਅਜੈਪਾਲ ਅਜੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮਾਂ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਛੁਹਾਰਾ ਪੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਅਜੇ ਲੰਘੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜੈਪਾਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਫੁੱਲ ਖਿੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੈਪਾਲ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਕਮਲ ਸੋਚੀ 'ਕੰਵਲ ਦੇ ਫੁੱਲ' ਵਰਗੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, ਅਜੈਪਾਲ ਨੇ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਰ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਏਜੰਟ ਲੱਭ ਕੇ ਕੁੱਤੇ ਜਿੰਨੀ ਉਚੀ ਢੇਰੀ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਲਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ। ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ' ਆਖਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਰਿਫ਼ਿਊਜੀ ਕੇਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਚਿੰਨੀ ਆਈ ਤਾਂ ਅਜੈਪਾਲ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ 'ਵਕਤੋਂ ਖੁੰਝੀ ਡੂਮਣੀ ਗਵੇ ਆਲ-ਪਤਾਲ' ਵਾਂਗ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਹੱਥ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਚਾਚੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੈਪਾਲ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਪੇਅ ਚੈਕ ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਜਾਂਦੇ। ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਜਦ ਉਹ ਵਕੀਲ ਸਰੂਣੇ ਬੈਠਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਤੌਰ ਦਿੰਦਾ।

ਅਖੀਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੱਕੀ ਕੁਤੀ ਲੱਭ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੱਕਾ ਹੋ ਜਾ। ਅਜੈਪਾਲ ਨੇ ਫਿਰ ਇਕ ਹਮਉਮਰ ਪੰਜਾਬਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਵਟਾ ਲਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਨਾ, ਪਰ ਆਪ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਕਮਲ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਤਲਾਕ ਮੰਗ ਲਿਆ ਕਿ ਪੱਕਾ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਕਮਲ ਨੇ ਘਰੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੁਣ ਕੇ ਝੱਟ ਤਲਾਕ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਅਜੈਪਾਲ ਪੰਜਾਬਣ ਕੁਤੀ 'ਸਿਮੀ' ਨਾਲ ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਆਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਸਿਮੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਡੋਲੀ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਆਪ ਹੀ ਵਿਦਾ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਜੈਪਾਲ ਨੇ ਕਦੋਂ ਚੁੱਪ-ਚਪੀਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਿਨਾਈਆਂ ਵਜਾ

ਲਈਆਂ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਅਜੈਪਾਲ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਥ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਕਮਲ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਘਰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ, ਸੌਂਕਣ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸੌਂਕਣ ਨੂੰ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਮਲ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਮਾਰ ਗਈ।

ਇਧਰ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ; ਸਿਮੀ ਨੂੰ ਅਜੈਪਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਸੌਂਕਣ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗੀ। ਅਜੈਪਾਲ ਨੇ ਮਿੰਨਤਾਂ-ਤਰਲੇ ਕਰ ਕੇ ਸਿਮੀ ਤੋਂ ਪੇਪਰ ਭਰਵਾ ਲਏ, ਹੁਣ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀਆਂ ਚਿੰਨੀਆਂ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਧਰ ਪਿੰਡ ਕਮਲ ਨੇ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਧਿਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ 'ਮੇਰਾ ਅਜੈਪਾਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਵੇ, ਅਜੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਵੰਗਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛਣਕਾਈਆਂ।' ਅਜੈਪਾਲ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪ ਖੁਦ ਪਛਤਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ 'ਜੇ ਸਾਡੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬੇਗਾਨੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ' ਪਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਚੱਕਰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਜੈਪਾਲ ਚਿੰਨੀ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਦੋਂ ਜੇਬ ਵਿਚ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੋਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦਾ, ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਂਦਾ, ਨੱਚਦਾ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜਾਵੇ! ਅਜੈਪਾਲ ਦੇ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਸਿਮੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡੈਡੀ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਅਜੈਪਾਲ ਗਮਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗਾ।...ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਤੰਤ ਟੁੱਟ ਗਈ ਜਦੋਂ ਸਿਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਲੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਆਈਏ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰੀਏ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੀ ਸਿਮੀ ਨੇ ਡੈਡੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਸੁਣਾਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅਜੈਪਾਲ ਗੁੰਮ-ਸੁੰਮ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਕਮਲ ਤੇ ਪੁੱਤ, ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਲ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦਾ, ਸਿਮੀ ਖਿੜ ਕੇ ਅਜੈਪਾਲ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਆਖਦੀ। ਅਜੈਪਾਲ ਸਬਰ ਦਾ ਘੁੱਟ

ਪੀ ਜਾਂਦਾ।

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਫੀਸ ਭਰਨ ਵਾਸਤੇ ਚਿੰਨੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਮੀ ਨੇ ਚਿੰਨੀ ਅਟੈਚੀਕੇਸ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਅਜੈਪਾਲ ਨੇ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਸਿਮੀ ਨੇ ਅਜੈਪਾਲ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਤਾਂ ਪਾਇਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪੁੱਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੈਪਾਲ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਨਹੀਂ, 'ਹਰਾ ਪੱਤਾ' ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ! ਧੀਆਂ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਂਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਮੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਅਜੈਪਾਲ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ ਸਿਮੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇ ਅਜੈਪਾਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਕਮਲ ਨੂੰ ਸਿਮੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਜੰਮਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੱਟ-ਪਿੱਟ ਕੇ ਪਿੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਸੌਂਕਣ ਲੈ ਆਇਆ, ਹੁਣ ਪੁੱਤ ਦਾ ਸਰੀਕ ਜੰਮ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਕਿਹੜੇ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ ਜਾਵਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਗਲ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜੈਪਾਲ ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਸਿਮੀ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣੀ ਧੀ ਬਣਨ ਲੱਗੀ।

ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਸੇ ਲਾ ਕੇ ਵਕੀਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜੈਪਾਲ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ। ਸਿਮੀ ਮੁੜ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਅਜੈਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਿਮੀ ਦੇ ਖਾਲੀ ਹੋਏ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਡੇਰੇ ਲਾ ਲਏ। ਸਿਮੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਜੈਪਾਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚੱਲੋ 'ਕੁਲਜੀਤ' ਆ ਗਿਆ।

ਕੁਲਜੀਤ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਤਕੜੇ ਘਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਮਿਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਕੁਤੀ ਲੱਭ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਤੀ ਕੁਲਜੀਤ ਤੋਂ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਸੀ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਲਾਲਚ!! ਕੁਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਕੁਤੀ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਾਡਾ ਨਾਤਾ ਤਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੋ-ਦਰਬਾਰੋ ਪੂਰੀ

ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨੇ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਨਹੀਂ, ਨਰੜ ਦਿੱਤੀ।

ਤਕੜੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕੇ ਉਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਚੋਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰੀ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਚੋਗ ਚੁਗ ਕੇ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਲਜੀਤ ਵੀ ਇਹ ਚੋਗ ਚੁਗਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਮੀ ਹੋਂਦੋਂ ਵੱਧ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੀ। ਸਿਮੀ ਨੇ ਵੀ ਹੁਣ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਘੱਟ ਫਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਅਜੈਪਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕੁਲਜੀਤ ਨੂੰ ਸਿਮੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਜਦੋਂ ਲੇਡੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਿਮੀ ਤੇਰੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?" ਸਿਮੀ ਜਿਵੇਂ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਉਸ ਨੇ ਅਜੈਪਾਲ ਵਾਲਾ ਗੁਨਾਹ ਕੁਲਜੀਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। "ਹੈਲੋ ਸਿਮੀ, ਤੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਹੈ!" ਲੇਡੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਜੰਮ ਕੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਲਾਮਾਣਸ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਸਿਮੀ, ਨਾ ਅਜੈਪਾਲ ਤੇ ਨਾ ਕੁਲਜੀਤ। ਸਭ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕੀਆਂ ਸਨ। ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਰੱਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਮਲ ਹੀ ਧਿਆਉਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਰ ਦੇ ਸਾਈਂ ਦੀ ਬੈਰ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛਿਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟੱਪੀ। ਅਜੈਪਾਲ ਦਾ ਪੁੱਤ ਪਾਲ ਕੇ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸੁਣਨ ਜੋਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਮਲ ਪੁੱਤ ਸਹਾਰੇ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਆਸਰੇ ਦਿਨ ਕੱਢ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਜੈਪਾਲ ਨੇ ਇਕ ਵੀ ਡਾਲਰ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ, ਜੋ ਕਮਾਇਆ ਕੋਰਟ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ, ਅਪੀਲਾਂ-ਵਕੀਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਪੌਰ ਵਾਂਗ ਖਾਲੀ ਦਾ ਖਾਲੀ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਗੁਰਮੁੱਖ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਅਜੈਪਾਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਸਾਥ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਕੀਲ ਵੀ ਅਜੈਪਾਲ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਨਾ ਪਵਾ ਸਕਿਆ।

ਕੁਲਜੀਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਘਰਵਾਲੀ ਕੋਲ ਵੀ ਕੁਤੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਸਿਮੀ ਨੇ ਵੀ ਕੁਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਲਜੀਤ ਨੂੰ ਸਿਮੀ ਹੁਣ ਖਾਲੀ ਬੋਤਲ ਜਾਪਣ ਲੱਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬੱਸ ਕੁਝ ਸੈਂਟ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਅਮੀਰ ਘਰ ਦਾ ਲੜਕਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਬਬੇਰੀਆਂ ਸਿਮੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਮੈਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਕੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ? ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਕੁਲਜੀਤ ਇੰਡੀਆ ਤੁਰ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿਮੀ ਲੱਭਣ! ਇਸ ਵਾਰ ਸਿਮੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਵਗਾਹ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਬੋਲੀ, 'ਜੇ ਆਹ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜੰਮਦੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ। ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਪਾਲਿਆ, ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਲਈ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਲ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੇਗਾਨੇ ਪੁੱਤ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜਾਹ ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਮਰ।' ਮਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਰਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਮੀ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਚੁੱਕੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਹਾਰੇ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰੀ।

ਅਜੈਪਾਲ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਬੂਰ ਝੜ ਗਿਆ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਲਾਈ ਛਕ ਲਈ ਤੇ ਸਪਰੇਟਾ ਅਜੈਪਾਲ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, "ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ, ਆਈ ਬਿੱਕ ਯੂ ਹੈਵ ਏ ਬੈਡ ਲੱਕ"। ਰੋਂਦਾ ਅਜੈਪਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਦੀਵਾਲੀਆਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਐਤਕੀਂ ਕਮਲ ਨੇ ਚਾਵਾਂ ਦਾ ਤੇਲ ਭਰ-ਭਰ ਕੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਉਜੜਿਆ ਘਰ ਮੁੜ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਰਹੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਣਜਾਣ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੋਈ ਟਿਕਟ ਦੁੱਖ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਜੀਹਦਾ ਜਿਵੇਂ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੇ, ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਸੋਚ ਉਦੋਂ ਖਿੰਡਣ ਲੱਗ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਲੋਕ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਾਧਨ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਗਏ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਮੰਗੀ ਦੁਆ ਕਦੇ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਸਭ ਦੀਆਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਭੁੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ। ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਸੋਚ ਤਹਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ ਕਲਾ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਹਾਸਾ ਆਉਣ ਲੱਗਦੇ।

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਦਰਗਾਹ ਅਜਮੇਰ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਮੌਲਵੀਆਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸੁੱਚੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਵਪਾਰਕ ਸੋਚ ਤਹਿਤ ਗੰਦੀਆਂ ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਗਲੈਮਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਿਆਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਘਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਗਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਬਕਿਆ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਮੱਥਾ ਰਗੜਦੇ ਨੇ ਕਿ 'ਅੱਲ੍ਹਾ ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬਲ ਬਖਸ਼ੀ, ਇਹ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ ਏ, ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕਰ ਦਿਖਾਈਏ?' ਮੌਲਵੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਅੱਗੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਮਾੜੇ ਵੀ, ਫੇਰ ਮਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦੇ? ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨੇ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਅਜਮੇਰ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਹੀਰੋ, ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਤਰਕਵਾਨ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪੂਨਮ ਪਾਂਡੇ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ ਜਾਵੇ ਤਾਂ

ਮੀਡੀਆ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਕਵਰੇਜ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਗਈ ਤੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਜਿਹੜੀ ਪੂਨਮ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੁਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਕਰਕੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਏ, ਜੇ ਰੱਬ ਉਹਦੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ? ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ 'ਜਿਸਮ 2' ਫਿਲਮ ਦੀ ਟੀਮ ਜੇ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਚਲੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਵੇਗਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ਇਹ ਟੀਮ 'ਨੀਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ' ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਰੱਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਆਈ ਏ।

ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਲੈਮਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ

ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰ, ਫਿਲਮਕਾਰ, ਅਦਾਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਮੌਕੇ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿ ਛੱਡਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਨੇ ਵਜੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣੇ, ਤੁਸੀਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਪ ਦੇਣਾ। ਉਹ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨੱਚਦੇ-ਟੱਪਦੇ ਨੇ, ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਪਟਕਾ ਬੰਨ੍ਹ, ਸਿਰ ਨਿਵਾਂ ਲੈਂਦੇ ਨੇ।

ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਧੜਾਧੜ ਬਣਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹਰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਟੀਮ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਚੱਲ ਨਿਕਲੇ। ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਾਈਆਂ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦੇ। ਫੋਟੋਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਤਾਂ ਬਹਾਨਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਆਏ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਲਾਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤੱਕਿਆ। ਹਾਂ ਇੱਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ ਏ ਕਿ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਹਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਖੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਏ। 'ਓ ਮਾਈ ਗੌਡ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਆਰਤੀ ਦੀ ਬਾਲੀ 'ਚ ਬੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਹੁੰਦਿਆਂ ਫਿਲਮ ਚੱਲ ਨਿਕਲੀ। 'ਕਮਾਲ, ਧਮਾਲ, ਮਾਲਾਮਾਲ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੱਢਣ-ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ-ਦੋ ਸੰਵਾਦ ਬੋਲਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਗਈ।

'ਸੰਨ ਆਫ਼ ਸਰਦਾਰ' ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਟੈਟੂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਜੇ ਦੇਵਗਣ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਅਜੇ ਦੇਵਗਣ ਨੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਲਈ ਤੇ ਛਾਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਟੈਟੂ ਲੁਹਾ ਕੇ ਖੰਡੇ ਦਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਲਮ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਕਰਕੇ ਹਿੱਟ ਹੋ ਗਈ। 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ' ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ 'ਜੇ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ' ਨੂੰ ਵੀ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਲੈਮਰ ਦੀ

ਕੀ ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ...

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ
ਫੋਨ: 91-98141-78883

ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਸੋਚ ਤਹਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਓ, ਜੋ ਆਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਹੋਣ ਤੇ ਫੇਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬੋਲੇ ਇੱਕ-ਦੋ ਸੰਵਾਦਾਂ ਦਾ ਆਪੇ ਰੌਲਾ ਪਵਾ ਲਵੋ। ਪੁਤਲੇ ਫੂਕੇ ਜਾਣਗੇ, ਮੁਜਾਹਰੇ ਹੋਣਗੇ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪਣਗੀਆਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਚਰਚਾ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿਓ ਕਿ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ, ਅੱਗੋਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖਾਂਗੇ।

ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਆਈਆਂ ਫਿਲਮ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਨੇ? ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਾਕੀ ਬਚਦਾ ਏ।

ਜਾਂਦਿਆਂ-ਜਾਂਦਿਆਂ: ਕਲਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਖਿਲਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ 'ਮਾਂਵਾਂ ਬੁੱਕਲਾਂ' 'ਚ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕੋਂਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਤੇਰੀਆਂ' ਗਾਣੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ। ਪਗਤੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕਲਾਕਾਰਾਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 'ਤੇ)

ਖੁਦ ਬਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਲੋਅ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ...

ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹੀ-3

ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਹੱਕੀ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ, ਤਦ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿਚ 'ਨਰਮ' ਤੇ 'ਗਰਮ' ਦੋ ਗਰੁਪ ਬਣ ਗਏ। ਵੀਰ ਸਾਵਰਕਰ, ਭ੍ਰਾਤ੍ਰਦਵਜ, ਬਾਰੀਨ ਬਾਬੂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੰਗਾਲੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਗਦਰੀ ਕੈਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਨਾਏ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਵਾਜਬ ਤੇ ਹੱਕੀ ਰਾਹ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ

■ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਅੰਡੇਮਾਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ-ਕੁਝ ਚਹੇਤੇ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਵੀਰ ਸਾਵਰਕਰ ਨੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਵਰਕਰ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਪੈ ਕੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 1910 ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੇ 1911 ਵਿਚ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਅੰਡੇਮਾਨ ਦੀ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਡੇਮਾਨ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਨੇ ਮਿਸਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਵਰਕਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਲਿਲਕਤੀਆਂ ਲੈਣ ਲੱਗਾ। ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਆਰ.ਸੀ. ਮਾਜਮੂਦਾਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੀਨਲ ਸੈਟਲਮੈਂਟਸ ਇਨ ਅੰਡੇਮਾਨ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਵਰਕਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੀਤੇ ਤਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਜੋੜਨ ਦੇ ਧਨੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਲੇਖਕ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਲੁੱ ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਉਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਉਂਜ, ਇਹ ਵਕਤ ਦੀ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਦਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪਿਛੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਦੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉਦੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁਕੰਮਲ ਗਦਰ ਲਈ ਹਰ ਧਿਰ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਮੁਕੰਮਲ ਗਦਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨਾਸਾਜ਼ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੌੜੇ ਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੜੀ ਸੱਚ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਈਆ ਸਚਮੁੱਚ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਹ ਉਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਉਤੇ ਢਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਮੈਂ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਕੇਵਲ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਧਿਰ ਹੀ ਰਹਿਮ-ਦਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹਖ਼ਰਬ ਪੁੱਤਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਿਹੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਦੁਆਰੇ ਮੁੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

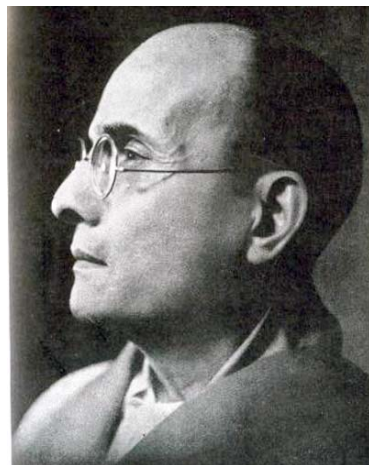
ਇਹ ਵੀ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਜਬਰ ਦਾ ਹੀ ਅਸਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਵਰਕਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਐਸਾ ਥਿਤਕਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਰੱਖਿਆ; ਸਗੋਂ ਉਲਟਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਦੋਫ਼ਾਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵਾਸਤਵ ਹਨ ਤੇ ਈਸਾਈ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 'ਬਾਹਰੇ' ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ 'ਸਿੱਖ-ਮੱਤ' ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਵਰਕਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਪੋਰਟ ਬਲੋਅਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਵਰਕਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਸੂਰਬੀਰ ਹਾਲਾਤ ਸਾਹਵੇਂ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਲੜੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮੁੱਖ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਵਰਕਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੰਗਾਲੀ ਬਾਬੂ ਵੀ ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਜਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਨਾਥ ਚੱਕਵਰਤੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, 'ਪੁਲਿਨ ਬਾਬੂ ਕਿਸੇ ਝਮੇਲੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਪਾਤਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ, 'ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗਤਬਤੀ ਕਰ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ! ਬਲਕਿ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿ ਕੇ, ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕੋਗੇ।’

ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਆਮਦ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਨਸਾਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਹਦੂਦ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵਾਜਬ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ

ਕਿ ਗ਼ੈਰ-ਇਨਸਾਨੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰਤ ਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਠਿੱਠ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਡਾ ਮਕਸਦ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ-ਘਟਾਈ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ

ਵੀਰ ਸਾਵਰਕਰ

ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਤੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ। ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਵੀ ਮੰਨਵਾਈਆਂ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਪੁੱਜੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਸਨ, ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੁਹਾਗ ਕੇ ਨਿੱਸਲ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬੇਕਿਰਕ ਰਾਜ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਠੀਕ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, 'ਬੰਗਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਮਲ ਸਰੀਰ ਇਹ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਬੜੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਨੂੰ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾ ਲੈਣ।’

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੰਜਾਬੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਤਕੂ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਬਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ,

‘ਅੰਡੇਮਾਨ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਜਨੇਊ ਉਤਾਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਜਨੇਊ ਉਤਾਰਨ ਬਦਲੇ ਉਜਰ ਤੱਕ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਜਨੇਊ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਚੀਨ, ਜਪਾਨ ਅਤੇ ਸਿਆਮ ਆਦਿ ਫਿਰਦੇ ਫਿਰਾਉਂਦੇ

ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੱਟਤਪੁਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਪਦਾ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਇੱਕ ਅਸੂਲ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁੱਟ ਪੀਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਚਾਰ ਦਿਨ ਭੁੱਖ-ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪੰਪ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਟਰਾਈਕ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਰਮਾ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਪਦਿਕ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ।’

ਇਥੇ ਵੀ ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਮੱਲ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਨਿਰੇ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ (ਆਪ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ) ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਅਕੀਦੇ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਧੱਕਤ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਂਜ ਹੀ ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਮੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਦਿਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦੇ ਵਿਚ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਗਏ; ਸਗੋਂ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਕੈਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਲਈ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਅਣਖ ਦੀ ਲੜਾਈ ਖਾਤਕੂ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਗਦਰੀ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ (ਲਾਹੌਰ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਲੜੇ ਗਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ (ਲਾਹੌਰ) ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਮੁਤਾਬਕ ਗਦਰੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਗ਼ੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖ਼ਾਹ-ਮ-ਖ਼ਾਹ ਪੰਗਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤੁੱਲ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ 'ਬੇਵਕੂਫ਼ਾਨਾ' ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਭੈੜੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ 'ਜੀਭ ਦੇ ਸਵਾਦ ਖ਼ਾਤਰ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਕੰਮ ਕਰਦੇ' ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ

ਭਾਤਾਂ ਗਦਰ ਦੀਆਂ

ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਧੀਕੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਹ-ਮ-ਖ਼ਾਹ 'ਪਿੱਠ ਠੋਕਣੀ' ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਏ 'ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਵਲ੍ਹੇਟੇ ਜਾਂਦੇ' ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਝਗੜਿਆਂ ਕਾਰਨ 'ਵਲ੍ਹੇਟੇ' ਜਾਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਦਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੜੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਜਾਂ ਹੜਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਂਜ ਉਹ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚਲੇ ਵਿਹਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲਿਖਦਿਆਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ' ਵਿਚ ਠੀਕ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, 'ਦਰਅਸਲ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਅਤੇ ਗਦਰੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਸੀ। ਗਦਰੀ ਕੈਦੀ ਹੱਤਕ ਅਤੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਸਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁੱਲੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੇਲ੍ਹ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾ ਕੇ ਬਖੇੜਾ ਲੈਣੇ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਤਨਾ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਪਏ ਕਰਨ। ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ, 'ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਖ਼ਾਤਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬਾਹਰ ਕਰਦੇ ਆਏ ਸਨ।... ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਐਸੀ ਸੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕੀਤੇ ਹਰ ਐਸੇ ਮੁਆਮਲੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੁੱਜਦੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਬਰਮਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ-ਇਨਸਾਨੀ ਵਰਤਾਓ ਹੋਇਆ ਵੇਖਦੇ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਚੱਕੀ ਵਿਚ ਪੀਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਵੇਖਦੇ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਸਹਾਰ ਨਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਬਖੇੜਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦਖਲ ਦਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਾਤ੍ਰ-ਭੂਮੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਖ਼ਾਤਰ ਜੇਲ੍ਹ ਆਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸੀ।’

ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੇ ਕਥਨ ਤੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਵਨ ਹੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਖੇਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਦਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਕੀਤੇ

ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ

ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ 'ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ' ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੋਫ਼ਸਲੇ ਵਿਹਾਰ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਾਲੇ ਆਪਣਾ ਜ਼ੁਲਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੇ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਉਂਦੇ। ਅਕਸਰ ਕੁਝ ਮੌਕਾ-ਸੰਨਾਸ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਬਣ ਖਲੋਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲੀ ਨੌਜਵਾਨ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਲਹਿਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਛਿਲਕਾ ਕੁੱਟਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨੇਤ

ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

“ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਉਦਾ-ਰਤਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ-ਦਿਲੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਿਧਾਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜਾ ਮੁਦਈ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।... ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਅਪਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਭਾਰਤ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਇਸੇ ਰਾਹ ਲਿਆਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਹਿਨੁਮਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ

ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਫ਼ਿਲਕਾ ਕੁੱਟਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਸਖ਼ਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਰੱਸੀਆਂ ਵੱਟਣ ਵਰਗੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹਲਕੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਵੇਖ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਲਹਿਰੀ ਨੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੂੰ ਨਰਮ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਫ਼ਿਲਕਾ ਕੁੱਟਦਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਦੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਲਹਿਰੀ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਖਣ 'ਤੇ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਨਾ ਨਿਭਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਮਿਸਟਰ ਮਰੇ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਲਹਿਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਤੀਹ ਬੈਂਤਾਂ ਦੀ ਬੇਕਿਰਕ ਮਾਰ ਨੇ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਮਾਸ ਬੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਕਰ ਕੇ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਬਰ, ਸਿਦਕ ਤੇ ਸਿਰਤ ਨਾਲ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਹਿਰੀ ਨੂੰ ਬੈਂਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਕੋਠੀ ਬੰਦ ਤੇ ਡੰਡਾ ਬੇੜੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਵੇਖ ਕੇ ਗ਼ਦਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਬੰਗਾਲੀ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੁਆ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਾਲਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਲਹਿਰੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸਖ਼ਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਹੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੇਵੱਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਬਕੋਲ ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੁਕਨਾ, 'ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ (ਲਾਹੌਰ) ਦੀ ਜੇ ਹੋਈ।'

ਕੀ ਗ਼ਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਜਬ ਗ਼ੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਗ਼ਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਣ-ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਇਨਸਾਨੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਲੋੜ ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ; ਇਸ ਦਾ ਬਹੁ-ਪੜਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਗ਼ਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੜੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹੜਤਾਲਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਤੇ ਵਿਵੇਚਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

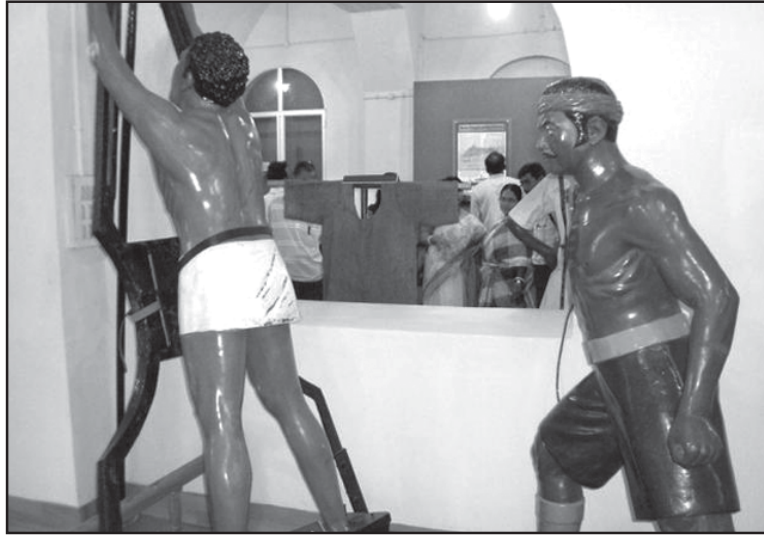
ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੂਹੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਆਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਕੋਹਲੂ ਪੀੜਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ; ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਹਲੂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਜੇਲ੍ਹਰ ਨੇ ਕੁਝ ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ। ਕੋਹਲੂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਦੂਜੀ ਕਰੜੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਫ਼ਿਲਕੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਰੇਸ਼ਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਹਰਾ ਫ਼ਿਲਕਾ ਕੁੱਟਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜੇਲ੍ਹਰ ਨੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਵੇਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇ

ਦੀ ਥਾਂ ਸੁੱਕਾ ਫ਼ਿਲਕਾ ਕੁੱਟਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ। ਸੁੱਕੇ ਫ਼ਿਲਕੇ ਵਿਚੋਂ ਰੇਸ਼ਾ ਕੱਢਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਭ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਛਾਲੇ ਪੈ ਗਏ। ਜੇਲ੍ਹਰ ਨੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ (ਲਾਹੌਰ) ਅਤੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਡਰਾਉਣਾ ਧਮਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨਵੇਂ ਗਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਇਕੱਠ ਕੈਦ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਦਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘੱਟ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਥੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੌਣ ਚੱਲਦਾ ਸੀ! ਜੇਲ੍ਹਰ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ (ਲਾਹੌਰ) ਤਾਂ ਹਾਮੀ ਭਰ ਕੇ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਗਏ ਪਰ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਰ ਦੇ ਆਖੇ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਛਾਲੇ ਪੈ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਮੁੱਠੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਜੇਲ੍ਹਰ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਦਾ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਹਾਰ ਕੰਡੇ ਵਾਂਗ ਚੁਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੁੜ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਜੇਲ੍ਹਰ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੇਲ੍ਹਰ ਨੇ ਪੈਦੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੇ ਵੀ ਗਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਗਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਅੱਗ ਭੜਕਾ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲੱਗਾ। ਹਮਲਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਰ ਦੀ ਗੋਗੜ ਵਿਚ ਲੱਤ ਮਾਰੀ। ਜੇਲ੍ਹਰ ਪਿੱਛੇ ਕੁਰਸੀ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗਾ ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਭੰਜੇ ਢਹਿ ਪਈ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ 'ਖ਼ੁਦਾ' ਦੀ ਪਤ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਰੁਲਦੀ ਵੇਖ ਟੈਂਡਲ ਤੇ ਜਮਾਦਾਰ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਏ। ਇੰਨਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਉਹਦਾ ਸਿਰ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਇੰਨਾ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਤੀਹ ਬੈਂਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਮੀਸ ਵੱਟੇ ਤੇ ਬਿਨਾਂ 'ਹਾਇ! ਤੋਬਾ!' ਕੀਤੀਆਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਵਾਂਗ ਬੈਂਤਾਂ ਦੀ ਲਹੂ-ਵੀਟਵੀਂ ਮਾਰ ਝੱਲੀ। ਬੈਂਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਕੋਠੀ ਬੰਦ, ਘੱਟ ਖਾਣਾ ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਡੰਡਾ-ਬੇੜੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ।

ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜੇਲ੍ਹਰ ਦੀ ਸਰਾਸਰ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਸੂਰ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹਰ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਮੰਦੇ ਬੋਲ ਬੋਲੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਤਾਂ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁੱਕਾ ਫ਼ਿਲਕਾ ਕੁੱਟਣ ਲਈ ਦੇਣਾ ਵੀ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਸੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 'ਰੱਬ ਦੇ ਢਿੰਡ ਵਿਚ ਲੱਤ ਵੱਜਣ' ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਫੈਲਣ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਰ ਬੈਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛਿੱਥਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ

ਹੁਣ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਲਈ ਤਰਲੇ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਹੜਤਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਨੂੰ ਬੈਂਤਾਂ ਦੀ ਲੱਗੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਮੁੜਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ; ਸੋ, ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੀਆਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਨਸੂਖ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮਹੀਨਾ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ

ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚ ਕੋੜੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਬੁੱਤ।

ਪਰ ਜੇਲ੍ਹਰ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਵਫ਼ਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਚੋਲੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਗਿਆ।

ਜੇਲ੍ਹਰ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੀਅਲ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ 13 ਜਨਵਰੀ 1916 ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਹੜਤਾਲ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਸਿਵਾਇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗ਼ਦਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਵਾਂਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਕੋਠੀ ਬੰਦ, ਡੰਡਾ ਬੇੜੀ, ਹੱਥਕੜੀ ਤੇ ਘੱਟ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ।

ਜਿਵੇਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤਾਂ ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਤਲਾਸ਼ਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਰੀ ਨੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਹਾਤੇ ਦਾ ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਗ਼ਦਰੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਅਹਾਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਟੈਂਡਲ ਨੇ

ਤਾਂ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਘਾਹ ਕਟਵਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੇ ਘਾਹ ਕੱਟਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਚਤਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਾਵਣ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਮਰਹਾਣਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗ਼ਦਰੀ ਕੈਦ ਸਨ। ਹੁਕਮ-ਅਦੂਲੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਕੈਦ ਤਨਹਾਈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਕੈਦ ਤਨਹਾਈ, ਡੰਡਾ-ਬੇੜੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦੀ

ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਦਾ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਅੰਡੇਮਾਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਹਾਸੇਰੀਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਏਗਾ। ਉਹਨੇ 'ਬੰਗਾਲੀ' ਨਾਂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਕੈਦੀ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ।' ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਲੈਣ ਲਈ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨੇਤ ਨੂੰ ਗੋਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗਾਲ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਰੀ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ ਲਈ ਨਿਰਾਦਰੀ ਭਰੇ ਕੁਬਚਨ ਬੋਲੇ। ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਗੋਰੇ ਦੀ ਇਹ ਵਧੀਕੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹਨੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮੋੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਉਸੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਕੋਠੀ-ਬੰਦ, ਖੜ੍ਹੇ ਹੱਥਕੜੀ, ਡੰਡਾ-ਬੇੜੀ ਤੇ ਘੱਟ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ 'ਜੇ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕਾ ਚਾਓ' ਸ਼ਬਦ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਬੈਰੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗ-ਬਗੋਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਕੋਠੜੀ 'ਚ ਵੜ ਕੇ ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ

ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਬੈਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਧੜ ਲੈ ਕੇ ਆਣ ਪਹੁੰਚਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਰਾ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਿਆ-ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੋਂ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਡੰਡਾ-ਬੇੜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਹੋਂਦ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਫ਼ਲਸਰੂਪ ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਹੁਤ ਵਿਗੜ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਇਸ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਕੈਦੀ, ਬਰਮਾ ਕੇਸ ਦੇ ਕੈਦੀ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਵੇਂ ਆਏ ਬੰਗਾਲੀ ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਛੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਡੰਡਾ-ਬੇੜੀ ਤੇ ਕੈਦ ਤਨਹਾਈ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਜਵੰਦ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਸਿੰਘ, ਮੌਲਵੀ ਮੁਸਤਫ਼ਾ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਗਏ ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਮੱਲ ਨੇ ਕੰਮ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬੁਰੇ ਸਲੂਕ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਰ ਸਿਆਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਨਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੌਜ਼ 'ਤੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਬਿਨਾਂ ਕੰਬਲਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕੜਾਂ ਦੇ ਠੰਢੇ ਫ਼ਰਸ਼ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਪਰੰਤ ਜੇਲ੍ਹਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਜਾਨ ਪਏ ਭੁੱਖੇ-ਭਾਣੇ ਹੜਤਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਨਾ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅੱਗੋਂ ਬੇੜੀ ਖਿੱਚਦਾ ਤੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਬਾਹਵਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਧੁੰਦੇ। ਇਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਮਾਰ ਨਾ ਸਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਤਪਦਿਕ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅਸਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਮੱਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਬਹਾਦਰ ਗ਼ਦਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ (ਲਾਹੌਰ) ਵੀ ਉਸੇ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਬਾਰੇ ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦਾ ਕਥਨ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰੁਸਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, 'ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ (ਲਾਹੌਰ) ਨੇ ਜੋ ਅਨਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਅੰਡੇਮਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਭਾਵ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਇਆ।...ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ (ਲਾਹੌਰ) ਦਾ ਇਹ ਲਿਖਣਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ (ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੇ) ਬਗ਼ੈਰ ਸੱਚੇ ਸਮਝੇ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਠੀਕ ਹੈ।'

##

ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

(ਸਫਾ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵੱਲੋਂ 'ਕੁੜੀ ਸੈਚਰਡੇਅ ਸੈਚਰਡੇਅ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆ' ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਏ ਤੇ ਇਸ ਸਭ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਦੇ ਉਚੇਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਜੇ.ਐਸ.ਐਲ ਨਾਮੀ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗਾਣਾ ਚੱਲ ਰਿਹੈ। ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਾਣਾ ਰੈਪ ਸਟਾਈਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਭਾਵ ਘਾਚਾ...ਮਾਚਾ। ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਇੰਜ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੈ, ਜਿਵੇਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਖਦੈ, 'ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ, ਓ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ...' ਰੈਪ ਵਿਚਲੇ ਨਮੂਨੇ ਹਨ, 'ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਨੇ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਡੇ ਤੱਤੀ ਤਵੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾਏ, ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੀ ਖੋਪੜ ਲੁਹਾਏ'...ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ, ਓ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ।'

ਸੋਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੋ ਰਹੀ ਏ ਜਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡ ਰਿਹੈ। ਕਿਸੇ ਫ਼ਿਲਮ 'ਚ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖੀ ਬਾਬਤ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ ਤੇ ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿਸ ਰਿਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰਦੇਸੀ

ਬਿਨ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਪੱਤਰ ਵਾਂਗੂੰ ਦਰ ਦਰ ਰੁਲਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਝਾਲੂ ਅੱਗੇ ਬਣਦਾ, ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਦੀ ਆਸ।

ਪੰਛੀ ਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਦੋਵੇਂ, ਨਾ ਕੋਈ ਮੰਜ਼ਿਲ ਬਹੁ ਟਿਕਾਣਾ, ਅੰਨ੍ਹੇ ਮੋੜ ਤੇ ਗਲੀ ਅੰਧੇਰੀ, ਮਨ ਚਾਹਿਆ ਬਣਵਾਸ।

ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡਾਲਰ ਲਗਦੇ ਨੇ ਉਥੇ, ਭਰਮਾਂ ਦੀ ਗੰਢ ਖੁਲ੍ਹੀ, ਜਾਗੀਰਾਂ ਮੁਰੱਬੇ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾਏ, ਨਾ ਜੂਆ ਆਇਆ ਰਾਸ।

ਚਕਾਚੁੰਧ ਗੁੱਛੇ ਅੰਗੂਰ ਕਿਆਸੇ, ਬੂਹ ਬੂਹ ਕੋੜੇ ਨਿਕਲੇ, ਨਾ ਚੋਆਂ ਜਿਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਉਥੇ, ਨਾ ਅਪਣਤ ਭਰੀ ਮਿਠਾਸ।

ਫਿਰ ਪਛਤਾਏ ਕੀ ਬਣੇ, ਜਦ ਚਿੜੀਆਂ ਚੁਗਿਆ ਖੇਤ,

ਏਜੰਟਾਂ ਝਾਂਸੇ ਪਿਆ ਪਛਤਾਉਣਾ, ਅਧੂਰੀ ਰਹੀ ਪਿਆਸ।

ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੋ ਨੌਜੁਆਨੋ, ਛੱਜੂ ਚੁਬਾਰਾ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੇ, ਨਾ ਕੇ ਪੰਨੂ ਚੂਰੀ ਕੁੱਟ ਖੁਆਵੇ, ਨਾ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦਾ ਧਰਵਾਸ।

-ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਲੋਕ ਤੱਥ

ਯਾਰ ਗਦਾਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਜੋ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਦੇ, ਕਿਉਂ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਇਕ ਬਾਲੀ ਵਿਚ ਖਾ ਕੇ। ਰੱਜੀ ਨੀਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹੀ ਪਿਆਰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਆ, ਅਣਖ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿੰਦੇ ਲਾ ਦਾਅ 'ਤੇ।

ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਪੈਸਾ, ਆ ਜਾਏ ਵਿਚ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ, ਕਈ ਫਿਰ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਠੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਕਰਨ ਬਣਾ ਕੇ।

ਪਾਪ ਲਕੋਣਾ ਔਖਾ ਕਦੇ ਲੁਕਾਇਆਂ ਲੁਕਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਇਹ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਮੂਹਰੇ ਆ ਕੇ। ਥੂ ਥੂ ਕਰੇ ਜ਼ਮਾਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਧੋਬੇਥਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਸੁਰਮ ਹਯਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਲਾਹ ਕੇ।

ਵੱਡੇ ਘਰ ਦੀ ਬੇਟੀ ਰੰਗਰਲੀਆਂ ਫਿਰੇ ਮਨਾਉਂਦੀ, ਛੁੱਟੀਆਂ ਭੂਆ ਕੋਲੇ ਆਈ ਕਹਿਣ, ਬਿਤਾ ਕੇ। ਮਾੜੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਧੀ ਹੱਸ ਕੇ ਗੱਲ ਕਿਤੇ ਕਰਦੀ ਤਾਂ, ਉਹੀ ਆਖਣ, ਮਾਪੇ ਰੱਖਦੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾ ਕੇ।

'ਚੀਮਨੇ' ਵਾਲਿਆਂ ਦੰਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ, 'ਰਾਜ' ਦੇ ਲਾਉਣ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਇੱਕ ਹੀ ਤੀਰ ਚਲਾ ਕੇ।

-ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਵਿਚਾਰਾ

ਜਦੋਂ ਜੰਮਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਪੁੱਤ ਬਣ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਉਦੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਮੈਂ ਤਾਰਾ ਬਣਿਆ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਰਹੀ ਛਾਂ ਉਹ ਅਵੱਲੀ ਉਦੋਂ ਤਾਈ ਮੈਂ ਉਹ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਿਆ। ਜਦੋਂ ਚੜ੍ਹੀ ਸੀ ਜਵਾਨੀ ਪੈਦਾ ਨੂਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਬਣਿਆ। ਗੋਦੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਖਿਡਾਇਆ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਭਾਰਾ ਬਣਿਆ। ਹੁਣ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜੋਤ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ 'ਮੰਗਲੀ' ਵਿਚਾਰਾ ਬਣਿਆ।

-ਦੀਪ ਮੰਗਲੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਫੋਨ: 917-254-6768

ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੀ ਚਿਣਗ ਸਿਮੋਨ 'ਦ ਬੋਵਾਅਰ-2

ਮਹਿਲਾ ਮੁਕਤੀ ਮਾਰਗ ਦੀ ਮਹਾਗਾਥਾ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ)

ਰਾਇਲਟੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪੈਸਾ ਮਿਲਣ ਲੱਗਾ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਸਿਮੋਨ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦੱਸਦੀਆਂ। ਇਹੋ ਅਨੁਭਵ ਉਹਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਬਣਦੇ। ਬੇਸ਼ਕ ਉਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਵੀ ਆਖਦੀ ਹੈ, “ਜੇ ਮੈਂ ਮੁੰਡਾ ਹੁੰਦੀ, ਫੇਰ ਮੈਂ

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦੀ..., ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਔਰਤ, ਮਰਦ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਚਾਹੇ ਕਿ ਉਹਦੇ ਜਿਸਮ ਉਪਰ ਮਰਦ ਵਾਲਾ ਲਿੰਗ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੀਵ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਗਿਣ-ਮਿਥ ਕੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਣ ਗਿਆ। ਜੰਮਣ ਸਾਰ ਉਹ ਔਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਘੜ-ਤਰਾਸ਼ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਔਰਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਹ ਔਰਤ, ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਹਿਜੜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਜਿਹੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਉਹ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਦਮੀ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਮਰਦ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਰਦ ਜੱਜ ਹੈ। ਮਰਦ ਅਨੰਤ ਹੈ। ਔਰਤ ਉਸ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰੇ। ਆਦਮੀ ਆਤਮ ਹੈ। ਔਰਤ ਇਸ ਆਤਮ ਦੁਆਲੇ ਲਿਪਟਿਆ ਫਾਲਤੂ ਹੱਡ ਮਾਸ ਹੈ। ਕਾਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਲਾ ਮਸਾਲਾ।”

ਔਰਤ ਮਰਦ ਦਾ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ/ਰੂਪ ਗੋਪੀ ਨਾਥ ਮਹੰਤੀ ਕ੍ਰਿਤ ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤਸੰਤਾਨ’ ਨਾਵਲ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟਰੱਸਟ) ਵਿਚ ਖੂਬ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਦਰਮੁ ਹੈ, ਔਰਤ ਦਰਤਣੀ। ਦਰਮੁ ਮਾਇਨੇ ਧਰਮ, ਦਰਮੁ ਮਾਇਨੇ ਆਕਾਸ਼। ਦਰਤਣੀ ਮਾਇਨੇ ਧਰਤੀ, ਮਿੱਟੀ। ਆਕਾਸ਼ ਬੀਜ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਇਸ ਬੀਜ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਏਗੀ। ਕੰਧ ਨਾਮ ਦੇ ਜਾਂਗਲੀ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਗਰੀਬ ਔਰਤ ਸੋਚਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ, “ਆਕਾਸ਼ ਕਹੇਗਾ, ਧਰਤੀ ਸੁਣੇਗੀ, ਇਹੋ ਹੋਇਆ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ। ਕਦੀ ਉਲਟ ਵੀ ਹੋਏਗਾ? ਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਦੀ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ।” ਇਕੱਲੀ ਘਾਸ-ਭਾਤ ਚੁਗਦੀ ਫਿਰਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੂਤ ਦਰਦ ਹੋਇਆ, ਪੁੱਤਰ ਜੰਮਿਆ। ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਗਈ, ਨਹਾਇਆ, ਪੁੱਛਿਆ, ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠੀ। ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਇਕਾ ਆਖਦੀ ਹੈ, “ਕਰਾਮਾਤ ਹੋ ਗਈ ਅੱਜ। ਟੁੱਟ ਕੇ, ਆਕਾਸ਼ ਧਰਤੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਆ ਡਿੱਗਾ। ਇਹਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਫੇਰ ਕੀ, ਓ ਨਿੱਕੇ ਆਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬੋਲ ਦਿਆਂਗੀ, ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ, ਗੀਤ ਦਿਆਂਗੀ, ਗਰੀਬ ਜਾਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਅਮੀਰ ਗੀਤ। ਰੋਂਦਾ ਹੈਂ ਦੁੱਧ ਲਈ? ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ? ਦਿਆਂਗੀ ਦੁੱਧ ਤੈਨੂੰ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੁ ਹੋਰ ਰੋ। ਮੈਨੂੰ ਪਤੈਂ ਭੁੱਖ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਜੰਮਦਿਆਂ ਭੁੱਖ ਦੀ ਥਾਹ ਪਾ ਲਏਗਾ, ਉਮਰ ਭਰ ਰੱਜਿਆ ਰਹੇਗਾ।”

ਸਿਮੋਨ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਲਾਮਾਂ ਬਗੈਰ ਮਾਲਕੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਔਰਤ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਮਰਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੇ ਔਰਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਢ ਕੱਢ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਲਾਇਕੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਮੁਕਤ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਆਖਰ। ਲੌਕਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਦੁਰਕਾਰ ਕੇ ਔਰਤ ਉਪਰ ਦੁਰਾਚਾਰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮੋਹਰ ਲਾਈ।

ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਿਧਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਵਿਚ ਫੇਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਹੜਾ ਸਥਾਈ ਸੀ, ਅਮਰ ਸੀ, ਅਜਿੱਤ ਸੀ। ਆਦਮੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਔਰਤ ਉਹਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਵਿਚਲੀ ਪਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਲਝਣਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਵੇ? ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਵਫਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਆਦਮੀ ਨੇ ਜੋ ਚਾਹਿਆ,

ਉੱਘੀ ਲੇਖਕਾ ਸਿਮੋਨ ‘ਦ ਬੋਵਾਅਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਬਹੁ-ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ। ਸੌਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣ-ਔਗੁਣ ਕਹਿ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਉੱਜ, ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣ-ਔਗੁਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਤਨੀ ਹੀ ਬਹੁ-ਰੰਗੀ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਦਰਪਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿਹਰੇ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਝਾਕਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਸੋਹਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਇਹ ਲਿਖਤ ਵੀ ਇਸੇ ਖਾਸੇ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਮੋਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਲਮ ਅਤੇ ਕਦੀ ਕਟਾਰ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦੀ ਲਿਖਤ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਵਲ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਟੱਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੱਕਰਦਾ ਵੀ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥੀਂ ਹੈ। ਸਿਮੋਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਵੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗ ਉਤੇ ਰੱਖੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਉਬਾਲੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਿਖਤ ਦੇ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਿਮੋਨ ਅੰਦਰ ਸਮਾਈ ਊਰਜਾ ਦੇ ਮੱਠੇ ਪੈਣ ਦਾ ਦਰਦ ਉਬਾਲੇ ਮਾਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸੋ ਔਰਤ ਨੇ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਛਲਨੀ, ਕਪਟੀ, ਮਾਇਆ ਅਖਵਾਈ। ਜਵਾਨੀ ਵਕਤ ਸਿਮੋਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤਾਨ ਉਤਪਤੀ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਾਰਾ ਜੰਜਾਲ ਔਰਤ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਈਜਾਦ ਹੋ ਗਏ। ਸਿਮੋਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣੇ ਪਏ। ਨਿਰੋਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਗਰਭਪਾਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਦੈਣ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਸਨ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆਉਂਦੇ, “ਮੈਡਮ ਗਰਭਪਾਤ

1957 ਦੀ ਸਿਮੋਨ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ

ਕਿੱਥੇ ਕਰਵਾਈਏ?” ਖਿੜ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ, “ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ।” ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਵਧੀਕ ਔਰਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਦ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪ ਉਹ ਬਣ-ਸਵਰ ਕੇ ਰਹਿਣ, ਘਰ ਸੰਭਾਲਣ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣਾ, ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਗੁਲਾਮੀ ਨਾਲ ਸੌਖ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਕੀ ਹਰਜ? ਔਰਤ ਸੌਖੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸੋ ਇਸ ਦਸ਼ਾ ਲਈ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਸਿਮੋਨ ਦਾ ਵਾਕ ਪੜ੍ਹਿਆ, “ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਮਰਦ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇਗੀ”, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਟੈਗੋਰ ਦਾ ਵਾਕ ਯਾਦ ਆਇਆ, “ਤਣੇ ਹੋਏ ਧਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਮੈਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿਉ ਹਜ਼ੂਰ, ਮੇਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੀ ਹੈ।” ਟੈਗੋਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਾਕ, “ਪਹਾੜ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਨੱਚਣਾ ਗਾਉਣਾ ਝਰਨੇ ਨੂੰ ਆਪੇ ਆ ਗਿਆ।”

ਰੱਬ ਖਾਵੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜੀਵ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਹਨ (ਏਕਾ ਪੁਰਖ ਸਥਾਈ ਨਾਰ), ਕਥਨ ਸਿਮੋਨ ਵਾਸਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਰਹੱਸਮਈ ਫੰਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਰਦ ਸਮਝ ਲਿਆ ਤਾਂ ਮਰਦ ਆਪੇ ਰੱਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਥਨ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ‘ਰਾਂਝਾ ਰਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਨੀ ਮੈਂ ਆਪੇ ਰਾਂਝਾ ਹੋਈ’ ਕਾਫੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਗਵੱਈਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੈਣਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟ ਧਰਨਾ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਫਕੀਰ ਵਜਦ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਤਦੇ ਫਿਰਦੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਮੋਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੰਬਦੀ ਫਿਰਦੀ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਲੌਕਿਕ ਹੁੰਦਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਗਏ, ਮੈਂ ਉਹ ਅਖਾੜਾ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਿਮੋਨ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਹੈ-ਇਕ ਔਰਤ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਮਰਦ ਪ੍ਰਤੀ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਵਫਾ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰਾਪ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਲਿਖਦੀ ਹੈ-ਔਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੇਫਕੂਰ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਰਦ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਅਨੰਤ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਜੱਜ ਉਸ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਮਰਦ ਤਾਂ ਮਰਦ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਜਾਨਵਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਧਰਮ ਸਥਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਰਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਾਠ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਰਦ ਨਾਮ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਅਸਲ ਰੱਬ ਵੱਲ ਹੋਵੇ, ਔਰਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣਾ, ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ। ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਉਸ ਦੀ ਯੁੱਧ ਨੀਤੀ ਹੈ।

ਯੋਰਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਦਕਾ ਤੁਫਾਨ ਉਠਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਸਿਮੋਨ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਨੂੰ ਨਾਵਲਕਾਰ ਫਰਾਂਸਿਸ ਮਾਰਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ-ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਦੀ ਬਣਤਰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਹੋਰ ਕੀ ਸਿਖਾਏਂਗਾ? ਕਾਮ ਨੇ ਸਖਤ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿਮੋਨ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਸਾਰਤਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਇਸ਼ਕ ਅਮਰੀਕਨ ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਂਦਰੇ ਬ੍ਰੇਟਨ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ-ਉਸ ਵਿਚ ਕੀ ਖਾਸ ਹੈ? ਸਾਰਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਹੈ ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹਾਂ। ਸਿਮੋਨ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਇਛਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋ ਗਏ, ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਗਈ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨਿਵਾਸੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਮਰੀਕਨ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੈਲਸਨ ਐਲਗਿਨ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਕੀਤਾ।

ਸਾਰਤਰ ਅਤੇ ਸਿਮੋਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰੰਜੀਵਾਦ ਕਦੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਮਿਲੀ। ਮਿਜਾਜ਼ ਦੋਸਤਾਨਾ, ਹਿੰਮਤੀ, ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਖਬਾਰ ‘ਪਾਰਟੀਜ਼ਨ ਰੀਵੀਊ’ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ-ਸਿਮੋਨ, ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਉਤੇ ਤੂੰ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਅਨੰਤ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ। ਸਿਮੋਨ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬੁਰੀ ਲੱਗੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਨ ਲੇਖਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਉਸ ਨੇ ਐਲਗਿਨ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਐਲਗਿਨ ਨੂੰ ਸਿਮੋਨ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮਝ ਨਾ ਲੱਗੀ, ਇੰਨਾ ਕੁ ਜਾਣ ਗਿਆ ਕਿ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਛੁਕ ਹੈ। ਐਲਗਿਨ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਹਾ। ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ, ਡਾਕੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਿਆ ਸੀ। ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਮੋਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ-ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਇਕ ਜੁਆਨ ਨੇ ਚਿਟਕਣੀ ਖੋਲੀ। ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਲੰਮੇ ਕੱਦ, ਚੌੜੀ ਛਾਤੀ, ਸੁਡੌਲ, ਜੈਕਟ ਪਹਿਨੀ ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ।

-ਘਰ ਸੌਖਾ ਲੱਭ ਗਿਆ?

-ਹਾਂ, ਆਰਾਮ ਨਾਲ।

ਕਾਗਜ਼, ਅਖਬਾਰ, ਕਚਰਾ ਇਧਰ ਉਧਰ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਐਲ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਮੈਂ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਈ ਸਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਆ ਗਈ।

ਹੱਸ ਪਏ। ਇਸ਼ਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਐਲ ਨੇ ਸਿਮੋਨ ਅੱਗੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕਿਹਾ-ਮੈਨੂੰ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਸੰਤਾਨ ਮੇਰੇ ਅਸਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਸੋ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1947 ਵਿਚ, ਫਿਰ 1948 ਵਿਚ, ਫਿਰ 1950 ਵਿਚ ਐਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਐਲ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਖਤ ਲਿਖੇ...1800 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਅਹਿਸਾਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਤਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਨਹੀਂ, ਜੁਆਨ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਕੁੜੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਐਲਗਿਨ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਿਮੋਨ ਦਾ ਵਿਆਹ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਘਰ ਵਸ ਗਿਆ। ਸਿਮੋਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, “ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਇੰਨਾ ਬੋਰ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਮ ਘੁਟਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਧੌਣੇ ਫੜ ਕੇ ਉਹਦਾ ਮੱਥਾ ਬਲੈਕਬੋਰਡ ਨਾਲ ਪਟਕਦੀ ਹੈ, ਉਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਬੂ ਆਇਆ ਪਾਠਕ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਮੈਡਮ ਮੈਂ ਗੱਲ ਸਮਝ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਰਦ ਜਾਤ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਪਾਖੰਡ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇ-ਮੈਂ ਮਰਦ ਜਾਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਪਰ ਚਿਲਾ-ਚਿਲਾ ਕੇ, ਡੰਡਾ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹੇ-ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਹਿਨੋ ਜੁਰਾਬਾਂ, ਸਦਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਹਿਨੋ, ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਪਏਗੀ। ਬਾਕੀ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾਓ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਤੁਫਾਨੀ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਕਾਢ ਸਾਰਤਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਉਹਨੇ ਕੱਢੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕੀ? ਅਨੇਕ ਮਰਦਾਂ ਨਾਲ ਸੌਣ ਪਿਛੋਂ ਕਹੇਗੀ-ਪਰ ਹਾਂ ਮੈਂ ਸਾਰਤਰ ਦੀ। ਯਾਨੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਫਾ ਵੀ ਚਿਪਕਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਫਿਲਾਸਫਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਦੌਲੇ ਚੰਗੇ ਜੋ ਪਾਖੰਡ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੋਠੇ ਵਾਲੀਆਂ, ਦੇਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ

ਸਿਮੋਨ ਤੇ ਸਰਾਤਰ ਹਵਾਨਾ (ਕਿਊਬਾ) ਵਿਚ ਚੀ ਗੁਏਰਾ ਨਾਲ।

ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤੁਫਾਨੀ ਇਸ਼ਕ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।” ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ-ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਰਹੀ ਹਾਂ ਐਲਗਿਨ। ਐਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ-ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਛਾ ਨਹੀਂ।

ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਛਾਤੀ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ ਪਰ ਬਚਾਉ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਐਲਗਿਨ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮਾਨਸਿਕ ਸੱਟ-ਕੀ ਮੈਂ ਬੁੱਢੀ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ? ਕੀ ਹੁਣ ਕਦੀ ਅਜਿਹਾ ਮਰਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਜਿਸਮ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਿਲ ਸਕੇ? ਲਿਖਿਆ-ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਖਾਈ ਦੇਖੀ, ਖਾਈ ਜਿਸ ਦੇ ਪਰਲੇ ਪਾਰ ਬੁਢਾਪਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ

ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਹਿਤ

ਖਾਈ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗੀ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਸ਼ਟ ਜਿਉਂ ਹੀ ਘਟੇ, ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਛੋਟੇ ਲਾਂਜਮੈਨ ਜੁਆਨ ਨਾਲ ਤੁਫਾਨੀ ਇਸ਼ਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕੀ ਸੀ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇਖੋ:

ਲਾਂਜਮੈਨ-ਤੂੰ ਸੁਹਣੀ ਲੱਗੀ। ਤੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਬੇਰੰਗ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੋਖਣਾ ਚਾਹਿਆ ਇਸ ਚਿਹਰੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਛੁਪਿਆ ਹੈ।

ਸਿਮੋਨ-ਕੀ ਲੱਗਾ? ਮੇਰੇ ਬੇਨੂਰ ਚਿਹਰੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਭਾ ਕੁਝ?

ਲਾਂਜਮੈਨ-ਹਾਂ ਮੈਂ ਵਾਧੂ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ-ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰੰਤਰ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਜਾਣਨ, ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ, ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇਖਣਾ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਨੰਦ ਸੀ। ਇਹ ਲੁਤਫ ਮੈਂ ਲਿਆ।

ਲਿਖਦੀ ਹੈ, “ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਘਟੀਆਪਣ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਜਾਗ ਪਏ ਸਨ। ਲਾਂਜਮੈਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਹੋਈ। ਐਲਗਿਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਟੁੱਟ ਗਈ।” ਉਧਰ ਐਲਗਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਿਮੋਨ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇਖ-ਪਰਖ ਕੇ ਘ੍ਰਿਣਾ ਹੋਈ। ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਬੀਵੀ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਖਿਮਾ ਮੰਗੀ ਤੇ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਲਿਆਂਦੀ। ਮੇਰਾ ਉਜੜਿਆ ਘਰ ਵਸ ਗਿਆ।”

ਲਗਦਾ ਸੀ, ਲਾਂਜਮੈਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰਤਰ ਨਾਲ ਵਕਫਾ ਵਧ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਾਰਤਰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਸਿਮੋਨ ਨੂੰ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਵਧੀਕ ਔਰਤਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਥਕਾ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਸਿਮੋਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਕਰਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ, ਸੋ ਵਧੀਆ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਡੋਲੋਰ, ਫਿਰ ਮਿਸ਼ੇਲ ਤੇ ਫਿਰ ਲਾਂਜਮੈਨ ਦੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਭੈਣ ਐਵੇਲਿਨ। ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ। ਵਧੀਕ ਸ਼ਰਾਬ, ਵਧੀਕ ਨਸ਼ੇ, ਮਨ ਅਤੇ ਜਿਸਮ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਕੰਮ ਲੈਣ ਸਦਕਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਹੂ ਦਾ ਵਧੀਕ ਦਬਾਉ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ, ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਘੇਰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਧਰ ਸਿਮੋਨ ਮਾਰੂ ਸੁਫਨਿਆਂ ਨੇ ਬੇਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਵੱਡੀ ਪੀਲੀ ਅੱਖ ਦਿਸਦੀ। ਉਸ ਅੱਖ ਵਿਚ ਸਵੈਟਰ ਬੁਣਨ ਵਾਲੀ ਸਲਾਈ ਧਸ ਜਾਂਦੀ, ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਜਾਗ ਪੈਂਦੀ। ਸਾਰਤਰ ਨਾਲ ਸਿਮੋਨ ਰੋਮ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਥੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਦੋਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਬਿਮਾਰ ਸਿਮੋਨ ਬਿਮਾਰ ਸਾਰਤਰ ਲਈ ਚੰਗੀ ਨਰਸ ਹੁੰਦੀ। ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਫਾਨੀ ਇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾ ਪੈਂਦੇ। ਸਾਰਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਇਹ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਠੀਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਲਜੀਰੀਆ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫਰਾਂਸ ਵਿਰੁਧ ਵਿਦਰੋਹ ਸ਼ੁਰੂ

ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਅਲਜੀਰੀਆ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ, ਕਿ ਅਲਜੀਰੀਆ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹਟੇਗਾ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰਤਰ ਅਤੇ ਸਿਮੋਨ ਵੱਡੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਕਤਵਰ ਲੇਖ ਲਿਖਦੇ। ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਅਲਜੀਰੀਆ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਲਜੀਰੀਆ ਵਿਚੋਂ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ

ਦੇ ਕੇਸ ਸਿਮੋਨ ਦੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰੂਸ ਨੇ ਹੰਗਰੀ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਸਾਰਤਰ ਅਤੇ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਰੂਸੀ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲਏ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਪਖੰਡੀ ਕਿਹਾ ਜਿਹੜੇ ਹੰਗਰੀ ਅਤੇ ਅਲਜੀਰੀਆ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਨ। ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਅਲਜੀਰੀਅਨ ਲੋਕ ਫੁੰਡੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ।

ਰੋਜ਼ੀਅਰ ਮਿਊਲਰ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਿਪਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ ਭੇਤ ਛਪੇ। ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਨਿਹੱਥੇ ਸਿਵਲ ਅਲਜੀਰੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ “ਸ਼ੈਤਾਨ ਮੁੱਲੇ” ਆਖ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗਦੀ, ਲੁੱਟਮਾਰ, ਅਗਜ਼ਨੀ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ। ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਚਾਰਲਸ ਡੀ ਗਾਲ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰਤਰ ਭੜਕ ਉਠਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਮ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ, “ਅਲਜੀਰੀਆ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਕੀਨੀ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਅਲਜੀਰੀਆ ਵਿਰੁਧ ਯੁੱਧ ਨੇ ਫਰਾਂਸ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਖਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਪਰ ਰੋਕਾਂ, ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਤਸੀਹਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਫੌਜੀ ਰਾਜ ਤੇ ਡੀ ਗਾਲ ਦੀ ਤਾਨਸ਼ਾਹੀ ਭਿਆਨਕ ਫਾਜ਼ੀਵਾਦ ਹੈ। ਫਰਾਂਸ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਉਪਰ ਹੈ।”

ਇਹ ਬਿਆਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਰਤਰ ਉਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। 1960 ਵਿਚ ਅਲਜੀਰੀਅਨ ਕੁੜੀ ਜਮੀਲਾ ਬੋਪਾਸ਼ਾ ਨੇ ਸਿਮੋਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-ਫੌਜ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫੌਜ ਉਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਵਕੀਲ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਕੇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਲਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਮੀਲਾ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁਖਬੰਧ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਕਾਲਖ ਪੈਂਦੀ ਗਈ। ਸਿਮੋਨ ਜਮੀਲਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਣੀ ਡਿਫੈਂਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣੀ।

ਸਾਰਤਰ ਅਤੇ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿਚੋਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, “ਫਰਾਂਸੀਸੀਓ, ਫਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰੋ।” ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਸਾਰਤਰ ਪੈਰਿਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰਤਰ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕੱਢਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, “ਗੱਦਾਰ ਸਾਰਤਰ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਦਾਗੋ।” ਗੱਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ, ਦੋਸ਼ ਫਰੇਮ ਹੋਏ। ਖਬਰ ਸੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਪਰ ਉਤਰਦੇ ਹੀ ਸਾਰਤਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਸਾਰਤਰ ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰ ਕੇ ਟਿਕਾਣੇ ‘ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਡੀ ਗਾਲ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰ ਨਵੀਸਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਉਹਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?” ਡੀ ਗਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵਾਲਟੇਅਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ।” ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾਅਰਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ-ਸਾਰਤਰ ਇਜ਼ ਫਰਾਂਸ। ਫਰੈਂਚ ਖਾਤਕੂਆਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਕੀਤੇ, ਬਚਦਾ ਰਿਹਾ।

48 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਚਾਰ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ‘ਮੈਮਾਇਰਜ਼ ਆਫ ਦੋ ਡਿਊਟੀਫੁਲ ਡਾਟਰ’ ਛਪਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੈਥੋਲਿਕ ਬਚਪਨ, ਜਵਾਨੀ, ਬਗ਼ਾਵਤ ਤੇ ਸਾਰਤਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੱਕ ਦਾ ਬਿਉਰਾ ਹੈ। 1960 ਵਿਚ ‘ਦ ਪ੍ਰਾਈਮ ਆਫ ਲਾਈਫ’ ਛਾਪੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰਤਰ ਨਾਲ ਬਿਤਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਸਾਲ 1963 ਵਿਚ ‘ਫੋਰਸ ਆਫ

ਸਰਕਮਸਟਾਂਸ’ ਛਪੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਰਣਨੀਤੀ, ਅਲਜੀਰੀਆ ਦਾ ਸੰਗਰਾਮ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। 1972 ਵਿਚ ‘ਆਲ ਸੈਡ ਐਂਡ ਡਨ’ ਛਪੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਉਪਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਝਾਤ ਪੁਆਈ ਹੈ। ਯਾਦਾਂ ਕਲਾਮਈ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਔਰਤ ਅੰਦਰਲੀ ਬੇਗਨਗੀ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੇ ਹਨ, ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਲੈ ਆਈ ਹੈ। ਉਤਸੁਕਤਾ, ਉਕਸਾਹਟ, ਕਾਮਕਤਾ, ਸੰਜੋਗ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਬਚ-ਬਚ ਕੇ ਕਦਮ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਔਰਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਿ-ਬਯਾਂ ਮਰਦ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਈਰਖਾ, ਸਵਾਰਥ, ਗੁੱਸਾ, ਹਵਸ ਦਿਖਾ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਛੁਪਾ ਵੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। “ਮੈਂ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਮੁੱਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਔਰਤ ਹਾਂ। ਔਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਣ ਲਾਭ ਦੇਖੋ, ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ ਲਿਆਓ, ਲਿਖੋ।”

ਪਾਠਕ ਦੇਖਣਗੇ, ਮੁਢਲੇ ਦੌਰ ਦੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਉਂ ਝਿਜਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਫਜ਼ੂਲ ਗੱਲ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੋਈ? ਪਕੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਕਾਮਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਜਿਵੇਂ ਫੂਹਤ ਲਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਕਸ਼, ਉਵੇਂ ਉਹਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਦ ਸੈਕੰਡ ਸੈਕਸ’ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਲਿਖਤ ਚੱਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਸਾਲ 1969, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਵ ਬਟਾਲਵੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਇਰ ਆਏ ਸਨ। ਮੈਂ 11ਵੀਂ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਂ। ਉਸ ਵਕਤ ਦਾ ਸੁਣਿਆ ਸ਼ਿਅਰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਪਰੀਏ ਨੀ ਪਰੀਏ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਪੁਲਾਂ ਹੇਠ
ਲੰਘ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਰੇਤਤ ਵਿਚ ਕਿੰਜ ਤਰੀਏ।

ਗੁਸੈਲੀ ਤੇ ਬਦਲਾਖੋਰ ਸਿਮੋਨ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਦੋਂ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਸਾਂ, ਉਹ ਛਲਾਵਾ ਵਧੀਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹੋਰ ਵਡੇਰੀਆਂ ਦੁਰੇਡੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣਾ ਹੈ। ਕੁੱਟ ਖਾ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਏ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਆਏ, ਘਰ ਆਏ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਮਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਧੋਂਦੀ ਹੈ, ਤਦ ਬੱਚੇ ਦਾ ਅਸਲੀ ਅਕਸ ਦਮਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ, ਹੌਸਲਾ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ, ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲੇ। ਲਿਖਦੀ ਹੈ, “ਮੇਰੇ ਸੱਚ ਮੇਰੇ ਕਲਪੇ ਆਪਣੇ ਜਹਾਨ ਦੇ ਸੱਚ ਹਨ, ਅਨੰਤ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਮੂਰਤ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਸੱਚ ਮੈਨੂੰ ਵਧੀਕ ਜਚਿਆ। ਮੇਰਾ ਭੂਤਕਾਲ ਮੇਰੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ, ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਫਾਲਤੂ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੀ, ਮੈਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਜੱਜਮੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣਗੇ, ਉਹ ਪ੍ਰੋਜ਼ਾਨੀਕੁਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਜੋ ਮੈਂ ਖੁਦ ਲਿਖਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੇਖਕ ਲੀਜ਼ਾ ਦੀ ਉਸ ਉਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ, “ਬਾਲਜ਼ਕ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿਮੋਨ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਥਾਂ ਭਾਲਦੀ ਹੋਈ ਕਦੀ ਮਿਹਨਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ, ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾ, ਆਜ਼ਾਦ ਕਮਾਉ ਔਰਤ, ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿਧ ਫਿਲਾਸਫਰ ਸਾਰਤਰ ਦੀ ਦੋਸਤ, ਪ੍ਰਸਿਧ ਲੇਖਕ, ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਦੀ ਨੇਤਾ ਤੇ

ਫੈਮੀਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਦੀ ਜਣਨੀ। ਉਹ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਏਂਜਲਾ ਕਾਰਟਰ ਅਨੁਸਾਰ, “ਉਹਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਾਰਤਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਫੇ ਕਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਤਰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਖਲੋਤਾ ਹੈ”, ਪਕੜ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਾਰ, ਸੁਫਨਿਆਂ ਵਿਚਲਾ ਹੀਰੋ, ਪੱਥਰ ਦਿਲ, ਮੇਰੇ ਹੰਝੂਆਂ, ਹਉਕਿਆਂ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਸਾਰਤਰ ਹੁਣੇ ਮਾਲਕ, ਹੁਣੇ ਗੁਲਾਮ। ਖੁੜਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ, “ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਪਿਆਰੀ ਕੁੜੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ...ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।”

ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇਖੀ, ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ। ਐਲਗਿਨ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਮੌਤ ਯਾਦ

ਮਿਲਰ ਬੀਚ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ‘ਤੇ ਨੈਲਸਨ ਐਲਗਿਨ ਦਾ ਘਰ ਜਿਥੇ ਸਿਮੋਨ ਤੇ ਐਲਗਿਨ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ।

ਕਰਵਾਈ। ਬੁਢਾਪਾ ਮੌਤ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਸਿਆ। ਸਾਰਤਰ ਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਪੈਣ ਲੱਗੇ। ਦਿਸਣੇ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੌਤ ਨੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਲਿਖਦੀ ਹੈ, “ਮੌਤ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਫਲ ਅੰਦਰ ਗੁਠਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ ਅੰਦਰ ਅਰਥ ਵਾਂਗ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਪਰ ਅਜਨਬੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਾਂਗ ਖੱਠਨਾਕ। ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਬਦਲ ਗਿਆ, ਤੰਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਪਾਗਲਪਣ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਭੀੜਾਂ ਉਤੋਂ ਜਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਜਿਹੜੀ ਜਵਾਨੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਨਿਕਲੀ। ਸੱਚ ਹੁਣ ਵੀ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਵਿਸਮਾਦੀ ਬਿਜਲੀ ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਪੀਘ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਤੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਮੌਤ ਡਰਾਉਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੌਤ ਦੀ ਇੰਨਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਇੱਛਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁਣ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੋਂ ਤੜਫਦੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਾਪਾ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ, ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ, ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਮਨੁੱਖ ਕਿੰਨਾ ਲਾਚਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੁੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰੋਈ। ਮੈਂ ਸਾਰਤਰ ਕੋਲ ਗਈ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਚੁਪ ਕਰ। ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਪਿਆ? ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਉਪਰ ਖੁਣੀ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦਿਸ ਤਾਂ ਰਹੀ ਐ ਸਾਫ਼। ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸਿਲਵੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਉਮਰੋਂ ਮੈਥੋਂ ਤੋਂ ਤੀ ਸਾਲ ਛੋਟੀ ਸਿਲਵੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ, ਸਾਰੇ ਅੰਗੁਣ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਧੀ ਲੱਭ ਗਈ।”

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਮੋਨ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਆਤਮ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੜ੍ਹੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹੇ, ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਫਿਕਸ਼ਨ ਦਾ ਹੈ। ਫਲੈਂਟ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਇਹ ਉਲਝੀਆਂ, ਬੇਰਸ ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਫੈਮਿਨਿਸਟ (ਨਾਰੀਵਾਦੀ) ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਿਮੋਨ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਉਹਨੇ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਜੀਬ ਔਰਤਾਂ ਘੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ? ਉਦਾਸ ਔਰਤਾਂ, ਲਾਚਾਰ ਨਸਲਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ, ਉਵੇਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਮਰਦ ਨਾਲ ਜਾ ਲੈਣੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਔਰਤ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਬਰਿੱਲ ਨਹੀਂ। ਆਦਮੀ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸਦਾ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿਚ ਉਹ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜੀਨ ਜੈਕ ਰੂਸੋ ਕਿਸੇ ਅਦਿਸ਼ਟ ਯੂਟੋਪੀਆ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਸਦਕਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਵਿਚ ਦੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਮਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪਾਗਲ ਹੋ ਕੇ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰਿਆ। ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਸਿਲਵੀ ਲੱਭ ਲਈ। ਆਦਮੀ ਜੀਵਨ ਸੰਗਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕੜੀ ਟੁੱਟਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਆਖਰੀ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੈ। ਬੁੱਢੇ ਬੰਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਮਕ ਰੁਚੀਆਂ

ਮਰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬੁੱਢੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਤਾਂ ਠਰਕੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਦੀ ਗਾਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਕਾਮਕ੍ਰੀਤਾ ਦੇ ਇਛੁਕ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਪਾਤਰ। ਔਰਤਾਂ, ਯਾਨੀ ਬੁੱਢੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਕਣੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਬੁਢਾਪਾ ਅਤੇ ਕਬਾਝਖਾਨਾ ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਿਚ ਝਾਤ ਮਾਰੋ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਤੇ ਪਾਗਲਖਾਨਾ ਇਕੋ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਦਿਸ ਜਾਣਗੇ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਬੁੱਢਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

1960 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਊਬਾ ਗਏ ਜਿਥੇ ਕਾਸਤਰੋ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਰਹੇ। ਸਾਲ 1963 ਵਿਚ ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ, 1966 ਵਿਚ ਜਾਪਾਨ ਤੇ

ਸੋਵੀਅਤ ਦੇਸ਼ ਗਏ। ਜਦੋਂ 1968 ਵਿਚ ਰੂਸ ਨੇ ਫਿਰ ਸੱਦਾ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦਾ ਲਈ ਰੂਸ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ। ਇਕ ਤਾਂ ਰੂਸ ਨੇ ਦੋ ਲੇਖਕਾਂ ਸਿਨੇਵਸਕੀ ਅਤੇ ਦੇਨੀਅਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ, ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਾਹਿਰਾ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮਿਸਰ ਦੇ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਗੀਰੂ ਰੁਚੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸੁਣਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕਲਚਰ ਵਿਚ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੈ, ਸੋ ਸਹੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਸਰ ਉਹਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਇਹੋ ਮੁੱਦਾ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਉਹਨੂੰ ਕਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਕਿ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲੋਂ ਸਿਫਤ ਕਰੋ; ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰੋ। ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੰਨਣੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਵੀਅਤਨਾਮ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ 1967 ਵਿਚ ਬਰਟ੍ਰੰਡ ਰਸਲ ਦੀ ਰੋਅਰ ਅਧੀਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਲਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰਤਰ ਅਤੇ ਸਿਮੋਨ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀਅਤਨਾਮੀਆਂ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਹੈ, ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਵਾਕ ਹੈ, “ਅਮਰੀਕਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

1970 ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਹਿਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸਤਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ, “ਮੈਂ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਹੱਕ ਮੈਂ ਹਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦਿਵਾ ਕੇ ਰਹਾਂਗੀ।” 1972 ਵਿਚ ਬੇਨੀ ਲੇਵੀ ਨਾਮ ਦਾ ਰੋਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗ ਜੁਆਨ ਸਾਰਤਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ

ਆਇਆ। ਸਾਰਤਰ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੇਵੀ ਨਾਲ ਸਾਰਤਰ ਦੀ ਲੰਮੀ ਗੁਫਤਗੂ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਰਤਰ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਫਲਸਫੇ ਵਿਚ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਰਹਿ ਗਏ ਖੱਪੇ ਪੂਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੇਵੀ ਉਸ ਦਾ ਯੋਗ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਤਰ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਮਾਓਵਾਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸਿਮੋਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਗਤਿਆ ਹੋਇਆ ਯਹੂਦੀ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਲੇਵੀ, ਸਾਰਤਰ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਕੇ ਕਿਤਾਬ ‘ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ’ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਸੰਵਾਦ ਕਾਗਜ਼ ਉਪਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸਿਮੋਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗ ਬਗੂਲਾ ਹੋ ਗਈ। ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਰਤਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ, ਇਹ ਸੰਵਾਦ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਭਿੰਨ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੇਵੀ ਨੇ ਜੋ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਾਰਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ। ਸਿਮੋਨ ਲਿਖਦੀ ਹੈ, “ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਭੈਭੀਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਰਤਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜੋ ਕਥਨ ਪਾਏ ਗਏ, ਉਹ ਇਕ ਵਚਨ ‘ਮੈਂ’ ਕਰ ਕੇ ਕਹੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ‘ਅਸੀਂ’ (ਭਾਵ ਸਾਰਤਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸਿਮੋਨ) ਤੋਂ ਵੱਖ ਹਨ। ਲੇਵੀ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਫਲਸਫਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਕਥਨ ਸਾਰਤਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਖਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਲੇਵੀ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਸਾਰਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ, ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਭੈਭੀਤ ਹੋਇਆ।”

ਉਹਨੇ ਸਾਰਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਲੇਵੀ ਨੂੰ ਆਖ ਇਹ ਤੇਰੇ ਕਥਨ ਨਹੀਂ, ਤੇਰੇ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ, ਛਪਣੋਂ ਰੋਕ।” ਸਾਰਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਕਥਨ ਹਨ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਈ ਹੈ, ਲੇਵੀ ਮੇਰੇ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸਵੇਰਾ ਹੈ। ਜੋ ਉਹਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਸਹੀ ਹੈ, ਛਾਪੇਗਾ।” ਸਿਮੋਨ ਉਦਾਸ ਹੋਈ। ਸਾਰਤਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਨਕੋਰ ਸਹੇਲੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹਨੂੰ ਈਰਖਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀ। ਉਹ ਉਹਦੇ ਜਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਉਹਦੇ ਜਿਸਮ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਲੇਵੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਸਿਮੋਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਰਤਰ-ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਲੇਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿਮੋਨ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ।

ਸਾਰਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਅਦ ਸਿਮੋਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਈਆਂ, ‘ਏ ਫੇਅਰਵੈਲ ਟੂ ਸਾਰਤਰ’ ਅਤੇ ‘ਏ ਵੈਰੀ ਈਜ਼ੀ ਡੈਥ’। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਸਿਮੋਨ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦਿਲਕੰਬਾਉ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਹੱਤਕਪੂਰਨ ਰਾਹ। ਸਾਰਤਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਦੀ ਹੈ, “ਇਹ ਉਹ ਲਿਖਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਤੂੰ ਕਦੀ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਨਹੀਂ। ਛਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਰ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਇਹ ਆਖਰੀ ਲਿਖਤਾਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਹਨ, ਤੈਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਤੇਰੇ ਉਪਰ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਕਬਰ ਦੇ ਐਨ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦਫਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਤੇਰੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਦੀ ਗੁਫਤਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।”

14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1986 ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਸਿਮੋਨ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ।

(ਸਮਾਪਤ)

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਾਹਿਤ ਉਤਸਵ ‘ਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਮਿੱਤਰਤਾ

(ਸਫਾ 14 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਨ ਤਾਂ ਤਾਏ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਬੰਦੂਕ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮਸੀਤ ਉਜੜ ਗਈ ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਛੱਤ ਜਰਜਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਪੋਤਰੇ ਬਰੁਮਦੀਪ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਸ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਮਾਇਆ ਜੁਟਾਈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਚੰਦਰੇ ਭਰਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸੰਪਨ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ

ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਤੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਪਰ ਵਾਲਾ ਇਜ਼ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜਾਣੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਅਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਜੀਉਤੋਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਮੰਗ ਤਾਂ ਪਾ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਅੰਤਿਕਾ: ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਮਤਾਏ ਏ ਲੋਹ ਓ ਕਲਮ ਛਿਨ ਗਈ ਤੇ ਕਿਆ ਗਮ ਹੈ, ਕਿ ਖੂਨ ਏ ਦਿਲ ਮੇਂ ਡੁਬੇ ਲੀਂ ਹੈ ਉਗਲੀਆਂ ਮੈਨੇ। ਜੁਬਾਂ ਪੇ ਮੁਹਰ ਲਗੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਆ ਕਿ ਰਖ ਦੀ ਹੈ ਹਰ ਏਕ ਹਲਕਾ ਏ ਜੰਜੀਰ ਮੇਂ ਜੁਬਾਂ ਮੈਨੇ।

ਨਵੀਨ ਬੋਲੀਆਂ

ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆ ਜਾ, ਵੇ ਕਿਹੜੀ ਤੂੰ ਝਨਾਂ ਤਰਨੀ।

ਕਿਹੜੀ ਹੋ ਗਈ ‘ਤਰੀਕ’ ਉਤੇ ਗਲਤੀ, ‘ਹਾਏ’ ਦਾ ਜੁਆਬ ਨਾ ਦਵੇਂ।

ਆਪਾਂ ਨਿੱਤ ਨਾ ‘ਹਵਾਈ’ ਔਣਾ, ‘ਮਾਈ ਟਾਈ’ ਪੀ ਕੁੜੀਏ।

ਜੱਟ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੰਡਣ ‘ਤੇ ਲਾਇਆ, ਡਾਲਰਾ ਤੂੰ ਬੜਾ ਜੁਗਤੀ।

ਮੈਨੂੰ ਮਧਰਾ ਮੇਲ ਮਿਲਾਇਆ, ਚੰਦਰੇ ਕੰਪੂਟਰ ਨੇ।

ਯਾਰੀ ਤੋੜ ਗਏ ਟਰੱਕ ਵਾਲੇ ਬੋਲੀ,

ਜਦੋਂ ਪਿਆ ‘ਮੂਵ’ ਕਰਨਾ।

ਸ਼ਾਹ ਚੰਦਰੇ ਨੇ ਕਰ ‘ਤੀ ਕੁਰਕੀ, ਕਿਸਤਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟੀਆਂ।

‘ਫਿਫਟੀ ਫਿਫਟੀ’ ਦਾ ਆ ਗਿਆ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਵੇ ਗੱਲ ਮੂੰਹ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਕਰੀ।

ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਦ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਭਿਣਕਣ, ਮੱਖੀਆਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗੀਆਂ।

ਸਾੜੀ ਧੁੰਨੀਓਂ ਉਪਰ ਨਾ ਜਾਊ, ਉਮਰਾਂ ‘ਤੇ ਵੱਸ ਕੋਈ ਨਾ।

ਕਰੇ ‘ਲਾਂਡਰੀ’ ਲੰਮੇ ‘ਰੋਅਬ’ ਵਾਲੀ, ਤੇ ‘ਜੀਨ’ ਵਾਲਾ ਘਾਹ ਕੱਟਦਾ।

—ਫਕੀਰ ਹਿਉਸਟੋਨਵੀ

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਆਰਥਕ ਰੋਲ ਮਰਦ ਨਾਲੋਂ ਘਟ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਸਥਿਤੀ ਮਰਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੁੱਤੀ ਸਮਾਨ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਸੱਚ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਤੀਵੀਂ ਨੀਵੀਂ ਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਕਹਾਵਤਾਂ ਤੇ ਮਧਕਾਲੀ ਲੋਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਲੇ ਲਾਉਣਾ ਇਕ ਵਧੀਆ ਸੂਗਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਕਰਕੇ ਇਕ ਅਜੀਬ ਸੁਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਠੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਗੁੱਤ ਪਿਛੇ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਤੀਵੀਂ ਮਾਨੀ, ਅਬਲਾ, ਨਿਰਬਲਾ, ਜਨਮ ਜਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆ ਚਰਿਤਰ ਕਹਿ ਕੇ ਛੁਟਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇਵ ਨੇਤ ਵੀ ਵੇਦ ਸੁਣ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿਘਲਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ, ਸੂਦਰ, ਕੁੱਤਾ ਅਤੇ ਕਾਂ-ਪਾਪ ਅਤੇ ਕਾਲਖ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਮਰਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਸਤਰੀ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹਨ। ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕਾਮ ਦਾ ਸ਼ੌਂਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਦੁਧ ਧੋਤਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਤੀ ਜਿਹੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਰਸਮ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਉਚਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਤਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਰਥਰੀ ਹਰੀ, ਪੂਰਨ ਭਗਤ, ਸੀਤਾ, ਦਰੇਪਦੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਥਾਂ ਸਿਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਨ।

ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਡੁਸਤੀ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾਰੀ ਕੁਲਛਣੀ ਦੇ ਸਿਰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਔਤ, ਨਿਪੁੱਤੀ, ਬਾਝ, ਆਦਿ ਕਹਿ ਕੇ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਦੁਲਹਨ ਲਈ ਹਨ। ਮਰਦ ਪਤੀ-ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਲਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ,

ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਮਰਦ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਛੁੱਟਣ, ਡੁਹਾਗਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਕੁੱਜਾ ਭੱਜੇ ਤਾਂ ਸੁਟਦੇ ਖੋਲਿਆਂ ਥੀਂ,
ਨਾਰ ਭੱਜੇ ਤਾਂ ਤੁਰ ਜਾਏ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ।

—ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ।

ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਘਟੀਆ ਹੈ। ਪਤੀ ਮਰ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਫ਼ਤਾਂ ਹੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਘਰ ਦੀ, ਨਾ ਘਾਟ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਖਸਮੀ, ਰੰਡੀ, ਵਿਧਵਾ, ਸਿਰਮੁੰਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਸਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ।

ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਰਦ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਜਕ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਬੱਚਾ ਨਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਮਰਦ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਲਈ ਬਾਝ, ਔਤ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਛੁੱਟਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੰਡਾ ਵੀ ਘਟ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਉਹ ਛੜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਮਰਦ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਜਦ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੁੜੀ-ਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਰਦ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਰੇ ਖਸਮ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਹਨ-ਰੰਡੀ ਤੇ ਵਿਧਵਾ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਰੰਡੀ ਤੇ ਇਸ

ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸਾਥੀ ਤਾਂ ਮਰਦ ਦਾ ਵੀ ਮਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਰੰਡੀ ਔਰਤ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲੋਖਾ ਨਹੀਂ। ਮਰਦ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੰਡੀ ਔਰਤ ਨਹੀਂ। ਮਰਦ ਲਈ ਰੰਡਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਆਮ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਰੰਡੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਹਾਵਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੁਖੜੇ ਦੱਸੀ ਜਾਣ ਦੇ ਭਾਵ ਲਈ 'ਰੰਡੀ ਰੋਣੇ' ਮੁਹਾਵਰਾ ਰੰਡੀ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ। ਦੱਬੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 'ਰੰਡੀ ਪਾਵੇ ਭੰਡੀ'। 'ਰੰਡੀ ਤਾਂ ਰੰਡੇਪਾ ਕਟ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁਸ਼ਟੰਡੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟਣ ਦਿੰਦੇ' ਵਿਚ ਰੰਡੀ ਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸਥਿਤੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਰੰਡੀ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਚਦੇ, 'ਰੰਡੀ ਰੰਨ ਦੇ ਸੋਹੰਦੀ ਨੱਥ ਨਹੀਂ'। ਕਿਸੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਰੰਡੀ ਕਹਿਣਾ ਇਕ ਗਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਿਰਮੁੰਨੀ ਵੀ ਰੰਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ 'ਸਿਰਮੁੰਨੀਏ' ਗਾਲ ਕਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤ ਵਿਚ ਕਾਮ ਦੀ ਚੋਸ਼ਟਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਰੰਡਾ ਮਰਦ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਖੇਧੀ ਨਹੀਂ। ਰੰਡਾ ਨਵੀਂ ਰੰਨ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇ, 'ਰੰਡੇ ਰੰਨ ਪਿਆਰੀ, ਜਿਉਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖਾਰੀ'। ਪਰ ਰੰਡੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਖਾਤਿਰ ਜਾਂ

ਮਰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਮ-ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਹ ਧੰਦਾ ਅਪਨਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਰੰਡੀ ਸ਼ਬਦ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਵੇਸਵਾ ਜਾਂ ਵਿਭਚਾਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਰੰਡੀਬਾਜ਼ੀ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਹੈ ਤੇ ਰੰਡੀਬਾਜ਼ ਅਜਿਹਾ ਧੰਦਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਵਿਧਵਾ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕੋਠਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੰਡੀ ਦੇ ਕੋਠੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੰਡੀ ਲਈ ਰੰਡ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਹਨ, 'ਨਾ ਸੋਹਾਗਨਿ ਨਾ ਉਹਿ ਰੰਡ' - ਭਗਤ ਕਬੀਰ। 'ਚੋਰਾ ਜਾਰਾ ਰੰਡੀਆ ਕੁਟਣੀਆ ਦੀਬਾਣੁ' -ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਅਰਥਾਤ ਚੋਰਾਂ, ਲੁੱਚਿਆਂ, ਵਿਭਚਾਰੀਆਂ ਤੇ ਦੱਲਿਆਂ ਦਾ ਆਪੋ ਵਿਚ ਬਹਿਣ ਉਠਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਰੰਡ ਸ਼ਬਦ

ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਗਤ ਕੇ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਨਾਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ 'ਰੰਨ' ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਪਖ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉਨਤੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰੰਨ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਸ਼ੋਭਨੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਰੰਡ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਿਰ ਵੀ ਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। 'ਰੰਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਕਣ ਪਰੋਠੇ ਕਿ ਛੜਿਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾ ਬਲੇ'। ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰੰਨ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤਰੀ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਭਾਵ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ,

ਹਥ ਵੰਝਲੀ ਪਕੜ ਕੇ ਰਾਤ ਅੱਧੀ,

ਰਾਤੋਂ ਮਜ਼ਾ ਭਈ ਖੂਬ ਬਣਾਇਆ ਏ।

ਰੰਨ ਮਰਦ ਨਾ ਪਿੰਡ ਬਿਚ ਰਿਹਾ ਕੋਈ,

ਸਭਾ ਗਿਰਦ ਮਸੀਤ ਬਣਾਇਆ ਏ।

ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੰਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਭਾਵ ਨਿਹਿਤ ਹਨ। ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਰੰਨ-ਮੁਰੀਦ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿੰਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਭਾਵ ਇਸ ਕਹਾਵਤ ਵਿਚ ਹੈ,

ਰੰਨਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ

ਮਰਦ ਢਵੰਦੇ ਭਾਰ।

ਜਿਹਤਾ ਰੰਨ ਪਤਿਆਉਂਦਾ

ਸੋਈ ਉਤਰੇ ਪਾਰ।

ਰੰਨ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਚੁਸਤ ਚਲਾਕ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਰੰਨ ਨੂੰ ਰੰਨ ਛਲੇ, ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਖੁਦਾ ਡਰੇ।' 'ਰੰਨ ਨਾ ਕੰਨ' ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਛੜੇ ਮਰਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਰੰਨ ਗਈ ਸਿਆਪੇ, ਘਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਜਾਪੇ' ਵਿਚ ਸਿਆਪਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਸੂਗਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਿਆਣਪ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤਾ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਉਜੜ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, "ਤਿਤਰਖੰਬੀ ਬਦਲੀ, ਰੰਨ ਮਲਾਈ ਖਾਹ, ਉਹ ਵਸੇ ਉਹ ਉਜੜੇ ਕਦੇ ਨਾ ਖਾਲੀ ਜਾਹ।" ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰੰਨਾਂ ਅਤੇ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਭੰਡਿਆ ਹੈ,

ਰੰਨਾਂ ਦਹਿਸਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਗਾਹ ਕੀਤਾ,

ਰਾਜੇ ਭੋਗ ਦੇ ਲਗਾਮੀਆਂ ਨੀ।

ਸਿਰਕੱਪ ਤੇ ਨਾਲ ਸਲਵਾਹਣੇ ਦੇ,

ਦੇਖ ਰੰਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੇ।

ਪਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੰਦ ਵਿਚ ਬੜੇ ਪੰਡਤਾਉ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਦੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ,

ਮਰਦ ਸਾਧ ਹਨ ਚਿਹਰੇ ਨੇਕੀਆਂ ਦੇ,

ਸੂਰਤ ਔਰਤ ਦੀ ਮੀਮ ਮੋਕੂਫ਼ ਹੈ ਨੀ।

ਮਰਦ ਆਲਮ ਫਾਜ਼ਿਲ ਅਜਲ ਕਾਬਲ,

ਕਿਸੇ ਰੰਨ ਨੂੰ ਕੌਣ ਵਕੂਫ਼ ਹੈ ਨੀ।

ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਸੂਰ ਹੀ ਰੰਨ ਸਿਰ ਭੰਨਿਆ ਹੈ, ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਨੀ ਰੰਨਾਂ ਦੇ ਧੁਰੇ ਕਾਰੇ,

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਰਾਵਣ ਲੰਕਾ ਦੇ ਵਿਚ ਮਰਵਾਇ ਦਿਤਾ। ਕੈਰੋਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਭਲਾ ਕੀਤਾ, ਠਾਰਾਂ ਖੂਹਣੀਆਂ ਕਟਕ ਮੁਕਾਇ ਦਿਤਾ। ਰਾਜੇ ਭੱਜ ਦੇ ਉਤੇ ਅਸਵਾਰ ਹੋਈਆਂ, ਮਾਰ ਅੱਡੀਆਂ ਹੋਸ਼ ਭੁਲਾਇ ਦਿਤਾ। ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਏਸ ਰਾਣੀ ਜਿੰਦ ਕੋਰਾਂ,

ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਫਰਸ਼ ਉਠਾਇ ਦਿਤਾ।

ਗੱਲ ਕੀ, ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਹਿਤ, ਲੋਕ ਧਾਰਾ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁਆਤੋ-ਹੱਥੀ ਹੀ ਚਿਤਵਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਰੰਡੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਉਂਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਲਟ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਰੰਡੀ ਲਈ 'ਰੰਡਾ' ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਫਰਕ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਅਗਨੀ ਪੁਲਿੰਗ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਰੰਡੇ ਮਰਦ ਲਈ ਰੰਡ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ, ਹਾਂ ਜੇ ਮਰਦ ਨਿਪੁੱਤਾ ਮਰ ਜਾਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੰਡ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ ਨਾਲ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਰੰਡ ਦੀ ਨਿਰੁਕਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, 'ਰਮ+ਡ'। 'ਰਮ' ਦੇ ਵਿਚ ਅਨੰਦ, ਪਰਸੰਨਤਾ, ਮਨੋਹਰਤਾ ਦੇ ਭਾਵ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੰਡ ਮਰਦ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੋਈ।

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੇ ਵੀ 'ਰੰਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਰਮਣੀ' ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੋਂ 'ਰਮ' ਧਾਤੁ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਮਣੀ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਮਣੀਕ ਸ਼ਬਦ ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣਿਆ। ਰੰਡ ਵੀ ਇਸੇ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ; ਰੰਡ ਦਰਖਤ ਪੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਰੰਡੀ ਔਰਤ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। 'ਰੰਡਾ ਕਰਨਾ' ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ।

ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਿਰੜੀ ਯੋਧਾ ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਬਾਬੇ

ਚਿਰਾਗ ਬਨ ਕਰ ਜੋ ਜਲ ਗਏ।
ਸਲਾਮ ਸੋ ਸੋ ਉਨ੍ਹੇ ਹਮਾਰਾ।
ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ:559-259-4844

ਨਿੰਡਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਬੀਰਤਾ ਪੱਖੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹੁਸ਼ਨਾਕ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਮੈਟਰਿਕ ਮਿਸ਼ਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਘਰੇਲੂ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਰਕਮ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਰਾਇਆ ਬਣਾਇਆ। ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਲਕੱਤੇ ਅੱਪੜ ਗਏ। ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹੈਰੀਸਨ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਲੰਗਰ 'ਚ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜੋ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸਨ, ਇਕੱਠੇ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਛਕਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ

ਲਈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਤਜਰਬਾ ਸੀ।

ਕਾਮਾ ਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ 23 ਮਈ 1914 ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ। ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ 376 ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮਾਨ ਬੱਲੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਵੱਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਣੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ, ਜਹਾਜ਼ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਮੋੜਨਾ ਪਿਆ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।

14 ਸਤੰਬਰ 1914 ਨੂੰ ਕਾਮਾ ਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਆ ਲੱਗਾ। ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਵਿਚ 19 ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਹਾਦਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। 29 ਅਕਤੂਬਰ 1914 ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਤੋਸ਼ਾਮਾਰੂ ਸੀ, ਕਲਕੱਤੇ

ਅੱਪੜ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ

ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲਲਤੋਂ ਵਿਚ ਜੂਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਨਾਫਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਫੜੋ-ਫੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਥਾਂ ਪਰ ਥਾਂ ਕੀਤੇ ਜਲਸੇ-ਜਲੂਸਾਂ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ 1920 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਦਰੀ ਸਨ, ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਕੁਝ ਗਦਰੀ ਰਿਹਾ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ, ਬਾਬਾ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅਗਸਤ 1921 ਨੂੰ 24 ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 2-2 ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਚਨਾਪਲੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। 1922 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਚਨਾਪਲੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਆਕੋਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇੜੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ ਇਕ ਹੌਲਦਾਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਬੱਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ ਹੌਲਦਾਰ ਉਪਰ ਫੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲੇਟ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੈਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ।' ਉਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਹੱਥਕੜੀਆਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਏ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਗੱਡੀ 'ਚੋਂ ਸਥੇ ਬੇੜੀਆਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਕਿਸਾਨ

ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬੇੜੀਆਂ ਕੱਟਵਾ ਕੇ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਆਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁੜ ਮਦਰਾਸ ਅੱਪੜ ਗਏ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਰਾਜ ਗੋਪਾਲ ਅਚਾਰੀਆ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਰਾਜ ਗੋਪਾਲ ਅਚਾਰੀਆ ਸੀ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਰਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ। ਉਸ ਨੇ ਮਦਦ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਘਰੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਕਸਬਾ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਿੰਡ ਲੰਗੇਰੀ ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਫਿਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਜੀ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲੱਢੂਵਾਲ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੇੜੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ, ਜਮਾਤ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀ, ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂ ਸਭਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 30 'ਤੇ)

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਜੋਤਿ-ਸਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, “ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ॥ ਤਿਸੈ ਚਾਨਣਿ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ॥ (ਪੰਨਾ 13)। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਜੋਤਿ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤਿ, ਜਨਮ, ਨਸਲ, ਵਰਣ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀ/ਪੁਰਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ, ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ‘ਸਤਿ’ ਜਾਂ ‘ਸਚਿ’ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਇਸ ਸਤਿ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਪੁਜੀ ਵਿਚ ‘ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਨਣਾ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸ਼੍ਰੋਤ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦਾ ਅਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, “ਮਨ ਤੂੰ ਜਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ॥” (ਪੰਨਾ 441)

ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਹੱਕ ਹਰ ਮਾਨਵ-ਮਾਤ੍ਰ ਨੂੰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਨਮਿਆ ਹੈ, ਇਸਤਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਰਸ਼। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ, ਉਚ-ਨੀਚ, ਧਾਰਮਕ ਗਿਰਾਵਟ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ, ਸਮਾਜਿਕ ਗਿਰਾਵਟ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹਨ: ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਅਰਥਾਤ ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ, ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰ, ਬਾਹਰਲੇ ਹਮਲਾਵਰ। ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ) ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਜਾਤ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਮਾਜ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪਕੜ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਮਲ ਅਤੇ ਕਰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ) ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸੰਧਿਆ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਦਿਖਾਵੇ ਵਜੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਬਗਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਟੰਗ ਭਾਰ ਸਮਾਧੀ ਸਥਿਤ ਹੋਣ (ਮੱਛੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ) ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਪਤਿ ਪੁਸਤਕਿ ਸੰਧਿਆ ਬਾਦੇ॥

ਸਿਲ ਪੂਜਸਿ ਬਗੁਲ ਸਮਾਧੀ॥

ਮੁਖਿ ਝੂਠ ਬਿਝੁਖਣ ਸਾਰੇ॥

ਗਲਿ ਮਾਲਾ ਤਿਲਕੁ ਲਿਲਾਣੇ॥ (ਪੰਨਾ 470)

ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਜਮਾਤ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਖੰਡ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਗੋਬਰ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪੋਚਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਪੁਜਾ ਲਈ ਤੇੜ ਧੋਤੀ ਪਹਿਨੀ ਹੈ, ਮੱਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਗੁਲਾਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤੰਨਤਾ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ

ਟਿੱਕਾ ਹੈ, ਗਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਪਹਿਨ ਰੱਖੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪਦਾਰਥ ਲੈ ਕੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਛ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਵਤ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਰਕਾਂ (ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ) ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਕੁਰਾਨ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਤੁਰਕ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਜਾ ਵਿਚ ਫਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪਖੰਡ ਅਤੇ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪ-ਦੰਡਾਂ ਦਾ ਪਾਜ਼ ਵੀ ਖੋਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਵੱਢੀ-ਖੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਉਹ ਖੱਤਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲ ਤੇ ਛੁਰੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਲ ਵਿਚ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ (ਪੁਜਾਰੀ) ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਣੇ ਪਦਾਰਥ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਛ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਧਾਨ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਲਾਲ ਕਰਕੇ ਰਿੰਨ੍ਹਿਆਂ ਬੱਕਰਾ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਖੰਡ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੌਂਕਾ ਲਿੱਪ ਕੇ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ, ਚੌਂਕਾ ਭਿੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੋਵੇਂ ਗੁਆਚ ਗਏ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸ਼ੀਹ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕਲਿਯੁਗ ਦੇ ਸਮੇਂ (ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਚੌਥਾ ਯੁੱਗ) ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੇਦ ਅਥਰਵਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (ਅਥਰਵਣ ਵੇਦ ਜਾਦੂ-ਟੂਣਿਆਂ ਦਾ ਵੇਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ), ਹੁਣ ਸਾਈਂ ਦਾ ਨਾਮ ਅੱਲ੍ਹਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਤੁਰਕ ਅਤੇ ਪਠਾਣ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ ਨੀਲੇ ਰੰਗ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਰੰਗ) ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਲਾਮ-ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੀਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਪੰਨਾ 472)। ਹੁਣ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਰਥਾਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੇਖਾਂ ਦੀ ਅਮਲਦਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੀਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਤੁਰਕਾਂ/ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੂਜਾ, ਬਾਂਗ, ਨਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਮੁਸੱਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੀ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਗੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਘਰ ਘਰ ਵਿਚ ਮੀਆਂ ਮੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਬੋਲੀ ਵੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ (ਪੰਨਾ 1191)। ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਉਹ ਸਮਾ ਹੈ, ਨਾ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵੱਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਥਾਨ ਖ਼ਿਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਠੱਗਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਵਰਣ-ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਖੱਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਕੌਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਖੱਤਰੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਫਾਰਸੀ ਅਪਨਾ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਛ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,

ਖੜ੍ਹੀਆ ਤ ਧਰਮ ਛੋਡਿਆ

ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਰੀ॥

ਮ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸਭ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ

ਧਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਰਹੀ॥ (ਪੰਨਾ 662-63)

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ

ਬਹਾਨੇ ‘ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੰਪਨੀ’ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪੂਰਬੀ ਕੰਢਿਆਂ ਅਰਥਾਤ ਕਲਕੱਤੇ ਆ ਕੇ ਉਤਰੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਧਾੜਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਾਬਰ ਨੇ ਸੰਮਤ 1578 ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਐਮਨਾਬਾਦ ਵਿਚ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਚੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਲਕ, ਇੱਕ ਕੌਮ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਬਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਖੁਰਾਸਾਨ ‘ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ, ਵੱਲੋਂ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ‘ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ’ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਕਿਹਾ ਹੈ (ਪੰਨਾ 722)।

ਰੱਬ ਨੂੰ ਉਲੂਮਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ‘ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲ ਚੜਾਇਆ’ (ਪੰਨਾ 360) ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਤਾਉ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਨਤਾ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਜਨਤਾ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਲਾਹਟ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪਾਇਆ ਹੈ, ‘ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕਰਲਾਣੇ ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨ ਆਇਆ॥’ ਪਠਾਣਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੇ ਹੀਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਕੋਝੀ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਦੇਸ਼ ਐਵੇਂ ਹੀ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਖੁਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਬਰ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ‘ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ’ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਜਨਤਾ ‘ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਬਲਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰਦਸਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲਾ ਧਾੜਵੀ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਸ਼ਟ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਮਾਨ, ਸਵੈਮਾਨ ਅਤੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਸਭ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਈਏ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਦੋਂ-ਜਹਿਦ ਦੇ ਬੀਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬੀਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਚੇਤਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਨਾਲੋਂ, ਪਰਾਈ ਅਧੀਨਤਾ ਨਾਲੋਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਫਰੀਦਾ ਬਾਰਿ ਪਰਾਇਐ ਬੈਸਣਾ

ਸਾਂਈ ਮੁਝੈ ਨ ਦੇਹਿ॥

ਜੇ ਤੁ ਏਵੈ ਰਖਸੀ

ਜੀਉ ਸਰੀਰਹੁ ਲੇਹਿ॥42॥ (ਪੰਨਾ 1380)

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ, ਪਤ ਸੇਤੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਬਿਨਾ ਇੱਜ਼ਤ ਤੋਂ ਜਿਉਣਾ ਹਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣਾ ਹੈ, “ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਬੀ ਜਾਇ॥ ਸਭੁ ਹਰਾਮੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ॥” (ਪੰਨਾ 142) ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਿਯੁਗ (ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਆਖ਼ਰੀ ਯੁੱਗ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਦੇ ਚਾਰ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੈਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਿੰਨ ਖਿਸਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹੀ ਚੰਦਰਮਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਹੀ ਤਾਰੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਸੂਰਜ ਚਮਕਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਧਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਪੌਣ ਵਗਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਲਿਯੁਗ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਲਿਯੁਗ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤੀਰਥ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਕਲਿਯੁਗ ਦੇ ਲੱਛਣ ਕੀ ਹਨ? ਕੋਈ ਉਚਾ ਆਚਰਣ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਣ ਉਚਾ ਨਹੀ, ਤਪੱਸਵੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੰਦਰੀਆਂ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕਲਿਯੁਗ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਕਲਿਯੁਗ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਲਿਯੁਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਧੌਕੇ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਜ਼ੀ-ਹਾਕਮ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਥਰਬਣ ਵੇਦ (ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਇੱਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਹ ਦੇਵ-ਪੂਜਾ ਕਿਸ ਅਰਥ? ਉਚੇ ਆਚਰਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਸ ਸੰਜਮ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ? ਜੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਨੇਊ ਕੀ ਸਵਾਰਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਚਰਣ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤੀਰਥਾਂ ‘ਤੇ ਮਲ ਮਲ ਕੇ ਨਹਾਉਣ, ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਈਦਾ। ਕਲਿਯੁਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਧੌਕੇ, ਜ਼ੋਰ ਸਦਕਾ ਸਾਮੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣ-ਪੋਥੀਆਂ

ਪਾਸੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਧੌਕੇ-ਜ਼ੋਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ‘ਰਹਮਾਨ’ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੇ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਧੌਕੇ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣਾ ਕਲਿਯੁਗ ਹੈ,

ਪਤਿ ਵਿਣੁ ਪੂਜਾ ਸਤ ਵਿਣੁ ਸੰਜਮੁ

ਜਤ ਵਿਣੁ ਕਾਹੇ ਜਨੇਊ॥

ਨਾਵਹੁ ਧੋਵਹੁ ਤਿਲਕੁ ਚੜਾਵਹੁ

ਸੁਚ ਵਿਣੁ ਸੋਚ ਨ ਹੋਈ॥6॥

ਕਲਿ ਪਰਵਾਣੁ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਣੁ॥

ਪੋਥੀ ਪੰਡਤਿ ਰਹੇ ਪੁਰਾਣ॥

ਨਾਨਕ ਨਾਉ ਭਇਆ ਰਹਿਮਾਣੁ॥

(ਪੰਨਾ 903)

ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਗਏ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 99% ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 90% ਸਿੱਖ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕਿਸਾਨੀ ਸੀ। ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ “ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਅਨੋਖਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਜਰਬਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਮੁਗਲੀਆ ਰਾਜ ਵਿਰੁਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਆਚਾਰ ਦੇ ਕਈ ਇੱਕ ਲੋਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ। ਸਿੱਖ ਬਹੁਤੇ ਬਣਦੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੇਂਡੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਮੁਗਲੀਆ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁਧ ਅਤੇ ਹੁੰਦੇ।” (ਪੰਨਾ 52)

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਧੌਕੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਥੋਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਲੱਗਾ। ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਰਾਜਸੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਬਾਇਲੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉਚੇਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਲਈ ਕਿਤਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਰਾਜ ਜਨਤਾ ਦੇ ਉਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਸੀ ਜੋ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਇਕ ਜਾਤੀ ਦੇ ਗਲਬੇ ਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ, ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।” (ਪੰਨਾ 53)

(ਚਲਦਾ)

ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੁਲੀ ਸੋ ਸਭ ਤੇ ਉਚਾ

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫

ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੁਲੀ

ਸੋ ਸਭ ਤੇ ਉਚਾ॥

ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤਾ ਕਾ ਕਾਂਢੀਐ

ਬੋਰਾ ਅਰੁ ਮੁਚਾ॥੧॥

ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਮੋਰਾ ਧਨੋ

ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਮਨੀਆ॥

ਨਾਮਿ ਜਿਸੈ ਕੈ ਉਜਲੀ

ਤਿਸੁ ਦਾਸੀ ਗਨੀਆ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥

ਵੇਪਰਵਾਹੁ ਅਨੰਦ ਮੈ

ਨਾਉ ਮਾਣਕ ਹੀਰਾ॥

ਰਜੀ ਧਾਈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ

ਜਾ ਕੇ ਤੂੰ ਮੀਰਾ॥੨॥

ਸਖੀ ਸਹੇਰੀ ਸੰਗ ਕੀ

ਸੁਮਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਵਉ॥

ਸੇਵਹੁ ਸਾਧੂ ਭਾਉ ਕਰਿ

ਤਉ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਪਾਵਉ॥੩॥

ਸਗਲੀ ਦਾਸੀ ਠਾਕੁਰੈ

ਸਭ ਕਹਤੀ ਮੇਰਾ॥

ਜਿਸਹਿ ਸੀਗਾਰੇ ਨਾਨਕਾ

ਤਿਸੁ ਸੁਖਹਿ ਬਸੇਰਾ॥੪॥

ਗੁਰਦੇਵ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ

ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹਨ। ਹੇ ਮੇਰੀਉ ਸਖੀਉ ਸਹੇਲੀਉ! ਮੇਰੀ ਇਹ ਜਿੰਦ, ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਧਨ ਦੌਲਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੀ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੇ ਸਹੇਲੀਉ! ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਨਾਮ

ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਉਜਲੀ, ਭਾਵ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ, ਤੇ ਸਖੀ! ਉਸ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਚੇਰੁਲੀ, ਭਾਵ ਦਾਸੀ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ। ਉਹ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜੋ ਵੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ।

ਵੇਪਰਵਾਹੁ ਅਨੰਦ ਮੈ

ਨਾਉ ਮਾਣਕ ਹੀਰਾ॥

ਰਜੀ ਧਾਈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ

ਜਾ ਕੇ ਤੂੰ ਮੀਰਾ॥੨॥

ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈਂ, ਭਾਵ ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਮੁਖਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇ ਮੇਰੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਅਨੰਦ ਸਰੂਪ ਹੈਂ। ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਮਾਣਕ, ਭਾਵ ਮੋਤੀ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੀਰਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ, ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਜਿਸ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਹੱਥ ਤੂੰ ਰੱਖ ਦੇਵੇਂ, ਉਹ ਇਸ ਝੂਠੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਜੀ ਧਾਈ, ਭਾਵ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਖੀ ਸਹੇਰੀ ਸੰਗ ਕੀ

ਸੁਮਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਵਉ॥

ਸੇਵਹੁ ਸਾਧੂ ਭਾਉ ਕਰਿ

ਤਉ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਪਾਵਉ॥੩॥

ਹੇ ਮੇਰੀਉ ਸਖੀਉ ਸਹੇਲੀਉ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਮਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਵਉ, ਭਾਵ ਇਹ ਸਚੁੰਜੀ ਮਤ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਜਾਉ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜ ਲਵੋ। ਹੇ ਮੇਰੀਉ ਸਹੇਲੀਉ ਸੁਣੋ, ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਢਹਿ ਪਈ ਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਮਤ ਲੈ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਰਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਸੋ, ਹੇ ਸਖੀਉ, ਆਉ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪਈਏ।

ਸਗਲੀ ਦਾਸੀ ਠਾਕੁਰੈ

ਸਭ ਕਹਤੀ ਮੇਰਾ॥

ਜਿਸਹਿ ਸੀਗਾਰੇ ਨਾਨਕਾ

ਤਿਸੁ ਸੁਖਹਿ ਬਸੇਰਾ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਸਹੇਲੀਉ! ਸਗਲੀ, ਭਾਵ ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਹੀ ਉਸ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਹਦੀ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਸੇਵਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤ

ਸਲੀਮ ਖਾਂ ਗਿੰਮੀ

ਜਲਦ ਸਾਡੀ ਚੈਕਿੰਗ ਟੀਮ ਕੋਟ ਮੂਲ ਅੱਪੜੀ। ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਟਾਂਗਾ ਮੂਲ ਸਵਾਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਦੇ ਕੋਚਵਾਨ ਨੇ ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਈ ਉਸ ਨੂੰ ਫਤਨ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਉੱਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਟੀਮ ਬਸ ਕੋਟ ਮੂਲ ਅੱਪੜੀ ਕਿ ਅੱਪੜੀ। ਉਸ ਕੋਚਵਾਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕੰਨ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਹਾਥੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਜ਼ਰੂਰ ਕੰਨ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਅਸਾਂ ਕੋਟ ਮੂਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁਆਇਨੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਤੇ ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਨੂੰ ਫਤਨ ਵਾਲਾ ਤਰਜਮਾ ਕੋਚਵਾਨ ਨੇ ਆਪ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸਕੂਲ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਚੁੰਕਿ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਸਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖਲੋਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰੱਖੋ।” ਸਾਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜ਼ਰਾ ਨਹੀਂ ਘਬਰਾਈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇੰਜ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਵਿਚੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਆਪ ਇਕ ਹੋਰ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਬਹਿ ਗਈ। ਦੋਨੋਂ ਮੰਜੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਖੇਸ ਤੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਹੈ ਸਨ ਪਰ ਫਰੀਦਾ ਦੀ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਫਰੀਦਾ ਦਾ ਕੱਦ ਲੰਮ-ਸਲੰਮਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਰੇਪ ਦਾ ਸੂਟ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਚਾਰਮੋਮ ਦਾ ਦੁਪੱਟਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਸੁੱਚੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਲਾਕਟ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਏ, ਉਹਨੇ ਲੰਦਨ-ਸਾਖ਼ਤਾ ਕਰੀਮ ਮਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਤਰ ਉਸ ਨੇ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਏ, ਉਹਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਅਹਿਸਾਸੇ-ਕਮਤਰੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਹਿਸਾਸੇ-ਕਮਤਰੀ ਨੂੰ ਝਟਕ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ, ਸਕੂਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਲਹਿਦਾ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ?”

“ਜਗ੍ਹਾ ਤਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਏ। ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਨੇ ਦੋ ਕਨਾਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਏ ਪਰ ਮਹਿਕਮੇ ਵੱਲੋਂ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਹਾਲੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਕੂਲ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਈ ਲਗਦਾ ਏ”, ਉਹ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੋਲੀ।

“ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਕੌਣ ਏ?” ਮੇਰੀ ਸਾਬਣ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਜੀ, ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਈ ਕੋਟ ਮੂਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਏ। ਕੌਮ ਦਾ ਜੱਟ ਏ। ਜਾਤ ਵਿਰਕ ਏ। ਉਹ ਇਸ ਸਮੂਲਚੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਾਲਕ ਏ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਗੈਰ-ਜਰਾਇਤਪੇਸ਼ਾ ਨੇ”, ਉਹ ਫਿਰ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਬੋਲੀ।

“ਸਕੂਲ, ਮਹਿਕਮਾ ਤਾਲੀਮ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਨੇ ਖੁਲ੍ਹਵਾਇਆ?” ਮੈਂ ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਜੀ, ਦਰਅਸਲ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਨੇ। ਦੋਵੇਂ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੀ ਇਕ ਨੂੰਹ ਭਾਈ ਫੇਰੂ ਦੀ ਏ। ਉਹ ਦਸਵੀਂ ਫੇਲ੍ਹ ਏ। ਉਹਦੀ ਇਕ ਧੀ ਏ। ਉਮਰ ਛੇ ਸਾਲ। ਚੌਧਰੀ ਆਪਣੀ ਪੋਤਰੀ ਨੂੰ ਨੂੰਹ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਤਾਲੀਮ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਸਕੂਲ ਖੁਲ੍ਹਵਾਇਆ। ਦੋ ਕਨਾਲ ਪੱਲਿਓ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨਾ ਬਣਵਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਬਣਵਾ ਦੇਵੇਗਾ”, ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਨੇ ਵਜ਼ਾਹਤ ਕੀਤੀ।

ਅਸਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ। ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਆਪਣੀ ਪੋਤਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ

ਕੋਟ ਮੂਲ ਸਕੂਲ

ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸਲੀਮ ਖਾਂ ਗਿੰਮੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਜਗੀਰਦਾਰ ਯੁੱਗ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਗੜ੍ਹਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਪੰਜਾਬ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਉਭਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ‘ਕੋਟ ਮੂਲ ਸਕੂਲ’ ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਝੁੱਲੇ ਜਿਹੇ ਵੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਜਗੀਰ ਯੁੱਗ ਦੀ ਜਕੜ ਜਿਹੜੀ ਬਹੁਤ ਪੀਡੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਫਾਵੇਂ ਬਣ-ਬਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉੱਤੇ ਤਣਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਦਾ ਦਮ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਿੱਸਲ ਜਾਪਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੱਡੀਂ ਰਚੀਆਂ ਜਗੀਰ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਟੁੱਕਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਿੱਖੀ ਮਾਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਸ ਮਾਰ ਬਾਰੇ ਇਲਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਿੰਨਾ ਜਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੋਤਰੀ ਏ?” ਮੇਰੀ ਸਾਬਣ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

“ਉਹਦੀਆਂ ਦੋ ਹੋਰ ਪੋਤਰੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਉਹ ਬਕੋਲ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਨਾਲਾਇਕ ਨੇ। ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਉਸ ਪੋਤਰੀ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਏ ਜਿਹੜੀ ਉਹਦੀ ਦਸਵੀਂ ਫੇਲ੍ਹ ਨੂੰਹ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਏ।”

ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਇਕ ਧੱਕੜ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਤੇ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਬਰਤਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਮੇਜ਼ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੇਜ਼ ਦੋਵਾਂ ਮੰਜੀਆਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਉੱਤੇ ਪਰਾਠੇ, ਆਂਡੇ, ਅਚਾਰ, ਭੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਮੁਰਗਾ, ਮੱਖਣ, ਲੱਸੀ ਦਾ ਜੱਗ, ਚਾਹਦਾਨੀ ਤੇ ਸ਼ੱਕਰਦਾਨੀ ਡਲ੍ਹਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਧੱਕੜ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਪੱਖੇ ਨਾਲ ਮੋੜਨ ਲੱਗ ਪਈ।

“ਖਾਓ, ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਫੇਲ੍ਹ ਨੂੰਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤਾ ਭੇਜਿਆ ਏ”, ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਬੋਲੀ।

“ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਹਾ ਕਿ ਅਫਸਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਤ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਅੱਜ”, ਮੱਖੀਆਂ ਮੋੜਨ ਵਾਲੀ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਬੋਲੀ।

ਅਸੀਂ ਖਾਣਾ ਕੀ ਸੀ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਹ ਦੀ ਇਕ-ਇਕ ਪਿਆਲੀ ਬਣਾਈ ਤੇ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਚਾਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਰਤਨ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਨ; ਹੱਤਾ ਕਿ ਪਿਆਲੇ ਵੀ। ਮੇਰਾ ਅਹਿਸਾਸੇ-ਕਮਤਰੀ ਜਾਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਅਫਸਰੀ ਦੀ ਗੋਲੀ ਖੁਆ ਕੇ ਸੰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

“ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਨੇ”, ਮੈਂ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਚੁਸਕੀਆਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਵੀਹ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਏ। ਇਹ ਕੁੜੀਆਂ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਨੇ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਕੂਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਮਸਾਂ ਦੇ ਸਾਲ ਹੋਏ ਨੇ”, ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਬੋਲੀ।

“ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਏ!” ਮੇਰੀ ਸਾਬਣ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਆਖਿਆ।

“ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸਿਰਫ਼ ਦਸ ਕੁੜੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ”, ਫਰੀਦਾ ਬੋਲੀ।

“ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪੰਜਾਹ ਫੀਸਦ ਏ”, ਮੈਂ ਆਖਿਆ।

“ਜੀ ਇਹੋ ਗੱਲ ਏ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਪਿਛੜੀ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਏ, ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਿਉਆਂ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਵਾਹੀ-ਬੀਜੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਕੂਲ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ।”

“ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ

ਕਰਦੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਸ-ਦਸ, ਪੰਦਰਾਂ-ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ?” ਮੈਂ ਚਾਹ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਆ। ਮਿਹਨਤ ਵੇਲੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾ ਕਰੀਏ ਤੇ ਖਾਈਏ ਕਿਥੋਂ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਏ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਮੋੜ-ਖੁੰਡੇ ਟੀਡਿਆ ਦਾ ਖੇਤ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਧੀ ਬਸ਼ੀਰਾ ਨੂੰ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜਾਣਾ

ਪਿਆ। ਉਹ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਰਾਖੀ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਸਕੂਲ ਆ ਗਈ ਸੀ”, ਫਰੀਦਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਤੇ ਤੁਸਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲਿਆ?” ਮੇਰੀ ਸਾਬਣ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਬੋਲੀ।

“ਉਹ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਈ ਦਾਖਲ ਸੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ। ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਬਸ਼ੀਰਾ ਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਰੱਖ ਦੇਣੀ ਸੀ”, ਫਰੀਦਾ ਨੇ ਪੱਕਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

“ਤੁਸੀਂ ਪੱਗ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਓ, ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ”, ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ।

“ਪੱਗ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਮੋੜੋਗੇ ਤੇ ਉਹ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਏ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਵਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਲੋੜ ਏ।”

ਫਰੀਦਾ ਦੀ ਗੱਲ ਦਰੁਸਤ ਸੀ। ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕੌਣ ਮੋੜ ਸਕਦਾ ਏ! ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਪੋਤਰੀ ਲਈ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਏ ਤੇ ਦੋ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੰਦਾ ਏ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖਵਾਉਂਦਾ ਏ, ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਕੌਣ ਮੋੜ ਸਕਦਾ ਏ।

“ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਕੁੜੀ ਸਕੂਲ ਨਾ ਆਈ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ-ਸਫੀਆ ਤੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਸਕੂਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਈ?...ਬੋਲੀ-ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਬਿਗੜੇ ਧੌਤੇ ਸਨ।”

“ਬਿਗੜੇ ਕੀ ਹੋਏ?” ਮੇਰੀ ਸਾਬਣ ਬੇਗਮ ਕਮਰ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

“ਬਿਗੜੇ ਏਸ ਪਾਸੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ। ਜਾਹਰ ਏ, ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ

“ਜਦ ਕਦੇ ਕੋਟ ਮੂਲ ਕੋਈ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਏ ਜਾਂ ਉਰਸ ਹੋਵਦਾ ਏ, ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਆਂ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਆਂ। ਇੱਥੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮੱਖੀਆਂ ਮਾਰਾਂ? ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਮੇਲਾ ਵੇਖਦੀਆਂ ਨੇ ਜਾਂ ਉਰਸ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵਿਰਦ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਜਾਂ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਡੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜੰਜਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਹੋਏ ਭੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਨੇ।”

ਫਰੀਦਾ ਨੇ ਸੱਚ-ਸੱਚ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਮੁਜਬ ਜ਼ਰਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਫੇਰ ਆਏ ਤੇ ਮੇਜ਼ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਬਰਤਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਪੱਖਾ ਝੱਲਣ ਵਾਲੀ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਵੀ ਚਲੀ ਗਈ।

“ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਕੋਟ ਮੂਲ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ...”, ਬੇਗਮ ਕਮਰ ਬੋਲੀ, “ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਏ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਲੀਮ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਸਿਰਫ਼ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਦੀ ਪੋਤਰੀ ਲਈ ਸਕੂਲ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।” ਬੇਗਮ ਕਮਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੋਟ ਬੁੱਕ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਤੇਰਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਏ?” ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

“ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਐਫ.ਏ. ਪਾਸ ਆਂ। ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸਨਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਏ। ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਵਾਂਗੀ”, ਉਹ ਪੱਕਾ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਬੋਲੀ।

ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਮਾਯੂਸੀ ਹੋਈ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਸੀ, ਉਹ ਮਿੰਨਤ-ਤਰਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਤੇ ਇੰਜ ਮੇਰੇ ਅਹਿਸਾਸੇ-ਕਮਤਰੀ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਇਲਾਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਹੁਰਹਾਲ, ਅਸਾਂ ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਕੋਲੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਆ ਗਈਆਂ।

ਲਾਹੌਰ ਆ ਕੇ ਅਸਾਂ ਮੁਤਅਲਿਕਾ ਹੁਕਾਮ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਸਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕੋਟ ਮੂਲ ਦਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ। ਦਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਸਕੂਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਅਨਾਰਕਲੀ ਦੇ ਬਾਨੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉੱਠ ਖਰੀਦ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਉਹਨੇ ਦੁਲਹਨ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਲਿਬਾਸ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ “ਹੈਲੋ ਫਰੀਦਾ” ਆਖਿਆ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਫੌਰਨ ਪਛਾਣ ਗਈ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲੀ।

“ਮਿਸ ਫਰੀਦਾ, ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿਹੜੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਏ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ, ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ ਏ”, ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੀ।

“ਸ਼ਾਦੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ਏ?” ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛ ਬੈਠੀ।

“ਮੈਂ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ ਏ”, ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲੀ ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਟੁਰ ਪਈ।

ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ, ਬੋੜੀ ਦੂਰ ਖਲੋਤਾ ਸੱਠ ਸਾਲ ਦਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਤਾਅ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯਕੀਨਨ ਉਹ ਚੌਧਰੀ ਮੂਲ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ

(ਸਫਾ 28 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਤੇ ਸਮੇਤ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੁਲਕ ਭਰ ਤੋਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਲਾਹੌਰ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ

ਹੀ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਗਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਅੰਡੇਮਾਨ ਦੀ ਘੋਰ ਨਰਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੰਨ 1919 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਸਾਕਾ ਵਰਤ ਗਿਆ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਰਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਆਪ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਅੰਡਰਗਰਾਊਂਡ ਰਹਿ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਫੀਨੇ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਪੋਸਟ ਆਫਿਸ ਲਾਹੌਰ ਡਾਕ ਪਾਉਣ ਆਏ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਲਏ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਸਨ-ਇਸ ਸਾਲ

ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਉਸੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਰਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਗਦਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਲਤਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। 1946 ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1947 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਬਣੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ‘ਚੋਂ ਭੁਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰਨਾ, ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੰਨ 1954 ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮੂਹ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਬਹਾਦਰ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਅਤੇ

ਵਤਨਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਸੋ, ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 50 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ‘ਤੇ 31 ਮਾਰਚ 1964 ਨੂੰ ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਦੇਸ਼

ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲ, ਬਿਹਾਰ, ਯੂ.ਪੀ., ਕੇਰਲਾ, ਆਂਧਰਾ, ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ

ਇਨਕਲਾਬੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਾਲੀ ਆਰਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਾ ਮਹਿੰਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੀ ਆਏ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸਵਾਗਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਸਵਾਸ ਤੱਕ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਦੇ ਸਰਵੇ-ਸਰਵਾ ਰਹੇ।

ਸਿਹਤ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ 13 ਮਾਰਚ 1977 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੀਵਨ ਪੂਰਾ ਕਰ ਗਏ।

ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਜੋ ਭਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਅੰਗਿਆਰਾ ਚਲਾ ਗਿਆ।

##

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਪੁਖਤਾ ਪਰਵਾਜ਼

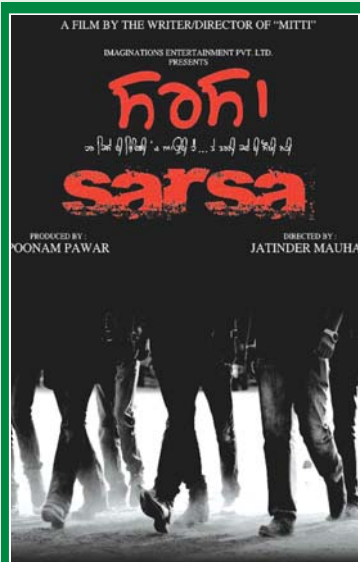
ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਈਆਂ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਿਨੇਮਿਆਂ 'ਚ ਕਈ-ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਚੱਲੀਆਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਹਣੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਤੋਰਨ 'ਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਾਂ ਤੇ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰਿਸ਼ਵੀ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਬੈਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਛੱਡ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿੰਮੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਅਭਿਨੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹਾਰਾਂ' ਵਰਗੀ ਸਫਲ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਲਈ 'ਗੁਲੁਕੋਜ਼' ਸਾਬਤ ਹੋਈ। 'ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹਾਰਾਂ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਲੀਹੇ ਚੜ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਰਕੀਟ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈਜ਼ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿੱਠ ਭੁਮੀ ਵਾਲੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਤਤਕਾ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿੱਠ ਭੁਮੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸੁਪਰ ਡੁਪਰ ਹਿੱਟ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਨਸੀਬ' ਭਾਵੇਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਆਸ 'ਤੇ ਖਰੀ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰੀ ਪਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਨਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਸ ਲੜੀ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਦਾ

ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ', 'ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਵਤਨਾਂ ਦਾ', 'ਦਿਲ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ', 'ਮਿੱਟੀ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਦੀ', 'ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਮਾਈ ਹੋਮ', ਤੇ 'ਮੁੰਡੇ ਯੂ. ਕੇ. ਦੇ' ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗੱਭਰੂ ਜਿੰਮੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਸਫਲ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿੰਮੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ

ਨਵੀਂ ਆ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਸਰਸਾ' ਦਾ ਇਕ ਪੋਸਟਰ।

ਵੱਡੀ ਮਾਰਕੀਟ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜਿੰਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਦਾ ਅਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਿੰਮੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਮੰਨਤ, ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਮੇਲ ਕਰਾ ਦੇ ਰੱਬਾ, ਮੁੰਡੇ ਯੂ. ਕੇ. ਦੇ ਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਬੈਨਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਟਿਪਸ ਇੰਡਸਟਰੀ,

ਇਰੋਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਤੇ ਸਫਲ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਬੈਨਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ ਬੱਤਰਾ ਭਰਾਵਾਂ ਰਾਜਨ ਬੱਤਰਾ ਤੇ ਕਪਿਲ ਬੱਤਰਾ ਦੇ ਬੱਤਰਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਜਿੰਮੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ, ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ, ਬੱਬੁਮਾਨ, ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਤੇ ਦਿਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬੀਬਾ ਨੀਰੂ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੀਤੀ ਸਪਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੀਰੂ ਬਾਜਵਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਫਲ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਯੁਵਾ ਹੋਟ ਸਟਾਰ ਤੇ ਹੀਰੋ ਬਣ ਉਭਰੇ ਦਿਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਤੇ ਗਾਇਕ ਹੀਰੋ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਫਿਲਮ ਜਿਹਨੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਲੁੱਟਿਆ ਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ।

ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਮੈਡੀ ਤੱਖਰ ਅਭਿਨੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਮਿਰਜ਼ਾ' ਵੀ ਓਪਨਿੰਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾ ਗਈ। ਦਿਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਤੇ ਨੀਰੂ ਬਾਜਵਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਾਲੀ 'ਜੱਟ ਐਂਡ ਜੁਲੀਅਟ' ਨੇ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵਿਚ ਖੁੱਤੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬਲਾਕ ਬਾਸਟਰ ਫਿਲਮ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ 'ਨੱਕ' ਫੇਮ ਸਟਾਰ ਗਾਇਕ ਤੇ ਐਕਟਰ ਹਿਮੇਸ਼ ਰੇਸ਼ਮੀਆ ਵੱਲੋਂ 'ਜੱਟ ਐਂਡ ਜੁਲੀਅਟ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗਿੱਪੀ, ਘੁੱਗੀ, ਬੀਨੂੰ ਤੇ ਮਾਹੀ ਵਾਲੀ 'ਕੈਰੀ ਆਨ ਜੱਟਾਂ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਨਵੇਂ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 'ਕੈਰੀ ਆਨ' ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਭਰਪੂਰ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਕੋਲ ਖੁਦ ਦੇ ਚੰਗੇ ਗੱਭਰੂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਕਾਰ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਿਵੇਂ ਧੜਕਣ ਫੇਮ ਧਰਮੇਸ਼ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਗੁੱਡੂ ਧਨੋਆ ਵਰਗੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਤਜਰਬੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਡਾਕਟਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਸਬਾ ਦੋਰਾਹਾ ਦੇ

ਡਾ. ਇੰਦਰਰੂਪ ਘੁੱਮਣ, ਡਾ. ਸੁਖਪਾਲ ਮਾਂਗਟ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਸਦੇ ਉਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬਿਕਰਮ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਸੰਜੀਦਾ ਸੋਚ ਦੇ 'ਮੰਨਤ' ਫੇਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਗੁਰਬੀਰ ਗਰੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਸਾਡੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਸ਼ਾਨ' 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਰਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਧੁਨਿਕ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ (ਲਗਾਨ ਤੇ ਕਾਕਟੇਲ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਸਿੱਕ ਸਾਊਂਡ ਫਿਲਮ ਹੈ।

ਸੇਲਿਨਾ ਜੇਤਲੀ: ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਓ ਦੀ ਅਫਗਾਨ ਧੀ

ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੋਧ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਲ 2001 ਵਿਚ 'ਫੈਮਿਨਾ ਮਿਸ ਇੰਡੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਂਜ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ ਫੈਮਿਨਾ ਮਿਸ ਇੰਡੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਮਿਸ ਮਾਰਗੋ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤਵਚਾ', 'ਇੰਡੀਆ ਟਾਈਮਜ਼ ਸਰਫਰਸ ਚੁਆਇਸ' ਤੇ 'ਐਮ.ਟੀ.ਵੀ. ਦਾ 'ਮੋਸਟ ਵਾਂਟਿਡ' ਐਵਾਰਡ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਸਾਲ 2003 ਵਿਚ ਫਿਲਮਕਾਰ ਫਿਰੋਜ਼ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜਾਨਸ਼ੀਨ' ਨਾਲ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੇਲਿਨਾ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਪਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਕ ਪਾਇਲਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। 'ਜਾਨਸ਼ੀਨ' ਭਾਵੇਂ ਅਸਫਲ ਫਿਲਮ ਸਿੱਧ ਹੋਈ ਪਰ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੋਲਡ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਲਿਨਾ ਕੁਝ ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਸਫਲ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਸੇਲਿਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ 24 ਮਾਰਚ, 2012 ਨੂੰ ਦੁਬਈ ਵਿਚ 2 ਜੋੜੇ ਬੇਟਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੀਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸਾਫ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਬੁਆਏਫ੍ਰੈਂਡ ਪੀਟਰ ਹੋਂਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਕਾਹਲੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਤਾ ਤੇ ਅਫਗਾਨੀ ਮਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੀ ਸੇਲਿਨਾ ਜੇਤਲੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵੀ.ਕੇ. ਜੇਤਲੀ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਕਰਨਲ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਮੀਤਾ ਅਫਗਾਨ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਨਰਸ ਸੀ। ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੇਲਿਨਾ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਮਾਂ 'ਅਫਗਾਨ ਸੁੰਦਰੀ' ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੇਲਿਨਾ ਦਾ ਇਕ ਭਰਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਲਖਨਊ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪਲੀ

ਸੇਲਿਨਾ ਨੇ ਲਖਨਊ ਦੇ ਮਾਂਟੇਸਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬਦਲੀ ਓੜੀਸਾ ਦੇ ਬਹਿਰਾਮਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਅਖੀਰ ਉਸ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਂਜ ਸੇਲਿਨਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਬਿਤਾਇਆ ਹੈ। ਸੇਲਿਨਾ ਲਈ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦਾ ਰਾਹ

ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਲੱਗਦੇ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਧਨੀ ਹੈ। 80ਵਿਆਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤੀ ਔਕ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਫਿਲਮ ਔਕ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਔਕ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਖੀਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਖਬਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੂਹੇ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਮੌਲ ਗਈ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਅੰਦਰ ਦੱਬੀ ਪਈ ਮਸਤੀ ਦੇ ਛੁੱਟ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਅਖਬਾਰ ਦੇ 'ਫਿਲਮ ਔਕ' ਅਤੇ 'ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਔਕ' ਬਣੇ।

ਸਾਲ 1992 ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਕਬਿਤ ਖਾਤਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦੌਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਇਕ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਬੋੜ੍ਹਾ ਸੰਗਾਉ, ਮਿੰਨਾ ਅਤੇ ਮਚਲਾ ਵੀ ਹੈ; ਪਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਣੇ ਪਰ ਮੈਂ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਮਰਹੂਮ ਮਿੰਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਗਗਨਾਂ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਉਸ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦਾਰੂ ਪਿਆਲਾ ਪੀਣ ਮੌਕੇ ਹੱਸਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਕਹਾਣੀ 'ਭੂਆ ਖਤਮ ਕੌਰ' ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ,

ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਸ ਦੀ ਮਸਤੀ ਦੇ ਜਾਦੂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ। ਇਹੋ ਸਮਰੱਥਾ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬੀ ਪਈ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰਜੀਤ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਦੀ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਪਹਾੜੀ ਝਰਨੇ ਦੀ ਆਬਸ਼ਾਹ ਵਾਂਗ ਫੁੱਟ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਆਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਧੁਆਂਧ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਖੜਕੇ-ਦੜਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ 'ਤੇਰੇ 'ਚੋਂ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਬੋਲਦਾ' ਦੇ ਬੋਲ ਬਿਰਕ ਉਠੇ ਸਨ। ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦੇ ਇਸ ਕਾਵਿਕ ਸਵੈ-ਕਥਨ:

'ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇ ਵਿਚ ਅੜੀਏ,

ਇਕ ਗਭਰੂ ਹੈ ਰਹਿੰਦਾ।

ਨਾਮ ਉਹਦਾ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਹੈ,

ਗੀਤ ਜੋੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਉਹਦੇ ਗੀਤ ਮੱਖਣ ਦੇ ਪੇੜੇ,

ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦਾ।'

ਵਿਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮਸਤ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਤਾਂ ਅੰਕਿਤ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਮਿੰਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਸੁਣਾਏ ਜੋ ਅਜ ਵੀ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਗੱਲ 80ਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੈਂ ਹਾਰਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ।

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਅਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Golden State Realty

Real Estate and Loans
Under One Roof

ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Real/Short Sale Specialist

We can sell your house in short sale at no cost to you.

If your house is in foreclosure due to not making payments and you have received trustee sale date, even then we can sell your house in short sale. Selling house in short sale damages your credit less than if you let it go to foreclosure. We can also sell your house in short sale even if you are making mortgage payments on time with difficulty and your house value is a lot less than the loan.

WE CAN SELL HUD HOMES ANY WHERE IN CALIFORNIA

ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਘੱਟ ਘਾਤਕ

ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਕਰਜੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟਰਸਟੀ ਸੇਲ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਤਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਘਰ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਉਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਤਦ ਵੀ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰਜੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ।

Selling new and old Homes
from San Jose to Sacramento

Fremont Office:
86 Pilgrim Loop
Fremont CA 94539

Tel:510-440-9292, Fax:510-656-8941

Cell: 510-304-9292
Cell:408-666-8279

Jaswinder Gill M.Sc (PAU)
CA DRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

*2004 to 2006 Award Winner
Top 1% Listing Realtor in Bay Area

Sacramento Office:
8695 Territorial Way,
Elk Grove CA 95624
Tel:916-612-5773, Fax:916-393-2586

E-mail: jassi@jassigill.com or
Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

Refinance Now

15 & 30 Yr Fixed Rates Are Still Better!!!
5/1, 7/1 ARM are also attractive
Refinance Now At Zero Cost

Call Sukhi Gill
@ 510-207-9067

CA DRE Lic.#01180969,
NMLS# 352095

JUST SOLD

1. 32467 Woodland Dr.,
Union City, CA 94587
2. 4172 Eugene St.
Fremont, CA 94538
3. 4171 N. Greenland Ter.,
Fremont, CA 94555
4. 2856 Glen Donegal Dr.
San Jose, CA 95148

5. 1969 Catalpa Way
Hayward, CA 94545
6. 4276 Solar Cir.,
Union City, CA 94587
7. 4313 San Marino Ct.
Elk Grove, CA 95858

8. 3339 Sueno Dr.
San Jose, CA 95148
9. 847 Downing Cir.,
Lincoln, CA 95648
10. 2952 Remington Way
San Jose, CA 95148

11. 27471 Ponderosa Ct.
Hayward, CA 94545
12. 5685 Comanche Dr.,
San Jose, CA 95123
13. 32452 Springwood Dr.,
Union City, CA 94587
14. 675 Bethal Pl.,
Livermore, CA 94551

15. 648 Cayuga Dr.,
San Jose, CA 95123
16. 4080 Gibraltar Dr.,
Fremont, CA 94536
17. 4167 Asimuth Dr.,
Union City, CA 94587
18. 2459 Medallion Dr.,
Union City, CA 94587

Market is getting hot. Do not wait any more to buy home of your dreams. There are multiple offer situations on all under market homes. Act now before it is too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.